

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Vnější vztahy a komunikace
Oddělení Informační podpora a knihovna

Finanční a ekonomické Informace

Dokumentační bulletin MF

Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů

10/2020

Říjen

Finanční a ekonomické

INFORMACE

Dokumentační bulletin MF

Přehled dokumentovaných článků,
knih a dalších informačních zdrojů

Vydavatel:

Ministerstvo financí,
odbor Vnější vztahy a komunikace
Oddělení Informační podpora
a knihovna

IČ 00006947

Technická redakce:

Mgr. J. Machonský

Redakční rada:

Mgr. J. Benda, Ing. Mgr. T. Dudáčková,
Bc. L. Horáčková, Bc. I. Janoušková,
Mgr. Martin Lukeš, Mgr. J. Machonský,
Mgr. Eva Machová, Bc. H. Nováková,
PhDr. L. Tvrďá, Mgr. E. Vaňová

Evid. číslo periodického tisku:

MK ČR E 18634

Identifikační číslo ISSN: 1804-7262

Redakce:

Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Distribuce:

Ministerstvo financí,
odbor Vnější vztahy a komunikace,
odd. Informační podpora a knihovna,
Letenská 15, 118 10 Praha 1
Tel.: 257 042 588
e-mail: knihovna@mfcz.cz

Číslo odevzdáno do tisku 2. 11. 2020

Vychází 1x měsíčně, zdarma

Elektronický archiv:

<http://knihovna.mfcz.cz/bulletin.php>
(intranet)

[http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/
sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/
dokumentacni-bulletin](http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/dokumentacni-bulletin) (internet)

Do čísla přispěli:

Ing. Mgr. T. Dudáčková,
Bc. L. Horáčková, Bc. I. Janoušková,
Mgr. Martin Lukeš, Mgr. Eva Machová,
Bc. H. Nováková, PhDr. L. Tvrďá,
Mgr. E. Vaňová

Vážení čtenáři,

předkládáme Vám říjnové číslo dokumentačního bulletinu Finanční a ekonomické INFORMACE. Nabízí jako obvykle souhrn nejnovějších odborných článků, knih a jiných informačních zdrojů vztahujících se k problematice Ministerstva financí a jeho resortu.

V rubrice Podrobně k tématu najdete přehledový článek „Nová politika Federálního rezervního systému: osvědčené metody s ozvěnou moderní měnové teorie“, který přibližuje poněkud neortodoxní přístup americké centrální banky (FED) k řešení fiskálních a monetárních problémů způsobených ekonomickými dopady koronavirové epidemie. Především díky bezprecedentnímu objemu poskytnutých prostředků se postup Fedu dočkal pozitivního ohlasu mezi zastánci tzv. moderní měnové teorie, která mimo jiné předkládá myšlenku, že stát se při zadlužování nemusí omezovat výši dluhu, ale má možnost a prostředky soustředit se na plnou zaměstnanost a investice.

Věříme, že Vás pravidelný přehled nových informačních pramenů zaujme. Rádi Vám zajistíme plné texty článků i požadované knihy.

Mgr. J. Machonský
člen redakční rady

Texty publikované v tomto bulletinu nevyjadřují názor redakce ani nejsou oficiálním stanoviskem Ministerstva financí. Uvedené informace odrážejí aktuální trendy a komentáře v odborné literatuře.

AKTUALITY

Tisková zpráva Evropské komise k novému balíčku předpisů v oblasti digitálních financí:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_1684

EK publikovala novou výzkumnou studii o výkonnosti, složení a efektivitě veřejných výdajů v zemích EU za období 2007-2016 z pohledu podpory hospodářského růstu, viz:

https://ec.europa.eu/info/publications/how-and-how-much-growth-friendliness-public-spending-through-lens_en?utm_source=ecfin_new_publication&utm_medium=email&utm_campaign=publication

Nová politika FED vs. prezidentské volby v USA

Ruku v ruce s novou politikou Federálního rezervního systému (viz. článek v rubrice Podrobně k tématu), se v USA schyluje dost možná k výměně na pozici prezidenta. Své názory a ideje na oživení americké ekonomiky a společnosti již představili oba kandidáti.

Donald Trump je známým zastáncem snižování daní a podporovatelem akciových trhů. Na druhé straně jsou demokraté, kteří mají velké plány výdajů v oblasti infrastruktury, řešení sociálních věcí, zdravotní péče a vzdělání, které bude pochopitelně třeba nějakým způsobem financovat. Demokraté plánují tyto své smělé plány financovat právě zvyšováním daní. Zaměřují se i na velké dobře vydělávající společnosti, zejména technologické. Dopad na akcie „velké technologické pětky“ může být tedy značný viz.: <https://roklen24.cz/co-prinesou-americke-prezidentske-volby-akciovym-investorom/>.

Prezident Trump doposud podepsal čtyři zákony ke zmírnění dopadů současné pandemie. Největší z nich, zákon o pomoci, úlevě a hospodářské bezpečnosti (CARES), poskytl rodinám a podnikům 2 miliardy dolarů. Program ochrany výplaty (PPP) a zákon o zdokonalení zdravotní péče přidělil 483,4 miliard dolarů pro malé podniky a nemocnice. Další dva zákony poskytují finanční prostředky federálním zdravotnickým agenturám a na placenou nemocenskou, Medicaid a dávky v nezaměstnanosti.

Joe Biden naopak představil daňový plán, který by zvýšil daně pro bohaté Američany a zdaňoval dlouhodobé kapitálové zisky. Biden tak plánuje zvýšit federální příjmy o 3,8 miliard dolarů během následujících 10 let. Zrušil by Trumpovo snížení daní pro osoby s vysokými příjmy, zvýšil by sazbu daně z příjmu právnických osob na 28 % a přidal by 12,4% daň ze mzdy ze sociálního zabezpečení

pro ty, kteří vydělávají více než 400 000 dolarů ročně. Biden by učinil daňový zákon progresivnějším, což znamená, že domácnosti s vysokými příjmy by platily větší část svých příjmů na daních než poplatníci s nižšími příjmy viz.:

<https://www.thebalance.com/2020-top-presidential-candidates-4768859>.

Pro finanční trhy je nyní podstatné, že případné Bidenovo vítězství by s největší pravděpodobností znamenalo zvýšení daní. To by podle Goldman Sachs snížilo ziskovost firem o zhruba 12 % a vyvolalo by odpovídající tlak na krátkodobý pokles cen akcií. Na druhou stranu by změna v Oválné pracovně uklidnila geopolitickou situaci ve vztahu s Čínou, která přinesla americkým firmám problémy v globálních dodavatelských řetězcích viz.:

<https://www.economist.com/leaders/2020/10/03/bidenomics-the-good-the-bad-and-the-unknown>.

Monitoring

Pravidelný speciální monitoring za období 30. 9. - 30. 10. 2020 se tentokrát věnuje tématu:

Paušální daň

Byl zpracován z tištěných médií, televize, rozhlasu a internetových serverů a naleznete jej včetně archivu starších monitoringů v sekci Monitoring médií na adrese:

<http://knihovna.mfcr.cz/monitoring.php>

Informace k poskytovaným službám odd. 7403

Vzhledem k přetrvávající epidemiologické situaci je Odborná knihovna MF do odvolání uzavřena. Stávající výpůjčky jsou prolongovány, a nebudou upomínány. V případě mimořádně potřebných výpůjček se prosím obračete na linku 2588 nebo na email knihovna@mfcr.cz.

Monitoringy tisku a jednorázové rešerše jsou v omezené míře zpracovávány, s dotazy se prosím obračete na adresu monitor@mfcr.cz.

Překlady lze i nadále objednávat na adrese preklady@mfcr.cz.

O B S A H

Podrobně k tématu.....	5
Nová politika Federálního rezervního systému: osvědčené metody s ozvěnou moderní měnové teorie.....	5
Dokumentace českého a zahraničního tisku.....	8
Daně.....	8
Ekonomické vědy. Ekonomie	16
Finance. Bankovníctví. Měnový systém	18
Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny.....	21
Informatika. Počítače	26
Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace	26
Obchod. Cla. Mezinárodní finance	27
Podnik a podnikání.....	30
Pojišťovnictví. Sociální péče.....	31
Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství	32
Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé	32
Právo.....	34
Statistika. Demografie. Sociologie.....	37
Účetnictví	38
Veřejná správa.....	39
Veřejné finance. Rozpočet	41
Zdravotnictví	42
Životní prostředí	43
Životní úroveň	43
Ostatní	45
Přehled nových knih.....	51

Nová politika Federálního rezervního systému: osvědčené metody s ozvěnou moderní měnové teorie

Mgr. Martin Lukeš

Oddělení 7403, Informační podpora a knihovna

Spojené státy patří nejen mezi země nejhůře zasažené koronavirovou pandemií, včetně ekonomických dopadů, ale také mezi země, které k řešení fiskálních a monetárních problémů zaujaly razantní a poněkud neortodoxní postoj. Ústřední roli v reakci hraje americká centrální banka (Federal Reserve, zkráceně Fed). Rychlá a cílená reakce, podporující likviditu a bankovní sektor, a jeho prostřednictvím v rámci několika podpůrných úvěrových programů i firmy a zaměstnanost celkově, vyvolala mezinárodní pozornost mimo jiné kvůli značné výši nákladů, které Fed financuje, a prostředkům, kterými tak činí. Stabilizace finančního systému nákupem vlastních dluhopisů, benevolentní kvantitativní uvolňování, minimalistické úrokové sazby a důraz udržení co možná nejvyšší zaměstnanosti svou měrou kontrastuje s tradičním přístupem, jdoucím zpravidla ruku v ruce s vládní politikou rozpočtové zodpovědnosti na úrovni jednotlivých zemí. Ačkoli podobný přístup, zejména v oblasti úrokové míry a dluhopisů, není nikterak výjimečný, přístup Spojených států je pozoruhodný kvůli rozsahu opatření a přístupu k měnové problematice v daném kontextu. Postup Fedu se dočkal pozitivního ohlasu mezi zastánci tzv. *Modern monetary theory*, moderní měnové teorie (MMT), a je v této souvislosti předmětem dlouhodobé debaty.

Moderní měnová teorie, resp. její přední teoretik Warren Mosler, vychází z teze, že veřejné výdaje, půjčky a daně jsou aplikací měnové politiky pomocí jiných prostředků. Mosler svou tezi formuloval v eseji *Soft Currency Economics*, publikované v roce 1995¹, dalšími zastánci teorie jsou např. Larry Randall Wray, nebo Bill Mitchell. Úvaha krom jiného vychází ze systému „fiat money“, měny s nuceným oběhem, na níž USA přešly v roce 1971, kdy prezident Richard Nixon opustil bretonwoodský systém, tedy zlatý standard amerického dolaru. Odklonem od zlatého standardu je měna oproštěna od dosavadních limitů, a jediným omezením tak zůstává to, co si vláda a centrální banka stanoví z vlastního rozhodnutí. Přerušuje se tak kauzalita, kdy vláda musí nejprve peníze získat (daněním nebo zadlužením), aby je mohla dále použít. Měna je tak legitimní jen proto, že je používána státem jako prostředek k výběru daní. Stát se podle MMT při zadlužování nemusí omezovat výši dluhu, ale má možnost a prostředky soustředit se na plnou zaměstnanost a investice. Daně a státní dluh tak neslouží k financování měny, ale jako prostředek dosažení vytyčeného politického cíle². Moderní měnová teorie je jako celek stále stěží přijatelná pro širokou odbornou veřejnost, koronavirová krize nicméně posunula Overtonovo okno³ takovým způsobem, že vybrané prvky teorie začínají být vnímány přijatelné řešení v současných podmínkách⁴.

¹ MOSLER, Warren. *Soft Currency Economics*. [online]. 14. 2. 1995 [cit. 2020-10-23]. Dostupné z:

<https://econwpa.ub.uni-muenchen.de/econ-wp/mac/papers/9502/9502007.txt>.

² ABELLO, Perry Oscar. *Economic Theory in the Time of Coronavirus* [online]. 22. 9. 2020 [cit. 2020-10-23].

Dostupné z: www.proquest.com

³ Overtonovo okno je teorie, definující přijatelnost myšlenky ve veřejném prostoru na škále od „nemyslitelného“ po „zažité“, přičemž se myšlenka může nacházet pouze v části – okně – škály přijatelnosti. Teorie tvrdí, že úspěšnost myšlenky závisí především na tom, zda spadá do okna přijatelnosti, než na osobě, která ji prosazuje. Více viz např.: https://cs.wikipedia.org/wiki/Overtonovo_okno

⁴ *Central banks turning to MMT amid pandemic* [online]. 15. 9. 2020 [cit. 2020-10-23]. Dostupné z: www.proquest.com

Stimuly Federální rezervy a podpůrné programy

Federální rezerva spustila v polovině března letošního roku sérii opatření majících za cíl stabilizovat finanční a ekonomickou situaci v USA. Ačkoli epidemie ve Spojených státech naplno vypukla až o více než měsíc později, USA byly zasaženy celosvětovým dopadem první vlny koronaviru v Číně, dalších částech Asie a Evropě. Poptávkový šok, narušení řetězce subdodávek, utlumení většiny průmyslových odvětví a následující burzovní propad byly natolik destabilizující, že Fed nasadil záchranné prostředky v nebyvalé míře, a po vypuknutí pandemie v USA ve stanoveném kurzu pokračoval. Prvním krokem bylo snížení úrokové sazby (3. března z 1,50-1,75 % na 1,00-1,25 %, o necelé dva týdny později, 12. března, na 0,0-0,25 %), centrální banka také začala s nákupem státních dluhopisů jako s prostředkem financování státního dluhu. Ve spolupráci s vybranými centrálními bankami (kanadskou, britskou, japonskou, švýcarskou a evropskou centrální bankou) vzniká *Coordinated International Action to Lower Pricing on U.S. Dollar Liquidity Swap Arrangements*, společný postup při ochraně mezinárodní likvidity dolaru snížením stanovené ceny dolaru o 25 bazických bodů. Následovala řada opatření a programů k ochraně bank a hladkého fungování trhu: *Commercial Paper Funding Facility* (CPFF) umožňuje Fedu obchod s cennými papíry subjektů, které by jinak měly problémy s odbytem. *Primary Dealer Credit Facility* (PDCF) nabízí zajištěné půjčky bankám, nakupujícím aktiva z podílových fondů peněžního trhu. Následovalo rozšíření kvantitativního uvolňování a další tři programy nouzových půjček, *Primary Market Corporate Credit Facility* (PMCCF) a *Secondary Market Corporate Credit Facility* (SMCCF) k podpoře poskytování úvěru velkými zaměstnavateli, a *Term Asset-Backed Securities Loan Facility* (TALF) k dodání potřebné likvidity pro neuhrazené korporátní dluhopisy, v celkové výši 300 miliard dolarů. Malé podniky a živnosti pak úvěrově podporuje *Main Street Business Lending* program, kde Fed nese 95 % bankovní účasti, a daňové úlevy a odklady. Začátkem dubna Fed snižuje regulační zátěž bank programem CARES (*Coronavirus Aid, Relief, and Economic Security*), do roku 2022 byl o jeden procentní bod snížen pákový poměr na hodnotu 8 %. Zároveň byly poskytnuty další státní půjčky prostřednictvím programů pro malé podniky, města a obce: již zmíněný *Main Street Business Lending Program* ve výši 600 miliard dolarů⁵, a *Municipal Liquidity Facility* ve výši 500 miliard dolarů⁶. Platnost všech těchto nouzových balíčků byla v červenci prodloužena na celý rok 2020.

Inflace, úroková míra a moderní měnová teorie

Množství bankovních záruk, výhod a pobídek, daňových úlev a úvěrových programů se stalo středem mezinárodní pozornosti, nicméně velké světové ekonomiky se potýkaly s analogickými problémy, a zčásti sáhly po opatřeních, nesoucích podobné znaky. Ta se na nejvyšší úrovni shodují v podobě inflačního cíle v hodnotě 2 %, a snižování úrokových sazeb, jako finančním stabilizačním prostředkem. Fed zde však zaujímá specifické postavení. Inflační cíl není stanoven fixně, ale jako dlouhodobý průměr, kdy vyšší hodnoty kompenzují období, během něhož inflace kýžených dvou procent nedosáhne⁷. Dlouhodobý inflační cíl a inkluzivní záměr co nejvyšší zaměstnanosti představil předseda Fedu Jerome Powell na sympóziu v Jackson Hole ve státě Wyoming koncem srpna⁸. Randall Forsyth ve svém komentáři uvádí, že při současném tempu nákupu státních dluhopisů, které se pohybuje okolo miliardy dolarů ročně, FED také zvládne financovat nezanedbatelnou část státního dluhu, čímž implicitně podporuje fiskální

⁵ Program pro firmy do 10 000 zaměstnanců s obratem pod 2,5 miliardy dolarů ročně s možností ročního odkladu plateb

⁶ Program je určen pro lokální veřejnou správu.

⁷ DERBY, Michael S. *Fed's Williams: New Policy Regime Will Help Fed Achieve Job, Inflation Goals -- Update* [online]. 2. 9. 2020 [cit. 2020-10-23]. Dostupné z: www.proquest.com

⁸ Powell revolutionizes central banking in his speech: M. El-Erian. [online] 28. 8. 2020 Dostupné z: www.proquest.com

politiku federální vlády⁹. Tvrzení o financování státního dluhu Fedem není ojedinělé, jedná se však o silné zjednodušení. Letošní programově vysoké tempo nákupu dluhopisů bylo dostatečné pro nákup většiny dluhopisů, emitovaných v rámci záchranných opatření, nákup dluhopisů navíc probíhá prostřednictvím soukromého sektoru. Federální rezerva je navíc dlouhodobě minoritním vlastníkem státního dluhu USA, jehož většinu drží domácí vlastníci, Čína, Japonsko a ostatní zahraniční věřitelé¹⁰.

Erik Weisman, hlavní ekonom bostonského MFS Investment, ve svém komentáři¹¹ podotýká, že dosavadní relativně příznivý vývoj, včetně skokového zotavení během letních měsíců, je nejistý kvůli druhé pandemické vlně, mezerám ve vládní fiskální strategii a blížícím se prezidentským volbám. Podotýká také, že Fed čelí ztíženým podmínkám pro dosažení zamýšlené inflace, především v důsledku poklesu likvidity a poptávkového šoku. Weismann také vidí paralelu mezi současnou situací a situací v Evropě po předchozí finanční krizi. Nevhodné načasování úsporných opatření ze strany evropských vlád vidí jako jednu z největších příčin dluhové krize. Právě v kontextu státního dluhu se opatrně zmiňuje i moderní měnová teorie, dle níž je státní dluh prostředkem, nikoli překážkou; jsou-li státní dluhopisy emitovány v domácí měně, centrální banka může bezpečně pokračovat v požadované míře monetárních emisí, jak ve svém komentáři zdůrazňuje P. O. Abello¹². W. Mitchell dodává, že z financování státního dluhu vlastní centrální bankou se v posledních třiceti letech stala běžná praxe, úspěšně financující státní deficit, aniž by došlo k obávané příliš vysoké inflaci, neboť proces nesnížil reálnou kupní sílu peněz¹³. Monitoring efektivity opatření, průběžně prováděný Fedem, svědčí o dostatečné míře a správném načasování jarních záchranných opatření¹⁴, i za cenu vysokého státního dluhu, který při započtení současného odhadovaného schodku pro rok 2020 dosahuje výše 22 bilionu dolarů. Weisman, Abello i Mitchell se shodují, že současná podoba strategie Fedu nese společné znaky s moderní měnovou teorií, především v oblasti zaměstnanosti a přístupu k financování jako cestě z krize. Kvantitativní uvolňování napomůže inflaci tehdy, když je cíleno na expanzi fiskální politiky¹⁵, čímž se ve své eseji zabývá i již zmíněný Warren Mosler. V úvodu *Soft currency economics* doslova uvádí, že „měna s nuceným oběhem implikuje, že federální výdaje nemusí být založeny na příjmech“¹⁶. Nelze tedy vyloučit, že se moderní měnová teorie postupem času přesune z okrajové, vyhraněné sféry k prakticky aplikovaným ekonomickým postupům, a to nejen ve Spojených státech, ale i v řadě dalších zemí.

⁹ FORSYTH, Randall W. *What the Federal Reserve's Latest Move Means for Investors* [online]. 16. 9. 2020 [cit. 2020-10-14]. Dostupné z: www.proquest.com

¹⁰ Blíže ke struktuře státního dluhu USA a problematice nákupu dluhopisů zde: *Is the Fed Buying Our New Debt?* [online]. Washington: Committee for a Responsible Federal Budget, 11. 5. 2020 [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: <http://www.crfb.org/blogs/fed-buying-our-new-debt>

¹¹ *Central banks turning to MMT amid pandemic* [online]. 15. 9. 2020 [cit. 2020-10-14] Dostupné z: www.proquest.com

¹² ABELLO, Perry Oscar. *Economic Theory in the Time of Coronavirus* [online]. 22. 9. 2020 [cit. 2020-10-23].

¹³ MITCHELL, William. *An MMT Perspective on the U.S. Crisis* [online]. 21. 8. 2020 [cit. 2020-10-23].

Dostupné z: www.proquest.com

¹⁴ *Fed: Navigating Monetary Policy Through the Fog of COVID-19* [online]. 15. 7. 2020 [cit. 2020-10-23].

Dostupné z: www.proquest.com

¹⁵ *Central banks turning to MMT amid pandemic* [online]. 15. 9. 2020 [cit. 2020-10-23]. Dostupné z:

www.proquest.com

¹⁶ Orig. „Government fiat money necessarily means that federal spending need not be based on revenue.“

Daně

Rainer Götz and Zuzana Blažejová

A comparison of the Slovak Republic's new participation exemption regime with Austria's regime **Porovnání nového režimu osvobození výnosů z převodu podílů na Slovensku s rakouským režimem**

European taxation, Vol. 60, (2020) No. 7, p. 331-332

Autoři popisují nový režim osvobození výnosů z převodu obchodních podílů na Slovensku, který byl uzákoněn novelou č. 344/2017 Z. z. slovenského zákona o dani z příjmů s účinností od 1.1.2018. Domácí poplatníci daně z příjmů právnických osob a zahraniční poplatníci této daně provozující na Slovensku stálou provozovnu mohou osvobození využít poprvé v r. 2020. Dále autoři seznamují s ekvivalentem tohoto režimu v Rakousku, kde je osvobození příjmů z prodeje nebo převodu obchodního podílu již tradičním institutem. Upozorňují na odlišnosti obou zkoumaných režimů a prostřednictvím tabulky přehledně porovnávají některé jejich aspekty. - Poznámky.

Sebastian Bergmann

An argument for treating distributions by Austrian private foundations to foreign beneficiaries as dividends under tax treaties based on the OECD model

Argumenty pro posuzování příspěvků rakouských soukromých nadací zahraničním příjemcům jako dividend dle daňových smluv vycházejících ze vzorové smlouvy OECD

Bulletin for international taxation, Vol. 74, (2020) No. 8, p. 481-486

Soukromé nadace mají v rakouském podnikovém sektoru významnou a nezastupitelnou úlohu - odhaduje se, že 80 ze 100 největších rakouských firem je přímo či nepřímo řízeno soukromými nadacemi. Na soukromé nadace se dle odhadů dále váže několik set tisíc pracovních míst i značný objem majetku. Příjemci příspěvků (v orig. Zuwendungen, v angl. distributions) soukromých nadací však bývají často daňovými rezidenty v zahraničí. Autor v článku analyzuje, jak tuto záležitost posuzovat z hlediska smluv o zamezení dvojího zdanění, a uvádí podmínky, při jejichž splnění lze tyto příspěvky považovat za dividendy. - Poznámky.

Leonardo Thomaz Pignatari

Article 15 (2) of the OECD Model and the international hiring-out of labour : new criteria required? **Článek 15 (2) vzorové smlouvy OECD a mezinárodní pronájem pracovní síly : jsou potřeba nová kritéria?**

Bulletin for international taxation, Vol. 74, (2020) No. 8, p. 487-496

Autor se v článku zabývá problematikou tzv. mezinárodního pronájmu pracovní síly (international hiring-out of labour, IHOL), což je situace, kdy podnik zamýšlí využít služby zahraniční pracovní síly po jedno či více období nepřesahující 183 dní, a zároveň pracovní sílu najímá prostřednictvím zprostředkovatele se sídlem v zahraničí. Formálním zaměstnavatelem daných osob je přitom zprostředkovatel, zaměstnanci však vykonávají pracovní činnost pro podnik, který si je od zprostředkovatele najímá. Jak zaměstnanci, tak podnik i zprostředkovatel (formální zaměstnavatel) mohou každý působit v jiném státě. Režim IHOL bývá podle autora zneužíván kvůli souvisejícím daňovým výhodám. Mnohé problémy mohou vznikat kvůli nejasné definici zaměstnaneckého vztahu ve vzorové smlouvě OECD, což způsobuje obtíže zejména u podniků působících v tzv. digitální ekonomice. - Poznámky.

By Jacob A. Mortenson and Andrew Whitten

Bunching to maximize tax credits : evidence from kinks in the US tax schedule

Shlukování s cílem maximalizovat výši daňových kreditů : poznatky z hranic mezi daňovými třídami v USA

American Economic Journal: Economic policy, Vol. 12, (2020) No. 3, p. 402-432

Autoři v článku zkoumají jev zvaný „bunching“ (shlukování), kdy se poplatníci u daně z příjmů snaží udržet své příjmy pod stanovenou hranicí, která je rozhodná pro vyšší daňovou povinnost. K výzkumu byl použit rozsáhlý soubor dat pocházejících z daňových přiznání v USA v letech 1996-2014. Na shlukování mají vliv i různé daňové úlevy, jako např. tzv. daňový kredit k příjmu (EITC). V článku jsou identifikovány různé body, kde dochází ke shlukování vlivem snahy o maximalizaci EITC. Jev mezi lety 1996-2014 výrazně vzrostl. - Poznámky.

Michal Tuláček

DAC 6 aneb automatická výměna informací o přeshraničních daňově optimalizačních schématech

Daně a právo v praxi, Sv. 25, (2020) č. 9, s. 36-41

Autor představuje aktuálně připravovaný nový okruh automatické výměny informací podle novely evropské směrnice o správní spolupráci v oblasti daní (tzv. DAC 6), jehož předmětem jsou daňově optimalizační schémata. Přibližuje principy, na kterých je tato výměna daňových informací založena (předmět výměny - daňově optimalizační schéma aneb uspořádání a jeho vymezení, druhy uspořádání; dále kdo má povinnost oznamovat - hlavní zprostředkovatel, vedlejší zprostředkovatel; kdy se daňově optimalizační schéma oznamuje). Autor upozorňuje na neurčitost vymezení pojmu daňově optimalizační schéma a popisuje charakteristické znaky (hallmarks) uspořádání, jež jsou indikátory potenciálního rizika vyhýbání se daňovým povinnostem. Poté se zaměřuje na vybraná potenciálně problematická místa nové české právní úpravy (transpoziční zákon č. 343/2020 Sb.) a rozebírá důsledky pozdního přijetí transpoziční novely v ČR. - Poznámky.

Robert Müller

Der Einsatz von Standard Audit File in der Mehrwertsteuer : eine europäische SAF-VAT Verordnung ist notwendig

Zavedení standardního souboru auditu pro DPH : evropské nařízení SAF-VAT je nutné

Umsatzsteuer-Rundschau, Jg. 69, (2020) Nr. 17, S. 661-667

Autor prosazuje zavedení jednotného standardního souboru auditu pro DPH (SAF-VAT), který by umožnil snadnější přístup k daňovým údajům na evropské úrovni. Elektronické poskytování dat týkajících se DPH daňovým správám se již stalo běžným postupem a tento trend i nadále posiluje. Již v r. 2005 OECD prosazovala zavedení podobného mechanismu výměny informací, který některé členské země implementovaly do svých národních zákonů o DPH. Univerzální koncept platný pro všechny přeshraniční procesy nicméně zaveden nebyl, což autor článku nahlíží kriticky. Nejprve uvádí důvody pro své přesvědčení a následně účinnost tohoto systému demonstruje na několika příkladech implementace SAF-T (standardní soubor auditu pro daně) ve vybraných zemích. Neexistence uceleného systému podle autora komplikuje kooperaci při přeshraničních operacích a znesnadňuje správním orgánům kontrolu daňových úniků. - Poznámky.

Gregor Kirchhof

Die Zukunft der Familienbesteuerung und die Frage nach einem steuerlichen System privater Aufwendungen

Budoucnost rodinného zdanění a otázka daňového systému pro soukromé výdaje

Finanz-Rundschau, Jg. 102, (2020) Nr. 16, S. 749-756

Zdanění manželských párů a rodin zůstává stále kontroverzním tématem diskuzí. Autor si pokládá otázku, jak je možné zdanit páry a rodiny neutrálním způsobem na základě výkonu s ohledem na zařazení v rámci společnosti. Podle něj totiž současný zákon o dani z příjmů postrádá ustanovení, která by zohledňovala soukromé výdaje. Text je rozdělen do několika částí, v nichž je prostor věnován otázce individuálního zdanění, možnostem reformy, ale také tzv. Ehegattensplitting - jedná se o metodu daňového přepočtu užívanou v Německu již od r. 1958, kdy je manželům daň vyměřována společně na základě kombinací různých daňových tříd. Autor navrhuje, aby došlo k reformám ve zdanění rodin a k celkovému zjednodušení systému a jeho digitalizaci. - Poznámky.

Amedeo Argentiero, Bruno Chiarini, Elisabetta Marzano

Does tax evasion affect economic crime?

Ovlivňují daňové úniky ekonomickou kriminalitu?

Fiscal studies, Vol. 41, (2020) No. 2, p. 441-482

Příspěvek pojednává o existenci souvztáznosti mezi daňovými úniky a hospodářskou kriminalitou. Autoři tento vztah analyzují v prostředí Itálie, konkrétně v jednotlivých italských regionech v období mezi lety 2004-2012. Docházejí ke zjištění, že skutečně daňové úniky vytvářejí jakýsi popud k další ekonomické kriminalitě, včetně majetkové trestné činnosti, podvodu či lichvy. Tyto druhy ekonomické kriminality se častěji vyskytují v jižních, méně rozvinutých italských regionech. - Poznámky.

Václav Benda

DPH u kulturních a sportovních činností

Daňová a hospodářská kartotéka, Sv. 28, (2020) č. 11, s. 19-25

Autor nejprve vymezuje předmět daně a místo plnění u sportovních a kulturních činností, které jsou poskytnutím služby ve smyslu zákona o DPH. Vysvětluje také podmínky, za nichž se na sportovní a kulturní činnosti vztahuje osvobození od daně bez nároku na odpočet daně, a podmínky, za nichž jsou zdanitelným plněním. Upozorňuje na praktický problém při uplatňování DPH u některých z těchto služeb, kdy jsou stejné činnosti zdanitelným plněním, pokud je provádějí podnikatelské subjekty, a nebo jsou osvobozeny od daně bez nároku na odpočet daně v případě, že je provádějí právnické osoby, které nebyly založeny nebo zřízeny za účelem podnikání. Návazně autor představuje pravidla, za nichž se od 1.7.2020 u vymezených kulturních a sportovních činností, jsou-li zdanitelným plněním, uplatní druhá snížená sazba daně ve výši 10 %. -- Téma rozvíjí také příspěvek v čas. UNES č. 9/2020, s. 3-8.

Hans-Joachim Kanzler

Einige Anmerkungen zu Änderungen des Einkommensteuerrechts durch das geplante Behinderten-Pauschbetragsgesetz

Několik poznámek ke změnám v zákoně o dani z příjmu v důsledku plánovaného zákona o paušálních částkách pro zdravotně postižené

Finanz-Rundschau, Jg. 102, (2020) Nr. 17, S. 808-816

Spolkové ministerstvo financí dne 7.7.2020 představilo referentský návrh zákona o zvýšení paušální částky pro osoby se zdravotním postižením. Velká koalice CDU/CSU a SPD tímto návrhem cílí na naplnění svého záměru z koaliční smlouvy, přičemž změny v paušálních platbách pro zdravotně postižené by měly významně přispět ke zjednodušení německého daňového systému. Novela by měla vstoupit v platnost k 1.1.2021 a zahrnovat by měla mimo jiné zdvojnásobení jednorázových částek pro osoby se zdravotním postižením, stejně jako zlepšení systému jejich stupňování. Dále pak zohlednění paušálních cestovních nákladů souvisejících se zdravotním postižením a zavedení zvýšených paušálních příspěvků pro pečovatele o zdravotně postižené (stupeň postižení 4 a 5), které by měly být navýšeny z 924 eur na 1800 eur. Autor přibližuje všechny navrhované změny, analyzuje a hodnotí jejich funkčnost. - Poznámky.

Teresa Morales and Julie Rogers-Glabush

Emergency tax measures in response to the COVID-19 pandemic : the full picture in Europe

Mimořádná daňová opatření reagující na pandemii COVID-19 : celkový nástin situace v Evropě

European taxation, Vol. 60, (2020) No. 7, p. 286-314

Příspěvek přehledně shrnuje daňová opatření reagující na pandemii nemoci COVID-19 ve 47 evropských státech. Autorky identifikují hlavní cíle daňové politiky, které představují základ zavedených opatření ke snižování dopadu pandemie, a kategorizují zkoumaná opatření dle jejich účelu. Následně rozebírají další potřebné kroky a zaměřují se na cíle daňových opatření v jednotlivých fázích. Postupně představují opatření podporující podniky a cash flow domácností, opatření snižující daňovou zátěž podniků a domácností, opatření na podporu zdravotnictví, opatření upravující daňové postupy, opatření cílící na zvýšení daňových příjmů aj. - Poznámky. -- Podrobnější pohled na situaci v Maďarsku viz s. 333-336 a v Rusku na s. 337-340.

Markus Greinert, Susann Karnath

Finanzierungsbeziehungen im Konzern - endlich Klarheit? : zu § 1a AStG-E und dem neuen Kapitel X der OECD-Richtlinien

Vztahy v oblasti financování v koncernu - konečně jasno? : k § 1a německého zákona o zdanění zahraničních obchodních vztahů a k nové kapitole X směrnice OECD

Der Betrieb, Jg. 73, (2020) Nr. 36, S. 1869-1876

Ačkoliv je financování koncernu tradičně důležitým tématem při daňových kontrolách, dosud nebyla v platnosti žádná přesná ustanovení týkající se aplikace principu tržního odstupu ve finančních vztazích mezi spřízněnými společnostmi, a to ani prostřednictvím směrnice OECD, ani skrze německý zákon o zdanění zahraničních obchodních vztahů (Außensteuergesetz, AStG). Pro podniky tak nadále přetrvávala nejistota, kterou by však nová kapitola X ve směrnici OECD o zásadách převodních cen, stejně jako směrnice ATAD (Anti-tax avoidance directive), mohly zmírnit. Vzhledem ke zmíněným

mezinárodně platným dohodám se v Německu chystá právní úprava, která by nová pravidla zakotvila do národního právního řádu a zároveň počítá se změnou AStG. Aktuálně navržené změny obsažené v příslušném referentském návrhu autoři představují, analyzují a závěrem kladně hodnotí. - Poznámky. -- Shrnutí na s. M10.

Lenka Nováková, Daniela Králová

Nekončící příběh superhrubé mzdy

Daně a právo v praxi, Sv. 25, (2020) č. 9, s. 20-22

Úvaha nad některými otázkami a problematickými oblastmi, které se aktuálně vyskytují při stanovení základu daně z příjmů ze závislé činnosti, resp. stanovení superhrubé mzdy od 1.1.2019 u zaměstnanců, na něž se vztahuje povinné zahraniční pojistné stejného druhu. Autorky se věnují výpočtu výše superhrubé mzdy ve vazbě na podpůrný program Antivirus C, který spočívá v prominutí části pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti za období červen až srpen 2020. Zvažují také argument o spravedlnosti superhrubé mzdy a propojují jej s příklady rozdílného daňového zatížení stejné výše hrubého příjmu ze závislé činnosti. V uvedených příkladech vycházejí z obecných pravidel a sazeb pro výpočet povinného pojistného zaměstnavatele ve vybraných zemích pro r. 2019 a 2020. Autorky uvádějí, že současný způsob stanovení superhrubé mzdy může vést k velmi rozdílnému efektivnímu daňovému zatížení stejné výše hrubého příjmu ze závislé činnosti pouze v závislosti na výši pojistných odvodů zaměstnavatele do zahraničního pojistného systému v rámci EU, EHP nebo Švýcarska.

Andreas Kowallik

Nutzung von Cloud-Plattformen im Besteuerungsprozess und -verfahren : Treiber, Trends und Ausblick auf das Unternehmensportal (Mein UP)

Užívání cloudových platform v procesu a postupu zdanění : provozovatel, trendy a výhled na podnikatelský portál (Mein UP)

Der Betrieb, Jg. 73, (2020) Nr. 34, S. 1760-1765

Transakce mezi jednotlivými firmami probíhají čím dál častěji digitálně, prostřednictvím různých typů online platform. Společnosti tak užívají internetového sdílení informací skrze cloudová úložiště, která umožňují interní propojení firem se zákazníky či dodavateli. Německá daňová správa nyní založila speciální portál pro podniky, který poskytuje bližší informace ohledně užívání online platform, danění, cloudových úložišť apod. Autor analyzuje podstatné změny, které se dotýkají zejména procesu zdaňování, a přicházejí s doporučeními pro německé firmy. Zmiňuje také různé zahraniční online portály založené daňovou správou (rakouský FinanzOnline), jimiž by se Německo mohlo ve snaze o digitalizaci daňové správy inspirovat. Prostor je věnován termínu "platformová ekonomika", která se v praxi uplatňuje ve stále větší míře a umožňuje přenést téměř všechny podnikové činnosti na internetové platformy, čímž dochází ke transformaci tržní struktury. - Poznámky. -- Shrnutí na s. M10.

Vladimír Balcar

Obrana proti označení plátce DPH za nespolehlivého

Bulletin advokacie, Sv. 2020, č. 9, s. 38-46

Institut nespolehlivého plátce DPH je nástrojem boje proti daňovým únikům. Jde o instrument, který má zejména v kombinaci s ručením za DPH značný dopad do majetkových i osobnostních práv plátců DPH a může ve svém důsledku vést až k jejich ekonomickému zániku. Článek se zaměřuje na procesní možnosti obrany plátce DPH proti označení za nespolehlivého, a to jak z pohledu použitelných prostředků, tak i co do uplatnitelných námitek. Autor vychází z metodiky Generálního finančního ředitelství, z dosavadní judikatury správních soudů a ze statistických dat poskytnutých GFŘ. - Poznámky.

Byron Beswick and Brett Anderson

Overview of Canadian fiscal and tax administrative measures in response to the COVID-19 pandemic
Přehled kanadských fiskálních a daňových administrativních opatření v reakci na pandemii COVID-19

Bulletin for international taxation, Vol. 74, (2020) No. 8, p. 458-464

Přehled podpůrných opatření, která byla zavedena v Kanadě na podporu ekonomiky v důsledku pandemie nemoci COVID-19. Daňová a finanční podpora podniků, finanční podpora jednotlivců, odložení daňové povinnosti a povinnosti podat daňové přiznání. Dopady zavřených hranic na systém mezinárodního zdanění. - Poznámky.

Mark Brabazon

Partial residence clauses in US treaty practice

Klauzule o částečné příslušnosti k dani v americké smluvní praxi

Bulletin for international taxation, Vol. 74, (2020) No. 8, p. 497-510

Klauzule o částečné daňové příslušnosti k dani byly v USA v minulosti běžnou součástí smluv o zamezení dvojího zdanění. Mnohé z těchto smluv, které byly uzavřeny před r. 1996, jsou dodnes účinné. Autor popisuje pozadí vzniku klauzulí o částečné daňové rezidenci, jejich vztah ke klauzuli o daňově transparentní entitě a dále se zabývá vlivem klauzulí na interpretaci smluv o zamezení dvojího zdanění. - Poznámky.

Zdeněk Nejezchleb

Problematika DPH řešená v rámci jednání Koordinačních výborů KDP a GFŘ dopadající na činnost územních samosprávných celků a jimi zřízených příspěvkových organizací. 1. část, Předmět DPH, místo plnění, okamžik přiznání DPH

Unes - účetnictví neziskového sektoru, Sv. 18, (2020) č. 9, s. 14-19

Koordinační výbory jsou platformou, v rámci které má Generální finanční ředitelství možnost objasnit sporné otázky při výkladu daňových předpisů. Podklady, ke kterým se koordinační výbory vyjadřují, připravuje Komora daňových poradců. V první části seriálu článků o DPH a územních samosprávných celcích se autor věnuje vymezení plnění, která jsou předmětem DPH, místu plnění a okamžiku přiznání DPH. Konkrétně byly v rámci koordinačních výborů projednány tyto otázky: uplatňování DPH při vymezení zón, ve kterých lze stát s motorovým vozidlem za úplatu; DPH u technického zhodnocení provedeného nájemcem; plnění v rámci jednoho subjektu; DPH režim školení určených pro omezený okruh účastníků; nepeněžní formy úhrady za plnění z pohledu DPH.

Richard Pomahač

Soudní dvůr EU: nadměrný odpočet daně

Právní rozhledy, Sv. 28, (2020) č. 15-16, s. 570-572

Komentované rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci C-446/18 Agrobet CZ v. Finanční úřad pro Středočeský kraj ze 14.5.2020. Případ se týkal nadměrného odpočtu DPH, resp. právního problému, zda může správce daně pozdržet vrácení celé částky nadměrného odpočtu daně, i když je předmětem probíhající daňové kontroly pouze její část. Předběžná otázka NSS vyvstává v kontextu, kdy správce daně prohlásil, že předmětnou daňovou kontrolu omezí jen na některá z plnění zahrnutých do přiznání k DPH, a kdy se tedy při zahájení kontroly ukazovalo, že část nadměrného odpočtu DPH by mohla být pokládána za nespornou a mohla by být případně vrácena před skončením kontroly. Takovou možnost přítom české právo neupravuje.

Otakar Machala

Stálá provozovna z pohledu účetnictví a daní z příjmů

Daně a právo v praxi, Sv. 25, (2020) č. 9, s. 23-33

Stálá provozovna je pojem rozsáhle používaný v oblasti mezinárodního zdanění příjmů a vztahuje se k činnosti tzv. daňových nerezidentů. Příspěvek nejprve obecně popisuje kritéria pro stanovení existence či neexistence daňové povinnosti v daném státě a dva základní typy poplatníků daně z příjmů. Poté se věnuje stálé provozovně z pohledu daně z příjmů a její úpravě v dvoustranných mezinárodních smlouvách týkajících se zamezení dvojího zdanění, které stanovují pravidla pro nárok státu zdroje a státu sídla poplatníka na daň z jednotlivých druhů příjmů. Podrobněji vymezuje a charakterizuje typy stálých provozoven v mezinárodních smlouvách (klasická (kamenná) stálá provozovna, staveniště a

stavebně-montážní práce, službová stálá provozovna a zplnomocněný zástupce). Návazně se zaměřuje na otázky vedení účetnictví stálé provozovny zahraničního subjektu, stanovení základu daně, jeho rozšíření, přemístění majetku do stálé provozovny i postupu při ukončení činnosti. Rozebírá také problematiku závazného posouzení základu daně a možné daňové optimalizace. Autor pro ilustraci využívá řady příkladů. - Poznámky.

Sabine Kirchmayr and Stefanie Geringer

State aid issues regarding national digital taxes

Problematika státní podpory související s národní digitální daní

European taxation, Vol. 60, (2020) No. 7, p. 279-285

Otázka spravedlivého zdanění digitální ekonomiky se již delší dobu řeší na úrovni EU i OECD. Ani jedné z těchto institucí se ale dosud nepodařilo získat dostatečnou podporu pro návrhy na zdanění právnických osob v případě významné digitální přítomnosti (significant digital presence, SDP) nebo zdanění digitálních služeb (digital services tax, DST) či digitálních reklamních služeb (digital advertising tax, DAT). Některé členské státy EU již ale zavedly či navrhly digitální daň na národní úrovni. Autorky představují návrhy digitální daně z Francie, Česka, Rakouska a Maďarska a poté se blíže zaměřují na prvky státní podpory související se zavedením zdanění digitálních služeb a reklamy na národní úrovni v zemích Evropské unie. Zkoumají, zda může být dodatečné daňové břemeno uvalené na velké technologické společnosti formou státní podpory pro ty ostatní, resp. menší digitální společnosti, kterých se netýká povinnost odvádět digitální daň. - Poznámky.

Heydon Wardell-Burrus

Tax and fiscal policy measures in response to the COVID-19 crisis : overview of tax and fiscal response by the Australian government

Opatření daňové a fiskální politiky v reakci na krizi způsobenou COVID-19 : přehled daňových a fiskálních opatření přijatých australskou vládou

Bulletin for international taxation, Vol. 74, (2020) No. 8, p. 452-457

Přehled speciálních fiskálních opatření přijatých v Austrálii kvůli pandemii nemoci COVID-19. Pomoc podnikům (daňová, přímé transfery), pomoc jednotlivcům, další opatření. - Poznámky.

Simeon Schächtele

Tax responses at low taxable incomes : evidence from Germany

Daňové reakce při nízkých zdanitelných příjmech : důkaz z Německa

Fiscal studies, Vol. 41, (2020) No. 2, p. 411-439

Příspěvek analyzuje behaviorální reakce poplatníků daně s nízkými zdanitelnými příjmy a odhaduje elasticitu zdanitelného příjmu (ETI) s přihlédnutím k čisté mezní míře zdanění (marginal net-of-tax rate) u této skupiny poplatníků daně z příjmů fyzických osob v Německu. Autor v článku používá tzv. "bunching" přístup, pomocí kterého se snaží blíže porozumět "anatomii" a heterogenitě těchto behaviorálních reakcí. Povinnost odvádět daň z příjmů v Německu začíná na částce 7 664 euro s mezní daňovou sazbou 15 %. Následně jsou provedeny odpočty, o které si poplatník může snížit základ daně, pokud splní určité podmínky dané zákonem. - Poznámky.

by Niels Johannesen, Patrick Langetieg, Daniel Reck, Max Risch, and Joel Slemrod

Taxing hidden wealth : the consequences of US enforcement initiatives on evasive foreign accounts

Zdanění skrytého majetku : důsledky amerických programů zaměřených na vymáhání peněz ze zahraničních účtů používaných k daňovým únikům

American Economic Journal: Economic policy, Vol. 12, (2020) No. 3, p. 312-346

V r. 2008 zavedl americký daňový úřad IRS soubor speciálních opatření, jejichž cílem bylo omezit daňové úniky do daňových rájů. Autoři v článku zkoumají účinky opatření, která spočívala v zavedení výměny daňových informací, vzniku povinnosti pro banky předávat informace o bankovních účtech amerických rezidentů a která směřovala ke snazšímu zjištění příjmů v daňových rájích. Zvýšené úsilí při vymáhání daňových povinností bylo úspěšné - mj. došlo k nárůstu vykazovaného kapitálového příjmu o 2-4 miliardy amerických dolarů, což koresponduje s dodatečnými daňovými příjmy ve výši 0,6-1,2 miliardy dolarů. - Poznámky.

Marta Olowaska, Prerna Peshori and Shimeng Lan

The digitalization of tax administration in China (People's Rep.), India and Korea (Rep.) in the fourth industrial revolution

Digitalizace daňové správy v Číně, Indii a Jižní Koreji během čtvrté průmyslové revoluce

Bulletin for international taxation, Vol. 74, (2020) No. 8, p. 465-480

Digitalizace i globalizace umožnily vznik nových modelů podnikání, kterým se daňové správy musí postupně přizpůsobovat. Zároveň je však digitalizace pro daňové správy i příležitostí. Autorky v článku předkládají případové studie z Číny, Jižní Koreji a Indie, na kterých je ukázána implementace digitálních technologií u tamních daňových správ. Ve zkoumaných zemích je využívána celá řada technologií, jako např. blockchain, elektronické účtenky či automatická výměna informací a speciální aplikace. Při nasazení digitálních technologií v daňové správě je však nutné věst v patrnosti možná rizika a dodržovat určitá omezení (mj. zajistit ochranu soukromí). - Poznámky.

Antonio Lanotte

The European fiscal support plan in response to COVID-19 (the black swan of European GDP) : state aid and indirect tax measures

Evropský fiskální záchranný plán jako reakci na pandemii COVID-19 (černá labuť evropského HDP) : státní podpora a opatření v oblasti nepřímých daní

European taxation, Vol. 60, (2020) No. 7, p. 324-330

Článek přibližuje některé kroky na úrovni EU a jednotlivých členských států ke zmírnění negativních hospodářských důsledků koronavirové krize. Daňová politika může být nástrojem okamžité reakce vlády na krizi, ale také činitelem pro budoucí obnovu ekonomiky po zvládnutí zdravotní krize. Autor se blíže zaměřuje na dvě oblasti fiskální politiky v reakci na krizi - na opatření v oblasti státní podpory, kdy EU schválila Dočasný rámec státní podpory hospodářství (Temporary Framework), účinný od 1.2.2020 do 31.12.2020, a na opatření v oblasti nepřímých daní (zejména formy odložení platby DPH). Hlavním účelem Dočasného rámce je poskytnout cílenou podporu jinak životaschopným firmám, které se dostaly do finančních potíží v důsledku koronavirové pandemie. V článku je v té souvislosti zmíněn také význam Plánu na podporu oživení Evropy i digitální transformace daňové oblasti. - Poznámky.

Bedalli R. Zegarra

The interaction between VAT and the digital services tax regime in market jurisdiction : is the DST filling the gap regarding the taxation of the digital economy?

Vzájemné působení mezi režimy DPH a zdanění digitálních služeb v tržních jurisdikcích : plní daň z digitálních služeb mezeru ve zdanění digitální ekonomiky?

European taxation, Vol. 60, (2020) No. 7, p. 315-323

Daň z digitálních služeb (digital service tax, DST) se zaměřuje na zdanění vybraných digitálních podniků působících v ekonomikách tržních jurisdikcí, kde se příjmy tradičně realizují prostřednictvím spotřebních daní. Autor analyzuje rámec působnosti a právní aspekty daně z přidané hodnoty a daně z digitálních služeb zejména s ohledem na odlišnosti v předmětu zdanění, územním rozsahu a zdanitelných částkách. Poté se věnuje digitálním obchodním modelům, které jsou předmětem DPH. Ukazuje, že některé digitální obchodní modely (online inzerce a reklama i některé zprostředkovatelské služby) zčásti nebo zcela unikají působnosti DPH a neodvádějí v Evropské unii regulární množství daní. DST by v tomto ohledu mohla plnit mezeru zdanění. Autor nicméně přibližuje i problémy související s využitím DST u zkoumaných obchodních modelů. - Poznámky.

By Jacob Bastian

The rise of working mothers and the 1975 Earned Income Tax Credit

Nárůst počtu pracujících matek a daňový kredit k příjmu zavedený v roce 1975

American Economic Journal: Economic policy, Vol. 12, (2020) No. 3, p. 44-75

Ve Spojených státech lze ve srovnání s jinými rozvinutými zeměmi pozorovat poměrně vysoké zapojení žen-matek s malými dětmi na trhu práce. Autor v článku zjišťuje, že jednou z příčin tohoto jevu by mohlo být zavedení tzv. daňového kreditu k příjmu (EITC) v r. 1975. Díky opatření se zaměstnanost matek s malými dětmi zvýšila o 6 %. Zvýšení zaměstnanosti žen s malými dětmi také mohlo vést ke změně postojů veřejnosti vůči zaměstnávání žen. - Poznámky.

Ondřej Lichnovský

Změny daňového řádu v roce 2021

Daně a právo v praxi, Sv. 25, (2020) č. 9, s. 10-13

Bližší seznámení se změnami, které přináší novela daňového řádu prováděná zákonem č. 283/2020 Sb. Autor zdůrazňuje, že novela je činěna převážně za účelem zavedení projektu MOJE daně a prohloubení elektronizace při správě daní. Rozšiřuje praktické použití daňové informační schránky a jako specifický typ podání upravuje tzv. formulářová podání. Kriticky autor hodnotí změnu přístupu v oblasti úpravy kontaktu úředníků s daňovým subjektem při zahajování a ukončování daňové kontroly. Následně přibližuje novou koncepci podávání daňových tvrzení za zdaňovací období, které činí nejméně 12 měsíců, zavedení povinnosti vyrozumět daňový subjekt o začátku prvního vymáhání daňového nedoplatku a změnu u institutu námitky. Seznamuje také s novou úpravou lhůty pro placení daní, zálohy na daňový odpočet a se změnami v oblasti příslušenství daně a jeho promíjení. - Poznámky. -- Viz také DHK č. 12-13/2020, s. 46-49.

Vladimíra Příbylová

Zrušení daně z nabytí nemovitých věcí - další vývoj

Daňová a hospodářská kartotéka, Sv. 28, (2020) č. 11, s. 26-27

V rámci protikrizových opatření bylo vládou mimo jiné navrženo zrušení 4 % daně z nabytí nemovitých věcí. Toto opatření je spolu s dalšími změnami v zákoně o daních z příjmů součástí zákona č. 386/2020 Sb., přijatého v září 2020. Příspěvek vysvětluje tyto změny a jejich souvislost se snížením maximálního daňového odpočtu pro hypotéky a dále rozebírá, komu přinesou nová pravidla pravděpodobně největší výhodu. Autorka upozorňuje, že nejméně výhodné jsou přijaté změny pro osoby, které pořídí novou nemovitost za účelem vlastního bydlení na hypoteční úvěr od r. 2022.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Daně a právo v praxi : měsíčník informací z oblastí daní, práva a financí

Sv. 25, (2020) č. 9

Specifika spojených osob v dani z přidané hodnoty (s. 2-9); Změny daňového řádu v roce 2021 - novela č. 283/2020 Sb. (s. 10-13); Trestní odpovědnost zmocněnce v souvislosti s porušením povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku (s. 14-15); Vyloučení majetku z daňové exekuce dle daňového řádu a jeho specifika (s. 16-19); Nekončící příběh superhrubé mzdy (s. 20-22); Stálá provozovna z pohledu účetnictví a daní z příjmů (s. 23-33); DAC 6 aneb automatická výměna informací o přeshraničních daňově optimalizačních schématech (s. 36-41); Obnova řízení - výběr z judikatury správních soudů (s. 42-48).

Daňová a hospodářská kartotéka : DHK

Sv. 28, (2020) č. 11

Daňové důsledky ukončení činnosti osoby samostatně výdělečně činné - 1. část, daň z příjmů (s. 3-10); Blíže k některým ustanovením zákona o daních z příjmů ve vztahu k fyzickým osobám - 5. část, zdanění příjmů ze samostatné činnosti (s. 11-18); DPH u kulturních a sportovních činnostech (s. 19-25); Zrušení daně z nabytí nemovitých věcí - další vývoj (s. 26-27); Snazší vrácení daně zaplacené omylem za jiného - prověřeno soudem (s. 31-38); Rozsudek SD EU ve věci "slovinské společnosti, která snížila DPH u svých nedobytných pohledávek, ale opomněla je přihlásit do insolvenčního řízení" - rozsudek C-146/19 (s. 39-41).

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi

Sv. 2020, č. 19

Implementační novela zákona o dani z přidané hodnoty - č. 343/2020 Sb. (s. 1-4); Zdravotní pojištění - OSVČ a návrat k "normálu" (s. 5); Účtování odměny jednatele společnosti - dotazy a odpovědi (s. 6-7); Příjmy z pronájmu a daňová evidence - dotazy a odpovědi (s. 7).

Daňový a účetní TIP : aktuality, komentáře, dotazy a odpovědi

Sv. 2020, č. 20

Účetní specifika v souvislosti s Covid-19 - kompenzační bonus, ošetřovné OSVČ, program Antivirus, dotace na nájemné, dary od obcí, bezúplatné dodání ochranných pomůcek, prominutí pojistného,

odložené pojistné, home office, testování zaměstnanců na Covid (s. 1- 4); Cestovní náhrady a daňová problematika související s elektromobily (s. 5-7); Fond oprav - účtování u vlastníka bytu - dotazy a odpovědi (s. 8); DPH a krátkí koeficient u nájmu bytu - dotazy a odpovědi (s. 8).

DPH aktuálně : novinky z legislativy a praxe pro plátce DPH

Sv. 2020, č. 19

Daňové identifikační číslo z pohledu DPH (s. 1-4); Vracení daně dle § 84 ZDPH - dotazy a odpovědi (s. 4-5); Prokazování přepravy - dotazy a odpovědi (s. 6); DPH a opravný daňový doklad - dotazy a odpovědi (s. 7).

DPH aktuálně : novinky z legislativy a praxe pro plátce DPH

Sv. 2020, č. 20

Časté chyby při podávání DPH výkazů (s. 1-4); DPH a odvoz komunálního odpadu - dotazy a odpovědi (s. 5-7); DPH a nedobytná pohledávka - dotazy a odpovědi (s. 7-8).

Unes - účetnictví neziskového sektoru

Sv. 18, (2020) č. 9

Kulturní a sportovní služby z pohledu DPH (s. 3-8); Problematika DPH řešená v rámci jednání Koordinačních výborů KDP a GFR dopadající na činnost územních samosprávných celků a jimi zřízených příspěvkových organizací - 1. část, Předmět DPH, místo plnění, okamžik přiznání DPH (s. 14-19); Legislativní novinky s komentářem: nová úprava peněžitého trestu a výše škody v trestním zákoníku - zákonem č. 333/2020 Sb.(s. 30-32).

Ekonomické vědy. Ekonomie

By Xavier Gabaix

A behavioral New Keynesian model

Behaviorální úprava nového keynesiánského modelu

The American Economic Review, Vol. 110, (2020) No. 8, p. 2271-2327

Autor v článku představuje upravený nový keynesiánský model za předpokladu, že se ekonomické subjekty nechovají zcela racionálně, jak předpokládá standardní teorie. V modelu jsou prezentovány účinky fiskální a měnové politiky za daných předpokladů. Na rozdíl od standardní verze modelu bylo identifikováno několik rozdílů, mj. neexistence tzv. "forward guidance puzzle" či nižší nákladnost nulové hranice úrokových sazeb. - Poznámky.

Buck up: greenback dominance

Zahraníční obchod a dominance amerického dolaru

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9209, p. 52-53

O úskalích, která přináší dominance dolaru v zahraničním obchodě. Tradiční ekonomická teorie, jako např. známý Mundell-Flemingův model, nebere v úvahu existenci a význam dominantních měn. Výzkumy provedené v posledních dvaceti letech však dokládají, že obchodní smlouvy bývají ve velké míře uzavírány v amerických dolarech (a ne v měně vývozce, jak se dříve v modelech předpokládalo). S tím souvisejí i odlišné dopady v situaci, kdy dojde k depreciaci amerického dolaru či k devalvaci jiné měny. Oproti častým úvahám se zatím nezdá, že by pozici dolaru měla vystřídat jiná měna. -- Čtvrtý článek ze šestidílné série o změnách v ekonomickém myšlení.

By Luigi Bocola and Guido Lorenzoni

Financial crises, dollarization, and lending of last resort in open economies

Finanční krize, dolarizace a věřitelé poslední instance v otevřených ekonomikách

The American Economic Review, Vol. 110, (2020) No. 8, p. 2524-2557

Zadlužení v cizí měně je považováno za zdroj finanční nestability na trzích v rozvojových zemích. V článku je prezentován speciální model, ve kterém střadatelé preferují úspory v zahraniční měně jako určitou formu pojištění (obávají se domácí finanční nestability). Střadatelé, kteří upřednostňují úspory v domácí měně, požadují rizikovou prémii, což zdražuje půjčky v domácí měně a zvyšuje zájem o zadlužení v cizí měně. Případná finanční pomoc dlužníkům v nouzi ze strany státu, která snižuje finanční nestabilitu, může omezit riskování ze strany soukromého sektoru (tím, že klesne poptávka střadatelů po pojištění, se sníží riziková premie u domácích aktiv a sníží se i zájem o půjčky v zahraniční měně). - Poznámky.

Hard work and black swans : a social turn**Těžká práce a černé labutě : názorový obrat ekonomů ohledně vlivu kulturních faktorů na hospodářský růst**

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9210, p. 55-56

První ekonomové, jako např. Adam Smith, zkoumali, z jakých důvodů existují tak výrazné rozdíly mezi bohatými a chudými zeměmi. Rozdíly přisuzovali do značné míry vlivu kultury ve společnosti (tj. vlivu hodnot, preferencí i víry). V polovině minulého století však s rostoucí dostupností dat i v souvislosti s dalšími změnami, které prostřednictvím dosavadních teorií o kultuře nebylo možné vysvětlit, vyšly dřívější úvahy o kultuře v ekonomii „z módy“. Nyní se ekonomové ke starším teoriím opět vrací. Různé směry výzkumu v oblasti kultury a ekonomie např. hledají odpověď na otázky, jaký je původ určitých kulturních prvků, které mají vliv na ekonomickou situaci, či proč se liší ekonomické výsledky států se stejnou kulturou. Na rozdíl od názorů dřívějších ekonomů se ukazuje, že kromě kultury hrají roli i další faktory, jako např. náhoda či institucionální rámec (regulace a právní systém). Článek je doplněn o řadu konkrétních příkladů z výzkumů, které dokládají, jak může kultura ovlivnit hospodářskou situaci (např. použití určitých zemědělských nástrojů vhodných pro muže či ženy před průmyslovou revolucí v Namibii vs. v Egyptě, což má dopady na participaci žen na trhu práce v daných zemích, a tím i na hospodářskou situaci v dnešní době). -- Pátý článek ze šestidílné série o změnách v ekonomickém myšlení.

By Pedro Bordalo, Nicola Gennaioli, Yueran Ma, and Andrei Shleifer

Overreaction in macroeconomic expectations**Nadměrná reakce z hlediska makroekonomických očekávání**

The American Economic Review, Vol. 110, (2020) No. 9, p. 2748-2782

Autoři v článku zkoumají, jak tvůrci makroekonomických prognóz reagují na novou skutečnost v ekonomice. Použita byla metodika autorů Coibiona a Gorodnichenka z r. 2015. Dle zjištění individuální prognózy často reagují na novinky přehnaně, konsenzuální prognózy naopak při porovnání s předpokladem racionálních očekávání nedostatečně. - Poznámky.

By Mark Aguiar and Manuel Amador

Self-fulfilling debt dilution : maturity and multiplicity in debt models**Sebenaplnující se ředění dluhu : doba splatnosti a vícenásobnost rovnovážných bodů v modelech zadlužení**

The American Economic Review, Vol. 110, (2020) No. 9, p. 2783-2818

Autoři zkoumají náchylnost ekonomiky na sebenaplnující se dluhové krize prostřednictvím Eatonova-Gersovitzova modelu, který byl rozšířen o dluhopisy s dlouhou dobou splatnosti. Bylo zjištěno, že očekávání věřitelů ohledně budoucího vývoje půjček a platební neschopnosti mohou ovlivňovat dnešní ceny dluhopisů. Aktuální a předpokládané ceny dluhopisů naopak mají vliv na ochotu vlády si půjčovat. Sebenaplnující se očekávání vedou k různým rovnovážným bodům s odlišnými dopady z hlediska akumulace dluhu. Musí však být splněny dvě podmínky: netrpělivost vlády je vyšší oproti netrpělivosti zahraničních věřitelů a platební neschopnost vede k tzv. nákladům mrtvé váhy. - Poznámky.

Gilles Duranton and Diego Puga

The economics of urban density**Ekonomie hustoty obyvatelstva ve městech**

The Journal of economic perspectives, Vol. 34, (2020) No. 3, p. 3-26

Vysoká hustota populace ve městech skýtá řadu výhod: podporuje produktivitu a inovace, přispívá ke zlepšení přístupu ke zboží a službám, a zvyšuje energetickou efektivitu budov i dopravy. Na druhé straně však vysoká hustota obyvatel znamená přelidnění. Dle ekonomů existuje mezi přínosy a náklady hustoty zalidnění ve městech trade-off (vytěšňovací efekt). Autoři se v článku zabývají hustotou populace z pohledu ekonomie - zkoumají měření hustoty obyvatel, změny v přístupech k měření díky dostupnosti čím dál detailnějších dat, náklady a přínosy hustoty obyvatel, zmíněný trade-off a společenské dopady vlivu tržních sil a politických opatření na hustotu zalidnění. - Poznámky. -- Časopis obsahuje několik tematicky souvisejících sekcí: "Productivity Advantages of Cities" (s. 3-98); "Place-Based Policies" (s. 99-149); "Cities in Developing Countries" (s. 150-192).

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

Altered vistas

Změněné vyhlídky

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9212, p. 64

Ceny akcií technologických firem prudce vzrostly a situace na první pohled připomíná přelom tisíciletí a známý "dot-com boom". Na rozdíl od období před dvaceti lety však růst akcií není provázen srovnatelným růstem produktivity. Akcie některých firem se pravděpodobně ukážou být dobrou investicí, zda má však nyní boom reálný základ, je sporné.

Big fish : stock exchanges

Velké ryby : burzy cenných papírů

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9209, p. 54-55

O největších světových burzách cenných papírů a proměnách jejich obchodního modelu. Burzy cenných papírů v posledních dvaceti letech vzrostly, a to díky tzv. síťovému efektu, který využívají mj. i velké technologické firmy. Zároveň se výrazně zvýšily příjmy burz i jejich vliv a došlo ke změně jejich vlastnické struktury. Dominanci největších burz posilují i různé fúze a akvizice příbuzných firem v oboru.

Sam Fleming, Jim Brundsen, Philip Stafford

Brussels battles the City

Brusel v bitvě s Londýnem

Financial Times, Vol. 2020, No. 40512 (23.9.2020), p. 17

Dopady brexitu na vztah Británie s EU v ekonomických a finančních oblastech s sebou přináší i problematiku Londýna jako finančního centra mimo evropský prostor. V důsledku ztížení přístupu k tak významnému centru, jakým je Londýn, pokračují snahy EU o „ekvivalenci“, vytvoření obdobné struktury na kontinentu, i přes ztížení decentralizací. Některá opatření EU jsou kritizována jako zbytečně restriktivní, či jako spíše průmyslově-obchodní než bankovní nástroj. I přes spory v koncepci se Bank of England a Evropská centrální banka shodují, že skoková ztráta přístupu k londýnskému finančnímu prostoru by znamenala významné riziko nestability pro obě strany.

Philip Stafford, Jim Brundsen

Brussels set to offer 18-month reprieve on UK clearing

Brusel nabídne Velké Británii osmnáctiměsíční lhůtu pro clearing

Financial Times, Vol. 2020, No. 40506 (16.9.2020), p. 4

Evropská komise připravuje banky na prodloužení přechodného období po brexitu. Lhůta má předejít skokovému přechodu a ušetřit tak bankovní infrastrukturu otřesu. Osmnáctiměsíční období poslouží k vyrovnání derivativ, denominovaných v eurech, a k přechodu do stavu „snížené závislosti“ bankovních institucí.

Jarko Fidrmuc, Svatopluk Kapounek, Frederik Junge

Cryptocurrency market efficiency : evidence from wavelet analysis

Efektivita trhu s kryptoměny : důkaz z vlnkové analýzy

Finance a úvěr, Vol. 70, (2020) No. 2, p. 121-144

Autoři zkoumají efektivitu trhu s kryptoměny a využívají přitom tzv. vlnkovou analýzu (wavelet analysis), s jejíž pomocí zkoumají výnosy kryptoměn Bitcoin, Ethereum a Litecoin v období mezi říjnem 2013 a zářím 2019 na šesti samostatných burzách. Cílem tohoto přístupu je ověřit existenci cyklických persistencí v různých investičních horizontech, přičemž konkrétní období je zvoleno záměrně, aby zahrnovalo jak pád cen kryptoměn v r. 2018, tak i jejich opětovný nárůst v první polovině r. 2019. Studie ukázala, že na trzích se v dlouhodobém horizontu neprojeví trvalé cykly, a to navzdory významným nízkofrekvenčním cyklům zkoumaných kryptoměn. Jejich význam přitom během poklesu hodnoty kryptoměn na konci r. 2017 vzrostl, což znamená, že dominovaly spíše krátké investiční horizonty, jelikož dlouhodobí investoři upřednostňovali prodej v období cenového poklesu. - Poznámky.

Marc Frank

Cuba nears first devaluation of peso since 1959 revolution

Kuba směřuje k první devalvaci pesa od revoluce v roce 1959

Financial Times, Vol. 2020, No. 40519 (1.10.2020), p. 2

Propad turismu, sankce Spojených států a propad v zahraničních výdělcích prostřednictvím lékařů, pracujících v cizině, dovedly Kubu k největší finanční krizi od r. 1990. Podle údajů Ekonomické komise pro Latinskou Ameriku při OSN se kubánská ekonomika ke konci roku propadne o 8 % při 35 % propadu zahraničního obchodu. Současný kubánský systém využívá dvě měny, běžné pesos a konvertibilní pesos pro zahraniční obchod. Těžkopádný systém se stanoveným kurzem 1:10 ve prospěch konvertibilní měny podporuje import a znevýhodňuje export. Současná peněžní reforma, jejíž první fáze jsou postupně realizovány, plánuje devalvaci pesa z jeho papírového kurzu k dolaru 1:1 a zrušení konvertibilní měny.

Jan Mallien

Die Rückkehr der Währungsschwankungen

Návrat výkyvů měny

Handelsblatt, Jg. 2020, Nr. 173 (8.9.2020), S. 32-33

Bližší pohled na vliv druhé vlny pandemie koronaviru na výkyvy měnových kurzů. Výchozí situace po první vlně, tedy nízké úrokové sazby a vysoká zadluženost státního i veřejného sektoru, jsou doplněny o možnosti dalších intervencí centrálních bank a vyšší míru likvidity. Za bezpečné investice (i v dlouhodobém horizontu) platí pohledávky v největších měnách (USD, yen, euro), které jsou méně náchylné k výkyvům, než akcie.

Frank Wiebe

Europas Top-Index baut um : Euro Stoxx 50

Přední evropský index se mění : Euro Stoxx 50

Handelsblatt, Jg. 2020, Nr. 174 (9.9.2020), S. 32-33

Souhrn změn v podobě indexu Euro Stoxx 50. Nejvýznamnější akciový index stojící na euru opouští pět členů (banky BBVA, Société Générale, telekomunikační společnosti Orange a Telefonica, a zdravotnická firma Fresenius). Novými kandidáty jsou technologické firmy Adyen a Prosus, strojírenský podnik Kone, pronajímatel realit Vonovia a výrobce lihovin Pernod Ricard.

Jan Mallien, Frank Wiebe

EZB bleibt beim Euro entspannt : Geldpolitik

ECB zůstává ohledně eura uvolněná : monetární politika

Handelsblatt, Jg. 2020, Nr. 176 (11.9.2020), S. 28-29

Bližší k tiskové konferenci ECB, kde její prezidentka Christine Lagardeová představila další strategii centrální banky. Oproti očekávání se zásadně nemění, problematika silného kurzu eura a nízké inflace byly adresovány jen obecně. Celková inflace eurozóny je pro r. 2020 očekávána na úrovni 0,3 % při poklesu HDP o 8 %, v r. 2021 půlprocentní inflace při pětiprocentním růstu a pro r. 2022 růst 1,3 % při stejné výši inflace. Nejasný také zůstává postoj ECB k aktuálním inflačním opatřením FEDu, stejně jako možnost přijetí podobných opatření a cílů.

James Politi, Colby Smith

Fed monetary policy attracts mixed reviews

Měnová politika Fedu vyvolává smíšené ohlasy

Financial Times, Vol. 2020, No. 40508 (18.9.2020), p. 4

Fed v rámci opatření ke stabilizaci americké ekonomiky uvolňuje svou monetární politiku. Konkrétně nemínil zvyšovat úrokové sazby, dokud USA nedosáhnou plné zaměstnanosti a dvouprocentní inflace. Pokračuje tak v dlouhodobé taktice, která opustila preventivní zvyšování sazeb jako prevenci inflace. Opatření se setkala se smíšeným přijetím ze strany odborné veřejnosti, zejména vyvolala pochyby o schopnosti Fedu podpořit inflaci a v dlouhodobém hledisku podpořit růst.

Karolína Zábojníková

Krise zastihla domácnosti v silné kondici

Statistika & my, Sv. 10, (2020) č. 9, s. 38-39

Rok 2019 pro českou ekonomiku znamenal zvolnění ekonomického růstu. Hlavním zdrojem příjmů za minulý rok byly pro domácnosti mzdy a platy, které v objemu rostly o 6 %. Zároveň ovšem domácnosti čelily navýšení cenové hladiny statků, reálný růst mezd a platů tak činil jen 3,1 %, nejméně od r. 2013. Zvýšila se ale i částka, kterou domácnosti obdržely na sociálních dávkách a starobních důchodech. Spotřeba domácností ale za růstem příjmů zaostávala, hrubé úspory domácností tedy již třetím rokem v řadě výrazně rostly. Mírně se zvýšila i míra úspor (na 12,4 %), což je nejvíce od r. 2014.

Carsten Volkery

Londons Banken wittern Schikane der EU : Brexit

Britské banky věří šikanu ze strany EU : brexit

Handelsblatt, Jg. 2020, Nr. 163 (25.8.2020), S. 30-31

Bližící se termín brexitu staví britský i evropský finanční a bankovní sektor před nebezpečí ztráty přístupu. Začátkem r. 2021 ztrácí britští poskytovatelé finančních a bankovních služeb tzv. právo pasportizace, tj. možnost provozovat služby i v jiném členském státu, než kterým byly autorizovány. Podmínkou pro zachování přístupu v režimu členského státu je uznání obchodní dohody za ekvivalentní, a tedy kompatibilní s evropským právem. Finanční sektor však nebyl předmětem obchodní dohody ani za mandátu předchozí premiérky Theresy Mayové, Británie tak bude podléhat kategorii pro třetí země (kde operují např. švýcarské či americké firmy), která povoluje omezené množství služeb. Možným východiskem pro Británii jsou dohody s jednotlivými evropskými státy, ačkoli se jedná o značně komplikovanější řešení, než režim ekvivalence.

Tuomas Välimäki

Monetary policy implementation in changing times [elektronický zdroj]

Realizace měnové politiky v těžkých časech

Bank of Finland - Bulletin, Vol. 94 (2020), No. 4, p. 3-5

Finsko je členem eurozóny, finská centrální banka se tedy spolupodílí na rozhodování o měnové politice na její úrovni a posléze na jejím uskutečňování. Jsou vydávány půjčky bankám působícím ve Finsku, centrální banka dále nakupuje finské vládní dluhopisy, zajištěné dluhopisy vydávané finskými bankami i dluhopisy korporátní. V článku jsou uvedeny konkrétní výše úvěrů poskytnutých finskou centrální bankou a dále jsou stručně shrnuty kroky, ke kterým centrální banka přistoupila ve snaze stabilizovat trhy v době pandemie. Uvedeny jsou také informace o skladbě finančních aktiv centrální banky. -- Text je dostupný i ve finštině. -- Podrobněji k realizaci měnové politiky ve Finsku viz i další články v čísle. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2020/09/BOF_bulletin_4_2020.pdf

Jakob Blume

Niedrige Zinsen, hoher Goldpreis?

Nízké úroky, vysoká cena zlata?

Handelsblatt, Jg. 2020, Nr. 175 (10.9.2020), S. 34-35

Bližší ke vztahu ceny zlata, úrokové míry a kurzu dolaru. Současný kurz zlata, nacházející se ve stavu maxima ropné krize v 70. letech, způsobuje především jistota investice, nepodléhající inflaci. Zmíněna je role indexových fondů operujících se zlatem a možností dalšího růstu ceny.

Vincenzo Quadrini

The impact of industrialized countries' monetary policy on emerging economies

Vliv měnové politiky průmyslových zemí na rozvíjející se ekonomiky

IMF Economic Review, Vol. 68, (2020) No. 3, p. 550-583

V období následujícím po finanční krizi z r. 2008 zaváděly vyspělé průmyslové státy expanzivní měnové politiky charakteristické nízkými úrokovými sazbami. Zároveň docházelo ke zmenšení míry odlivu kapitálu z rozvíjejících se ekonomik, což způsobilo, že u těchto chudších zemí, které jsou méně zapojené do globálního obchodu, docházelo k poklesu růstu produkce ve větší míře, než tomu bylo u ekonomik průmyslově vyspělých. Autoři vyvinuli model, který v sobě odráží výše zmíněná

specifika a naznačuje, že nižší úrokové sazby v průmyslových zemích mohou mít negativní makroekonomické dopady na rozvíjející se trhy, a to i v případě, že méně vyspělé země zažívají zvýšený přísun (případně snížený odliv) kapitálu. - Poznámky. -- Viz i další články specializovaného čísla zaměřeného na aktuální výzvy, kterým čelí rozvíjející se trhy.

Josh Lerner and Ramana Nanda

Venture capital's role in financing innovation : what we know and how much we still need to learn
Role rizikového kapitálu při financování inovací : co víme, a kolik toho ještě potřebujeme zjistit

The Journal of economic perspectives, Vol. 34, (2020) No. 3, p. 237-261

Financování prostřednictvím tzv. rizikového kapitálu (venture capital) má řadu výhod – udává se, že u rizikového kapitálu si investoři dávají více pozor na kvalitu řízení firem, rizikový kapitál dále dle odborníků přispívá k vyšší efektivitě. Rizikový kapitál slouží často k financování inovací a start-upů, ať už prostřednictvím nových či zavedených metod (crowdfunding, hedgeové fondy, podílové fondy, aj.). Prostřednictvím rizikového kapitálu jsou také financovány známé velké rychle rostoucí technologické firmy, jako např. Alphabet, Facebook či Amazon. Autoři se v článku zabývají tím, do jaké míry pomáhá rizikový kapitál podněcovat inovace. Dle autorů je možnost rizikového kapitálu ovlivnit výrazné technologické změny omezena několika faktory. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Bankovníctví : odborný časopis pro praktickou činnost bank

Sv. 28, (2020) č. 9

Obce přijdou letos o miliony, řešením může být úvěr (s. 10-11) a související příspěvek na s. 12-13; Nové podmínky dotací jako příležitost pro banky? (s. 14-15); Doplnkové penzijní spoření a stavební spoření ve světle omezování využívání rodných čísel (s. 20-21); Změny v zákoně o bankách a další... (s. 24); Klíčem k úspěchu je být agilní. Řešením může být "platformizace" - World Retail Banking Report 2020 (s. 28-30); Covid-19 aneb čtyři příležitosti pro fintech a banky (s. 31); Druhé okénko do podpor podnikání Covid - srovnání s ostatními zeměmi EU (s. 34-35); Izolovaný kapitálový trh je nesmysl. Evropa musí spolupracovat! - workshop k rozvoji kapitálového trhu (s. 36-37); Vypořádat se s dopady pandemie musí každá banka zvlášť (s. 38-40); Čína a vlastní digitální měna očima ekonomů (s. 46-47); Česko má druhé nejnižší sazby v EU, snad se jedná jen o dočasnou reakci na krizi... (s. 48-49).

Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny

Bezprecedentní propad HDP

Statistika & my, Sv. 10, (2020) č. 9, s. 17

Výsledky odhadu růstu HDP za 2. čtvrtletí nejsou příznivé. Podle údajů Českého statistického úřadu byl HDP ve 2. čtvrtletí mezičtvrtletně nižší o 8,4 %. Meziroční propad dosáhl 10,7 %. Hlavní příčinou byl nepříznivý vývoj zahraniční poptávky. Současně byl druhý kvartál tohoto roku negativně zasažen opatřeními proti šíření koronaviru, což se promítlo v ekonomických výsledcích v Česku i ve světě. Přesto propad HDP nebyl v ČR tak hluboký, jako ve zbytku EU. Podle dostupných dat došlo k nejhlubšímu mezičtvrtletnímu propadu ve Španělsku (-18,5 %).

Bidenomics

Bidenomie

The Economist, Vol. 437, (2020) No. 9214, p. 9-10

Zhodnocení plánované hospodářské politiky Joea Bidena, který se uchází o prezidentské křeslo ve Spojených státech v nadcházejících volbách. Bidenovi bývá vytýkáno příliš levicové směřování, jak ale článek naznačuje, podobné obavy nejsou příliš opodstatněné. Řadu Bidenových plánů lze označit za pokrokové, hrozí nicméně neefektivita kvůli snaze plnit protichůdné cíle. Pokud Joe Biden volby vyhraje, mohla by Spojeným státům při zotavování ekonomiky z pandemie pomoci již Bidenova důvěra v instituce. Pro zajištění pozice USA jako světového lídra na další desetiletí však bude třeba přijít s odvážnějšími plány. -- Viz i další podrobnosti v příspěvku na s. 16-19 ("The pragmatist").

Salim Hammad

Brazil : investment in times of fiscal adjustment [elektronický zdroj]

Brazílie : investice v době snižování primárního deficitu veřejných rozpočtů

Conjoncture, No. 6 (2020), p. 1-14

Zhodnocení aktuálního stavu brazilské ekonomiky, státního rozpočtu a veřejných i soukromých investic. Brazílie usiluje o fiskální konsolidaci, snaha omezit primární deficit však negativně dopadá na investice a hospodářský růst. Situaci zhoršují ekonomické dopady pandemie nemoci COVID-19. - Poznámky. -- Text je dostupný i ve francouzštině. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2020/09/Conjoncture_6_2020.pdf

Bank of Finland

Finland's economy will gradually recover from the sudden shutdown [elektronický zdroj]

Finská ekonomika se postupně zotaví z náhlého uzavření

Bank of Finland - Bulletin, Vol. 94 (2020), No. 3, p. 6-18

Ekonomický výhled finské národní banky připravený v červnu 2020. Finská ekonomika kvůli pandemii nemoci COVID-19 zažívá prudký propad. Podle finské národní banky se HDP v r. 2020 sníží o 7 %, v letech 2021-2022 se však očekává 3 % růst. Prognózu však ovlivňuje neobvykle vysoká míra nejistoty. Vše závisí na tom, jak se podaří zvládnout epidemii. Dle alternativních scénářů by letos ekonomika mohla klesnout také o 5 %, či dokonce o 11 %. V příspěvku je mj. zohledněn předpokládaný vývoj světové ekonomiky, vývoj poptávky, vliv oslabení světových investic na finský export, prohloubení veřejného dluhu či vývoj na trhu práce. - Poznámky. -- Text je dostupný i ve finštině. -- Viz i související příspěvky v čísle (mj. prognózované tabulky na s. 68-79). Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2020/09/BOF_bulletin_3_2020.pdf

Camilla Hodgson, Ben Hall, Hudson Lockett

Global markets rocked by fears over second wave of Covid cases

Globální trhy kolísají v obavách z druhé vlny případů Covidu

Financial Times, Vol. 2020, No. 40511 (22.9.2020), p. 1

Mezinárodní trhy zaznamenaly skokový pokles v obavách z možné druhé celosvětové vlny pandemie. Výkyv se dotkl indexových fondů (Dax klesl o 4 %, Nasdaq Composite o 2 %, S&P 500 srovnatelně), dopravních společností, bankovního sektoru a cen ropy, která klesla o 4 %. Panují obavy z „přelítí“ druhé vlny nálezů do států, které zatím nevykazují zhoršenou pandemickou situaci, se všemi ekonomickými následky.

By Emil Verner and Győző Gyöngyösi

Household debt revaluation and the real economy : evidence from a foreign currency debt crisis

Revalvace dluhu domácností a reálná ekonomika : zjištění z dluhové krize v cizí měně

The American Economic Review, Vol. 110, (2020) No. 9, p. 2667-2702

Autoři v článku zkoumají dopady náhlého zvýšení dluhového břemene domácností na základě poznatků z dluhové krize, která nastala v Maďarsku na podzim r. 2008. Pro Maďarsko bylo po desetiletí charakteristické vysoké zadlužení v zahraniční měně (zejména ve švýcarských francích). Vysoký vnější dluh se však ukázal jako problematický v situaci, kdy maďarský forint začal neočekávaně výrazně oslabovat. Zadlužení domácností vzhledem k HDP se tím zvýšilo o 6 p.b. Revalvace dluhového břemene způsobila výrazné zvýšení platební neschopnosti a omezení výdajů domácností. To následně vedlo ke zhoršení recese a k negativním dopadům i na domácnosti, které zadluženy v zahraniční měně nebyly. Dopady revalvace zahraničního dluhu jsou tím výraznější, čím více jsou zadluženy domácnosti (oproti situaci, kdy jsou zadluženy firmy). - Poznámky.

Corentin Ponton

Input costs and competitiveness in France, Germany and Italy [elektronický zdroj]

Náklady na vstupy a konkurenceschopnost ve Francii, Německu a Itálii

Trésor-economics, No. 258 (2020), p. 1-8

Srovnání výrobních nákladů ve Francii, Itálii a Německu a posouzení jejich vlivu na konkurenceschopnost zboží. Dynamika cen v některých sektorech (např. služby) má přímý dopad na ceny výrobců a konkurenceschopnost výrobních firem prostřednictvím vstupních nákladů. V období před finanční

krizí v letech 2000-2007 vytvářely prudce rostoucí ceny služeb ve Francii a Itálii tlak na růst cen vyrobeného zboží. Naopak v Německu byl vlivem zmírnění platů a deregulace v některých oborech služeb (účetnictví, právní služby, architektura, strojírenství) trend opačný. Francouzští a italští výrobci byli nuceni snížit své marže, němečtí výrobci naopak marže prudce zvýšili. Díky poklesu marží zůstalo francouzské zboží konkurenceschopné vůči německému zboží, konkurenceschopnost italského zboží však klesla. V letech 2010-2015 se francouzským průmyslovým podnikům podařilo obnovit marže, v Německu došlo k růstu vstupních nákladů a italské zboží je opět konkurenceschopné vůči německému zboží, obnovit marže se však nezdařilo. - Poznámky. -- Text je dostupný i ve francouzštině. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2020/09/Tresor_economics_258_2020.pdf

Colby Smith, Robin Wigglesworth, Richard Henderson

Markets plan for a messy election result

Trhy připravují plán pro sporný výsledek voleb

Financial Times, Vol. 2020, No. 40497 (5.9.2020), p. 6

Shrnutí reakce akciového trhu na Trumpovo zvolení prezidentem do prvního funkčního období a současného postoje akciového trhu k oběma kandidátům. Trumpovo zvolení v r. 2017 přineslo díky uvolněním korporátních, daňových a fiskálních regulací růst především průmyslového sektoru včetně energetiky a těžby (index S&P od r. 2017 stoupl o 60 %) a lze očekávat, že v případném dalším volebním období bude v této linii pokračovat. Joe Biden podle komentátorů může na základě programových preferencí vytvořit investiční příležitosti v oblasti zdravotnictví, farmacie, ekologie a udržitelných zdrojů, spolu s vyšší regulací korporátního sektoru a větším důrazem na ekologii, např. v omezení těžby v arktických oblastech. Obavy shodně vyvolává možnost zpochybnění výsledku voleb s následnou ústavní krizí, stejně jako možné méně předvídatelné a impulzivnější Trumpovo chování v případě opětovného zvolení.

Tomáš Domonkos

Nerovnosti a ekonomický rast v krajinách Európskej únie

Politická ekonomie, Sv. 68, (2020) č. 4, s. 405-422

S ohledem na význam snižování nerovností pro naplnění cílů jednotlivých politických, sociálních a ekonomických strategií se autor věnuje empirickému výzkumu vlivu dynamiky vývoje hospodářského růstu na nerovnosti v zemích Evropské unie. Zjišťuje, které socioekonomické skupiny a v jakém rozsahu se podílely na výsledcích hospodářského růstu. Představuje konstrukci ekonometrického modelu, do kterého jsou kromě hospodářského růstu zahrnuty i další faktory (vymahatelnost práva, velikost finančního sektoru, otevřenost ekonomiky, dlouhodobá nezaměstnanost aj.). Pracuje s daty EU SILC za období 2004-2016 pro všechny členské státy EU kromě Malty. Ekonometrická analýza ukázala negativní vztah mezi hospodářským růstem a nerovností, podobně jako dlouhodobá nezaměstnanost, otevřenost ekonomiky a částečně také ukazatele vyjadřující velikost finančního sektoru. Naopak vymahatelnost práva a podíl vysokoškolsky vzdělaných osob by nerovnosti měly snižovat. - Poznámky.

Dietmar Neuerer, Donata Riedel

Ostdeutsche Wirtschaft holt nur langsam auf : 30 Jahre Einheit

Východoněmecké hospodářství dohání tempo jen pomalu : 30 let od sjednocení

Handelsblatt, Jg. 2020, Nr. 178 (15.9.2020), S. 8

Stručná bilance ekonomiky bývalého východního Německa k třicetiletému výročí sjednocení. Článek shrnuje chyby, jichž se spolková vláda při sjednocování států dopustila, zmiňuje na poměry bývalého východního bloku výraznou deindustrializaci a jmenuje hlavní oblasti, kde jsou rozdíly patrné i po třech dekádách. I přes úvodní koncepční neúspěchy vykazuje integrační proces pozitivní výsledky, současná hospodářská situace se však ve státech bývalé NDR odrazí výrazněji, než ve zbytku Německa.

Parting shot

Poslední slovo

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9210, p. 62

Japonský premiér Šinzó Abe, jenž se proslavil svými hospodářskými reformami přezdívanými „abonomika“, odstupuje z funkce z důvodu zdravotních obtíží. V článku jsou připomenuty hlavní pilíře (či také „šipy“) abenomiky, včetně poučení, která z (ne)úspěchu daných opatření plynou i pro jiné

země. Abenomiku tvořily tři pilíře – expanzivní měnová politika, která měla potlačit deflaci, flexibilní fiskální politika a strukturální reformy. Opatření vzbudila zájem i v dalších zemích, vzhledem k podobným problémům, se kterými se řada vyspělých zemí potýká v důsledku finanční krize, která vypukla v r. 2007 (zejména velmi nízká inflace). Jaká poučení tedy z abenomiky vyplývají? Dle článku jsou trojí: centrální banky nejsou tak mocné, jak svět doufal; vysoké veřejné zadlužení je naopak méně škodlivé, než se myslelo; vlády by si měly dát pozor, aby podpora malých podniků z veřejných zdrojů nevedla k dlouhodobé stagnaci. -- K odchodu Š. Abeho viz i články na s. 8 a s. 39-40.

Toma Lankauskiene

Productivity growth determinants of differently developed countries : comparative capital input results
Determinanty růstu produktivity v různě rozvinutých zemích : srovnání výsledků kapitálových vstupů

Statistika, Vol. 57, (2020) No. 2, p. 123-137

Na základě metody růstového účetnictví autor zjišťuje, jaké jsou zdroje produktivity práce v některých evropských státech. Mezi zkoumané země zařadil Dánsko, Německo, Španělsko a Švédsko, které na základě výše HDP patří mezi rozvinuté státy, dále také méně rozvinuté státy pobaltského regionu (Estonsko, Litva, Lotyšsko). Věnuje se analýze zkoumaných států také na sektorové úrovni a porovnání hospodářské struktury jednotlivých států. Dochází k závěru, že v první skupině zemí přispívá k agregovanému růstu produktivity především nehmotný kapitál, v baltských státech to jsou především strojní zařízení a dopravní kapitál. - Poznámky.

Razing hopes

Ztrácení naděje

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9209, p. 59

Podle nové odborné práce amerických ekonomů J. Kozlowského, L. Veldkamp a V. Venkateswarana mohou být negativní dopady pandemie nemoci COVID-19 na hospodářský růst trvalé. Příčinou je změna očekávání veřejnosti, a v důsledku toho výrazný růst úspor a pokles spotřeby a investic. Ekonomika se po prvotním šoku sice zotaví, hospodářský růst se však na původní úroveň nevrátí a dojde k jeho zpomalení. Ztráty, které vzniknou kvůli nepotřebnosti kapitálu (např. nevyužití kanceláře) a vlivem trvale změněného očekávání, mohou být až desetinásobné v porovnání se ztrátami způsobenými prvotním šokem. Do určité míry mohou psychologické dopady pandemie zmírnit i vlády, ať už prostřednictvím investic do infrastruktury či vybudováním silné záchranné sociální sítě. Nejpodstatnější je však podniknout kroky, které sníží pravděpodobnost i případné škody dalších budoucích šoků (a to nejen dalších pandemií, ale např. i dopadů klimatických změn).

The 90 % economy, revisited : the world economy

Znovu o 90 % ekonomice : světové hospodářství

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9212, p. 59-60

Hodnocení stavu světové ekonomiky půl roku po propuknutí pandemie nemoci COVID-19. Světový HDP je vlivem bezpečnostních opatření směřujících k omezení kontaktů a udržování bezpečné vzdálenosti (social distancing) nižší přibližně o 7-8 %. Zjednodušeně se tedy naplňuje předpověď z období počátku pandemie, kdy z odhadů The Economist vyplývalo, že po uvolnění opatření budou ekonomiky fungovat na 90 %. Dopady pandemie jsou však velmi nerovnoměrné, jak mezi různými zeměmi, tak mezi ekonomickými sektory. Velmi zasažený zůstává sektor služeb. Příčiny rozdílných dopadů mezi zeměmi jsou trojí: vliv má struktura ekonomiky, důvěra veřejnosti a objem pomoci ze strany státu. Očekává se, že i přes případnou vakcínu budou ekonomické jizvy dlouhodobé.

The man with le Plan : France

Muž, který má plán : Francie

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9210, p. 19-20

Charles de Gaulle přišel v r. 1946 s plánem na obnovu francouzského hospodářství těžce zasaženého 2. světovou válkou. V pětiletém plánu, který Francii zajistil prosperitu na další tři dekády, bylo vytyčeno šest průmyslových odvětví jako základ přechodu k moderní ekonomice. Později se však od podobného plánování začalo pomalu ustupovat. Nyní se situace opět mění. Francie se sice nevrací k pětiletému plánování, bude nicméně představena ambiciózní strategie na obnovu a modernizaci ekonomiky, tak, aby se země po pandemii COVID-19 byla opět schopna vrátit k hospodářskému růstu.

The mop that never stops**Úklid, který nikdy neskončí**

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9213, p. 66

Diskuze o tom, proč čínská ekonomika dál funguje, i když jí mnozí v minulosti předvíдали kolaps. V článku jsou použity analogie k finančním bublinám, které navzdory ekonomické teorii mohou přetrvávat dlouhodobě. Čína se pravděpodobně "drží" díky kombinaci několika faktorů: růstu produkce, který je podporován měnovou a fiskální politikou, změně skladby ekonomiky (omezení výdajů do nových dolů a oceláren a naopak posílení investic do infrastruktury), refinancování, přesunu dluhů od developerů k domácnostem a odpisům špatných půjček i nepotřebného hmotného majetku (již zmíněné doly). -- Článek odkazuje na knihu "China: The Bubble That Never Pops" (autor Thomas Orlik).

Célia Colin, Colette Debever, Hannah Fatton

Two decades of economic transformation in China [elektronický zdroj]**Dvě dekády hospodářské transformace v Číně**

Tresor-economics, No. 259 (2020), p. 1-10

Analýza vývoje čínské ekonomiky za uplynulých dvacet let. Po r. 2000 se Čína vlivem specifického růstového modelu založeného na investicích a integraci do mezinárodních dodavatelských řetězců stala jedním ze základních stavebních kamenů světové ekonomiky. V letech 1980-2010 vykazovala čínská ekonomika velmi vysoké tempo růstu nad 10 %, to ale v r. 2019 kleslo na pouhých 6,1 %. HDP na obyvatele vzrostl v uplynulých 25 letech devětkrát, vznikly však nové problémy, jako vysoké zadlužení všech ekonomických subjektů, bubliny na trzích s nemovitostmi a zranitelný bankovní systém. Od r. 2016 dochází k reformám s cílem odstranit tyto problémy. Nyní se Čína snaží posílit domácí spotřebu a sektor služeb. Podíl exportu a obchodu na HDP tím klesá, což vytváří další rizika (jako např. náchylnost světové ekonomiky na hospodářskou situaci v Číně). - Poznámky. -- Text je dostupný i ve francouzštině. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2020/09/Tresor_economics_259_2020.pdf

Werner Gleißner, Endre Kamarás

Volkswirtschaftliche Risiken und deren betriebswirtschaftliche Konsequenzen. Teil 2, Von der Corona-Krise über die Staatsschulden- zur Inflationskrise?**Národohospodářská rizika a jejich mikroekonomické dopady. Díl 2, Od koronavirové krize přes státní zadlužení po inflační krizi?**

Der Betrieb, Jg. 73, (2020) Nr. 34, S. 1745-1753

Rizika vnějšího podnikového prostředí jako jsou pandemie, inflace či přírodní katastrofy mohou mít za následek závažnou makroekonomickou krizi. Článek navazuje na první díl, jenž se věnoval makroekonomickým krizím v obecné perspektivě (teoretické vymezení, historické příklady). Cílem této části je shrnout dopady současné koronavirové krize a poznatky založit na dříve vymezeném teoretickém základě. Důraz je kladen zejména na možný budoucí vývoj a podnikohospodářské dopady pro firmy, např. s ohledem na strategický management a na management rizik. Součástí analýzy jsou i dopady krize na růst HDP a možné dlouhodobé dopady pandemie. - Poznámky. -- Shrnutí na s. M8.

Waking Europe's sleeping giant : reunified Germany, 30 years on**Probouzení spícího obra Evropy : znovusjednocené Německo po třiceti letech**

The Economist, Vol. 437, (2020) No. 9214, p. 21-22

Třicet let od svého znovusjednocení přebírá Německo v důsledku hospodářských krizí i geopolitické situace roli lídra, kterou si ovšem samo nepřálo. Někteří odborníci Německu vyčítají, že odkládá důležité kroky a že činí "příliš málo a příliš pozdě" (mj. v zahraniční politice a oblasti obrany). Článek připomíná hospodářský vývoj v Německu od sjednocení až do dneška i roli Německa v situacích z posledních let (dluhová krize eurozóny, migrační krize, brexit, aj.). -- Viz i příspěvek na s. 12-13. -- České zpracování článku viz čas. Hrot č. 22/2020, s. 44-45.

Which market model is best?

Který model tržní ekonomiky je nejlepší?

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9211, p. 66

Pandemie nemoci COVID-19 poskytuje jedinečnou příležitost zhodnotit, který model tržního hospodářství je obecně úspěšnější, tím, že je pandemie šokem, který postihl všechny státy téměř naráz. Odborníci dělí tržní ekonomiky na "liberální tržně orientované" (USA, Velká Británie, Kanada; LME) a "koordinované tržně orientované ekonomiky" (Německo, severské země, Rakousko, Nizozemí; CME). Příslušnost k těmto skupinám souvisí i s odlišným přístupem k inovacím. CME bývají lepší v inkrementálních (postupných) inovacích, LME oproti tomu vynikají v náhlých radikálních inovacích (to je dáno tím, zda má země připraveny určité struktury fungování, které mohou usnadnit inkrementální inovace, u radikálních inovací ale působí spíše jako brzda). Při pandemii se tak byly schopny lépe přizpůsobit země, jako je Německo; USA a Velká Británie však vykazují lepší výsledky při vývoji léků a vakcín. Každý z modelů (včetně Číny, která je v článku také diskutována) je úspěšnější v něčem jiném, dle článku však k definitivní porážce viru pravděpodobně dojde díky liberálním tržně orientovaným ekonomikám.

Informatika. Počítače

Martin Flaškár, Martin Fišer

Open source software ve veřejné sféře

Veřejné zakázky, Sv. 2020, č. 4, s. 42-45

Článek seznamuje s otevřeným softwarem (open source software, OSS) a souvisejícími pojmy (uzavřený software, copyleft efekt, druhy OSS licencí a jejich omezení). Návazně autoři analyzují právní témata vztahující se k tomuto druhu softwaru v prostředí veřejné správy. Věnují se zejména otázkám možnosti využití OSS řešení veřejnou správou, výhodám a rizikům využití open source řešení a postupům v rámci zadávacího řízení tak, aby zadavatel postupoval zcela v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek (v případě pořizování software na zakázku i při pořizování standardního software). Autor uvádí, že by zadavatel měl vždy zvážit povahu a funkci vyvíjeného systému a zhodnotit, zda je přípustné, aby byl zdrojový kód tohoto řešení otevřený. - Poznámky.

Mezinárodní hospodářské vztahy a integrace

Wolfgang Schäuble ; rozhovor vedli Beat Balzli, Christian Ramthun

"Deutschland ist keine Bananenrepublik"

"Německo není banánová republika"

WirtschaftsWoche, Jg. 2020, Nr. 32, S. 26-30

Rozhovor s prezidentem Spolkového sněmu W. Schäuble o skandálu Wirecard, koronavirové krizi, eskalujícím konfliktu mezi Čínou a USA, vztazích Německa s těmito státy a pozici CDU.

Guy Chazan

Berlin offers US €1bn over Nord Stream

Berlín nabízí Spojeným státům miliardu eur kvůli Nord Streamu

Financial Times, Jg. 2020, Nr. 40507 (17.9.2020), S. 4

Německo nabízí subvenci ve výši miliardy eur pro konstrukci dvou terminálů na kapalný plyn, schopných přijímat export z USA, výměnou za stažení americké kritiky plynovodu Nord Stream. Spojené státy projektu dlouhodobě oponují a v prosinci 2019 uvalily sankce na zúčastněné společnosti, což zastavilo práce švýcarské společnosti Allseas téměř před dokončením. Kritika projektu plynovodu, spojujícího Rusko a Německo napříč Baltem, zesílila po pokusu o otrávení Alexandra Navalného.

D. Heide, T. Hoppe, M. Koch, H. Siebenhaar

Das Ende der Illusionen

Konec iluzí

Handelsblatt, Jg. 2020, Nr. 177 (14.9.2020), S. 8-9

Náhled na obchodní a diplomatickou situaci mezi Čínou a Evropou. Plánované setkání lídrů členských států s generálním tajemníkem Si Ťin-pchingem bylo kvůli pandemii koronaviru odloženo na neurčito,

samotná pandemie pak přinesla celosvětové ochladnutí vztahů vůči Číně. Ačkoli na politické úrovni pokračují snahy situaci stabilizovat a dosáhnout dohody, podnikatelé po jarním narušení zásobovacích řetězců pokračují v kurzu větší nezávislosti na ČLR, což ovlivňuje bilanci zahraničního obchodu. Stávající situaci podporuje i zhoršené veřejné mínění kvůli čínským krokům v rámci pandemie a stupňující se agresivité v mezinárodních vztazích.

Nicole Bastian, Till Hoppe, Jens Münchrath, Torsten Riecke

Das langsame Sterben einer Institution : Welthandelsorganisation

Pomalé umírání jedné instituce : WTO

Handelsblatt, Jg. 2020, Nr. 179 (16.9.2020), S. 14-15

Nadcházející volba nového ředitele Světové obchodní organizace je ovlivněna personální a institucionální krizí, jíž WTO prochází. WTO je pod tlakem USA v rámci obchodní války s Čínou a amerického protekcionismu, těžko zvladatelná se ukázala i ekonomická krize vyvolaná pandemií koronaviru. Podle článku hrozí, že se kvůli ignoranci největších světových ekonomik stane organizace irelevantní.

Obchod. Cla. Mezinárodní finance

Nicolaj Kuplewatzky

Balancing disclosure and access to documents in EU trade defence investigations

Hledání rovnováhy při poskytování informací a zpřístupňování dokumentů v rámci vyšetřování případů ochrany obchodu na půdě EU

Global trade and customs journal, Vol. 15, (2020) No. 8, p. 366-387

Autor v článku analyzuje vztah mezi dvěma hledisky při vyšetřování případů ochrany obchodu Evropskou unií - mezi principem otevřenosti a transparentnosti na jedné straně a právními omezeními, která zpřístupňování informací limitují, na straně druhé (mj. jde o princip důvěrnosti informací při antidumpingových šetřeních). U případů, které se týkají ochrany obchodu, je nutné sladit legislativu EU s mezinárodní legislativou (požadavky WTO). Autor uvádí související judikaturu a diskutuje o možných řešeních (mj. zda a jak může k řešení rozporu přispět judikatura Soudního dvora EU). - Poznámky.

Ricardo Reyes-Heroles, Sharon Traiberman, Eva Van Leemput

Emerging markets and the new geography of trade : the effects of rising trade barriers

Rozvíjející se trhy a nová geografie obchodu : efekty rostoucích obchodních bariér

IMF Economic Review, Vol. 68, (2020) No. 3, p. 456-508

Ochranářské tendence v otázce mezinárodního obchodu v posledních letech setrvale narůstají, což představuje politickou výzvu zejména pro rozvíjející se ekonomiky, které se stávají čím dál zranitelnější a jsou ve stále větší míře vystaveny rizikům globálního obchodu. Autoři ve své analýze charakterizují rozvíjející se ekonomiky a pokoušejí se popsat jejich roli v „nové geografii obchodu“. Zaměřují se na rozdíly mezi rozvíjejícími se a vyspělými ekonomikami, zejména s ohledem na obchodní vazby, strukturu výroby a dodávek. Zároveň vytvářejí kvantitativní obchodní model, na jehož základě odhadují dlouhodobé dopady ochranných politik a zavádění obchodních bariér na rozvíjející se ekonomiky. - Poznámky. -- Viz i další články specializovaného čísla zaměřeného na aktuální výzvy, kterým čelí rozvíjející se trhy.

Donald C. Hok, Pierfilippo M. Natta, Olivia Acuff, George Zaharatos

Eradicating forced labour in global supply chains

Odstraňování nucené práce v globálních dodavatelských řetězcích

Global trade and customs journal, Vol. 15, (2020) No. 8, p. 388-400

Nadnárodní společnosti jsou vzhledem k vzrůstajícímu tlaku lidskoprávních společností i spotřebitelů nuceny věnovat se tématu etiky v dodavatelských řetězcích a omezování nucené práce. V článku jsou nejprve představeny mezinárodní iniciativy v této oblasti (Cíle udržitelného rozvoje OSN, regulační rámce přijaté různými zeměmi), následně se pak autoři podrobněji věnují americké legislativě. Představeny jsou také iniciativy přijaté samotnými nadnárodními společnostmi. - Poznámky.

Jan Hanousek, Evžen Kočenda, Pavla Vozárová

Impact of multinational enterprises on competition, productivity and trade spillovers across European firms

Dopad nadnárodních podniků na spillovers v oblasti hospodářské soutěže, produktivity a obchodu napříč evropskými firmami

Finance a úvěr, Vol. 70, (2020) No. 2, p. 172-212

Autoři analyzují vliv nadnárodních společností s ohledem na jejich přímé zahraniční investice na domácí firmy ve 30 evropských ekonomikách v období mezi lety 2001-2013. Vytvářejí teoretický model založený na mezinárodních průmyslových a obchodních vazbách, které testují s pomocí statistických dat poskytnutých společnostmi Eurostat, Amadeus, UNComtrade apod. Ze závěru vyplývá, že přítomnost nadnárodních společností významně ovlivňuje domácí firmy tím, že dochází k celkovému zvyšování úrovně konkurenceschopnosti a produktivity. Ačkoliv jsou patrné i negativní dopady (vytlačení domácích dodavatelů), pozitivní efekty ve většině případů převažují. - Poznámky.

Alessandro Fruscione

Italian customs penalties : between risks, paradoxes, with reform in sight

Italské celní sankce : mezi riziky, paradoxy, s reformou na dohled

Global trade and customs journal, Vol. 15, (2020) No. 8, p. 401-405

Většina celní problematika je v celé Evropské unii sjednocená, otázka sankcí však byla ponechána v pravomoci jednotlivých členských států. V článku je po úvodu do problematiky představen italský právní rámec vztahující se k sankcím (porušení celních předpisů, sankce, otázka modernizace italských předpisů). Italské předpisy jsou zatím v rozporu s tzv. principem proporcionality, který požaduje EU ve svém celním kodexu z r. 2013. - Poznámky.

Present tense, future market : financial coupling in China

Současnost, napjaté vztahy a budoucí trhy : finanční propojování v Číně

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9210, p. 57-58

Navzdory zvěstem o propuknutí „nové studené války“ mezi Čínou a USA a trhání pout mezi oběma zeměmi dochází naopak k prohlubování vztahů ve finanční oblasti. V minulosti usilovaly Spojené státy o to, aby se Čína otevřela zahraničnímu kapitálu, teď se však situace obrátila a iniciativa vychází spíše z čínské strany. Čínská „linking strategy“ spočívá v navazování těsnějších vztahů se zahraničními firmami, čemuž odpovídají i kroky na straně vládní regulace. Posilování vazeb na Čínu je vzhledem k velikosti trhu zároveň v zájmu zahraničních finančních společností.

Ayşen Sivrikaya, Zühal Kurul

Sustainability of current account surpluses : evidence from European countries [elektronický zdroj]

Udržitelnost přebytků běžných účtů : poznatky z evropských zemí

Prague economic papers, Vol. 29 (2020), No. 4, p. 481-501

Během uplynulých dvaceti let vznikly mezi zeměmi EU velké rozdíly v běžných účtech platební bilance, kdy některé země (Rakousko, Dánsko, Finsko, Německo, Nizozemí, Švédsko) generují výrazné přebytky běžných účtů a jiné země (Řecko, Portugalsko, Španělsko, Irsko) vykazují naopak deficit. Otázkou je, zda je tento stav udržitelný. Autoři na základě analýzy s pomocí metody kořenových testů (root tests) docházejí k závěru, že přebytky běžných účtů Rakouska, Dánska a Německa nejsou udržitelné, přičemž u Finska, Švédska a Nizozemí problém zjištěn nebyl. Zákonodárci ze zemí s deficitem by do budoucna měli zabránit odlivu kapitálu a dalším problémům. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2020/09/Prague_Economic_Papers_4_2020_s.481-501.pdf

Zdeněk Čejka a Referát celní nomenklatury

Tarifujeme : závazné informace o sazebním zařazení zboží

Clo-douane, Sv. 54, (2020) č. 9, s. 12-13

Informace o institutu "závazné informace o sazebním zařazení zboží" (ZISZ), novinkách z poslední doby a použití institutu v praxi. ZISZ je rozhodnutí celního orgánu o sazebním zařazení na základě žádosti ekonomického subjektu, které je právně závazné pro všechny celní orgány EU. Od 1. října 2019 probíhá řízení pouze elektronicky. Agendu ZISZ vykonává oddělení závazných informací Celní správy.

Komunikaci s orgány Evropské unie má na starosti Referát celní nomenklatury GŘC. Na úrovni Evropské unie bývají řešeny sporné případy a neshody mezi členskými státy ohledně sazebního zařazování zboží. -- Volná návaznost na článek z Clo-douane č. 4/2017, s. 10-11.

Mingbo Zheng, Gen-Fu Feng, Jun Wen, Chun-Ping Chang

The influence of FDI on domestic innovation : an investigation using structural breaks

[elektronický zdroj]

Vliv přímých zahraničních investic na domácí inovace : analýza s využitím strukturálních zlomů

Prague economic papers, Vol. 29 (2020), No. 4, p. 403-423

Autoři v článku zkoumají prostřednictvím matematických a statistických metod vliv přímých zahraničních investic na inovace. Do výzkumu byla zahrnuta data z 34 zemí za časové období 1991-2016. Ze závěrů vyplývá, že vliv přímých zahraničních investic na inovace je v dlouhém časovém měřítku pozitivní. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/earchiv/2020/09/Prague_Economic_Papers_4_2020_s.403-423.pdf

The Pampers index

Cenový "index Pampers"

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9209, p. 19

Magazín The Economist dlouhodobě sestavuje tzv. index Big Mac, prostřednictvím něhož ilustruje kupní sílu různých měn. Nyní redakce porovnala ceny dětských plen Pampers, aby ukázala, jak se ceny stejného zboží mohou mezi členskými státy EU stále významně lišit, aniž by mnohdy byly známy příčiny tohoto stavu. Na rozdíl od USA je na evropském vnitřním trhu komplikovanější odstraňovat cenové rozdíly zboží prodávaného přes internet. Přeshraniční obchod na internetu sice za posledních deset let v zemích EU vzrostl, stále však pro zákazníky existují významné bariéry, ať už jazykové či ve formě příliš nákladného poštovního. I přes různé pokroky v regulaci stále existuje prostor pro zlepšení.

The revenge of strategic yogurt

Pomsta strategického jogurtu

The Economist, Vol. 437, (2020) No. 9214, p. 25

V r. 2005 vzbudily ve Francii velkou kritiku plány společnosti Pepsi na odkup podniku Danone, považovaného za "národní chloubu". Označení "strategický jogurt" se stalo symbolem nadměrného francouzského protekcionismu. Nyní se však francouzský pohled z různých příčin čím dál více prosazuje na úrovni EU, ať už při tvorbě průmyslových strategií či návrzích uhlíkové daně. Některé nástroje na obranu obchodu však mají své limity a Evropské unii se mohou v budoucnu vymstít, pokud budou skutečně použity.

Amina Mohamed ; rozhovor vedli Matthias Brüggmann a Jens Münchrath

„Die USA treffen mit ihrer WTO-Kritik einen richtigen Punkt“

„USA svou kritikou WTO zasahují správná místa“

Handelsblatt, Jg. 2020, Nr. 163 (25.8.2020), S. 14-15

Rozhovor s keňskou kandidátkou na generální ředitelku Světové obchodní organizace Aminou Mohamed o současnou situaci WTO a jejích možných východiscích. Kromě kritického amerického postoje se rozhovor věnuje efektivitě WTO jako celku, digitalizaci a e-commerce, vztahu k Číně, pandemii koronaviru a protekcionismu.

Podnik a podnikání

Wolfgang Kleinebrink

In der Krise: Arbeitsrechtliche Möglichkeiten einer Einsparung von Personalkosten ohne Entlassungen : mögliche Strategien und vermeidbare Fehler

V krizi: možnosti úspory osobních nákladů bez propouštění dle pracovněprávních ustanovení : možné strategie a chyby, kterým se lze vyhnout

Der Betrieb, Jg. 73, (2020) Nr. 36, S. 1905-1910

Většina podniků se v důsledku pandemie nemoci covid-19 potýká s obrovskými finančními problémy a jsou tudíž nuceny snižovat osobní náklady. Hromadné propouštění zaměstnanců však není prozíravé vzhledem ke skutečnosti, že v případě zlepšení situace budou pracovníci opět potřební, a najímání nových by znamenalo dodatečné budoucí náklady. Cílem tohoto článku je poskytnout přehled o relevantních možnostech, jak dosáhnout úspor bez nutnosti propouštění ve velkém množství (kurzarbeit, konsenzuální trvalé snižování objemu pracovní doby apod.). Autor dokazuje, že německý právní řád umožňuje činit úsporná opatření bez nutnosti propouštění, zároveň však zdůrazňuje, že rovněž záleží na tom, jak prozíravě zaměstnavatelé jednali při přípravě pracovních smluv a jakou volností v tomto ohledu disponují. - Poznámky. -- Shrnutí na s. M12.

Ilona Mendlová

Sledujeme mírné dopady na trh práce

Statistika & my, Sv. 10, (2020) č. 7-8, s. 32-33

Příspěvek informuje o výsledcích průzkumu vnímání současné ekonomické situace mezi zaměstnanci, živnostníky i nezaměstnanými. V rámci zavedení protikoronavirových opatření v březnu letošního roku pocítilo 43 % zaměstnaných negativní dopady situace na ekonomiku, tržby, objem práce a zakázek u svého zaměstnavatele. Čísla se však liší u osob samostatně výdělečně činných, které pocítily negativní dopady na své hospodaření v 60 % případů. Nejvíce tato opatření pocítili zaměstnanci podniků poskytujících ubytování a stravování, z nichž negativní dopady uvedlo 89 %. Nejsilněji vnímali ohrožení svého pracovního místa na severozápadě Čech, obavy tam vyjádřilo 29 % zaměstnanců.

Carolin Baier

Strengere Sorgfaltspflichten für verantwortungsvolle Lieferketten?

Přísnější povinnosti řádné péče pro odpovědné dodavatelské řetězce?

Der Betrieb, Jg. 73, (2020) Nr. 35, S. 1801-1805

V současné době se nejen v Německu, ale i na úrovni Evropské unie diskutuje o zavedení přísnějších pravidel pro tzv. due diligence (zásady náležité péče), zejména s ohledem na dodržování lidských práv a odpovědnost k životnímu prostředí. Článek se zabývá legislativní iniciativou na evropské úrovni, jež se věnuje odpovědnosti dodavatelských řetězců, stejně jako německými plány na uzákonění přísnější kontroly dodavatelských řetězců (Lieferkettengesetz). Autorka v úvodu objasňuje pojem due diligence, analyzuje aktuální stav na evropské a německé úrovni a hodnotí celkovou transparentnost dodavatelsko-odběratelských řetězců. Závěrem je poukázáno na důležitost tohoto tématu, které se ukázalo jako velmi podstatné i v souvislosti s koronavirovou pandemií. Otázka odpovědnosti je rovněž jednou z priorit německého předsednictví. - Poznámky. -- Shrnutí na s. M8.

The corporate undead : ailing companies

Korporátní nemrtví : skomírající firmy

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9213, p. 61-62

Rozvinuté země se potýkají s velkým počtem tzv. "zombie firem". Jde o podniky, které negenerují zisk, jsou zadlužené, zároveň ale dál přežívají (nekrachují ani nedochází k akvizici). Zombie firmy mají negativní dopad na celou ekonomiku - méně investují a inovují, jejich existence brzdí vznik nových firem a brzdí i příliv kapitálu do zdravých firem. K rozkvětu zombie podniků mohla mj. nepřímo přispět uvolněná měnová politika a existuje riziko, že aktuální pandemie tento trend ještě podpoří. Zbavit se zombie firem bude velmi obtížné - ublížit by jim mohl růst úrokových sazeb, ten je však v rozvinutých zemích nepravděpodobný. -- K tzv. zombie firmám viz i článek na s. 12-13.

Guy Scriven

The great disrupter : special report on business and climate change

Velký narušitel : zvláštní zpráva o podnikání a klimatických změnách

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9212, centr. sect. (16 p.)

Zkušenosti podniků z pandemie COVID-19 naznačují, jak obtížné pro ně bude vypořádat se s další výzvou dneška - s klimatickými změnami. Autor ve speciální příloze mj. hodnotí dopady změn v počasí na dodavatelské řetězce, upozorňuje na příchod přísnějších regulací, které budou podněcovat podniky ke snížení emisí, a uvádí, jak mohou v boji s klimatickými změnami pomoci inovace. -- Ke klimatickým změnám, ochraně životního prostředí a souvisejícím změnám v energetice viz i další články v čísle (s. 9, 18-21).

Unease of Doing Business : World Bank

Žebříček „Doing Business“ v obtížích : Světová banka

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9210, p. 60-61

Světová banka na konci srpna 2020 oznámila odložení vydání známého žebříčku „Doing Business“, který srovnává administrativní zátěž spojenou s podnikáním v zemích po celém světě. Důvodem pro nynější krok jsou pochybnosti o integritě dat z let 2017-2019 týkající se mj. Číny, Ázerbájdžánu, Saúdské Arábie a Spojených arabských emirátů. Kritici upozorňují i na další problémy žebříčku (mj. střet zájmů, kdy právě dotčené země si v minulosti najímaly poradce přímo ze Světové banky s cílem zlepšit si pozici v žebříčku).

Pojišťovnictví. Sociální péče

Antonín Daněk

Pandemie - úpravy podmínek studia a zvláštní kategorie zdravotního pojištění

Národní pojištění, Sv. 51, (2020) č. 8-9, s. 21-23

Autor vysvětluje systém fungování pojistných odvodů u studentů do věku 26 let s přihlédnutím ke změnám, k nimž došlo v důsledku koronavirové pandemie. Obecně je v případě studentů plátcem pojistného stát, v případě studujících, kteří již dosáhli 26 let, je nutné doložit, že osoba není zaměstnána a nevykazuje ani žádnou jinou samostatně výdělečnou činnost. V souvislosti s epidemií nemoci covid-19 byla přijata nová právní norma, která upravuje oblast vysokého školství pro r. 2020 a týká se mimo jiné zvláštních postupů u zápisů, přijímacích zkoušek, doby studia apod. Norma navíc přichází s termínem "doba narušeného studia", jenž označuje nestandardní podobu studia v dobách krize, a období mezi 1.3.2020 a 31.8.2020 nezapočítává do doby studia. Autor přichází s přehledem změn ve vysokém školství a zaměřuje se na otázky zdravotního pojištění a s ním související výkon výdělečné činnosti během studia.

Simona Urbánková

Předdůchod. část III.

Národní pojištění, Sv. 51, (2020) č. 8-9, s. 10-12

Autorka navazuje na své předchozí dva články, které se věnovaly tzv. předdůchodu, tedy dávce ze systému doplňkového penzijního spoření. Nejprve se zabývá vztahem mezi předdůchodem a samostatnou výdělečnou činností. Následně klade důraz na vysvětlení rozdílu mezi předčasným starobním důchodem a předdůchodem. Jako zásadní vidí odlišný systém jejich vyplácení: zatímco předčasný starobní důchod je hrazen z I. pilíře a jedná se tedy o jeden z typů starobního důchodu, v případě předdůchodu plynou dávky z naspořených finančních prostředků z doplňkového penzijního spoření. Další rozdíly jsou v textu dále rozebrány, přičemž prostor je věnován rovněž souběhu důchodů, tedy možnosti přiznání obou výše zmíněných důchodů. - Poznámky.

Antonín Daněk

Sčítání příjmů a minimální vyměřovací základ zaměstnance

Národní pojištění, Sv. 51, (2020) č. 8-9, s. 17-20

Článek je tematicky zaměřený na kontrolní činnost zdravotních pojišťoven, které jejím prostřednictvím usilují o zajištění řádného odvodu pojistného zaměstnavatelem. V rámci svých kontrol proto pojišťovny dohlížejí na to, zda nebyly zaměstnavatelem zkráceny na svých finančních nárocích a odvod pojistného probíhá dle příslušných právních úprav. V rámci pojistného hraje důležitou roli také sčítání

příjmů, jehož náležitosti autor v textu shrnuje (sčítání příjmů od více zaměstnavatelů, více odděleně vyplácených příjmů od jednoho zaměstnavatele apod.). Zmíněné náležitosti se ovšem vztahují pouze na zaměstnance, kteří jsou povinni dodržet minimální vyměřovací základ. Autor s pomocí 6 praktických příkladů osvětluje fungování celého systému v praxi.

Pozemky a nemovitosti. Bytové hospodářství

The three pillars : global housing markets

Tři pilíře : celosvětové trhy s bydlením

The Economist, Vol. 437, (2020) No. 9214, p. 57-58

Ceny nemovitostí určených k bydlení navzdory pandemii nemoci COVID-19 a na rozdíl od světové recese před deseti lety stále rostou. Příčiny růstu cen mohou být trojí: uvolněná měnová politika; fiskální politika směřovaná k zachování příjmů domácností, která zatím nevedla k výrazným ztrátám pracovních míst, poklesu příjmů domácností a zabavování nemovitostí jako při běžných recesích; a možná změna preferencí domácností. Otázkou je, jak se ceny nemovitostí budou vyvíjet, až státy začnou opouštět podpůrné programy. -- Viz i článek na s. 10.

Práce. Zaměstnanci. Zaměstnavatelé

Richard Blundell, Monica Costa Dias, Robert Joyce, Xiaowei Xu

COVID-19 and inequalities

COVID-19 a nerovnosti

Fiscal studies, Vol. 41, (2020) No. 2, p. 291-319

Studie přináší svědectví o dopadech pandemie COVID-19 na různé aspekty lidského života, např. na zaměstnanost, rodinný život a zdraví. Dopady pandemie zkoumají autoři na příkladu Velké Británie. Opatření, která byla ve Velké Británii podobně jako ve zbytku světa přijata, zahrnovala uzavření některých odvětví ekonomiky, včetně restauračních a ubytovacích zařízení, rekreačních služeb apod. Omezená byla ve velké míře i doprava, včetně té letecké. Dopad přijatých opatření se nejvíce dotkl zaměstnanců v těchto odvětvích. Na základě dalšího dělení zaměstnanců podle pohlaví, míry dosaženého vzdělání a etnicity autoři došli k poznání, že pandemie koronaviru zhoršila dosavadní nerovnosti mezi britskou populací, přičemž největší dopad měla na ženy a na etnické menšiny. - Poznámky. -- Viz i další příspěvky tematického čísla zaměřeného na hospodářské dopady epidemie.

Arno Kraus, Petr Víšek

Čtvrtá průmyslová revoluce, trh práce a covid-19

Fórum sociální politiky, Sv. 14, (2020) č. 4, s. 27-30

Přehled dosavadních výsledků výzkumného úkolu zadaného Ministerstvem práce a sociálních věcí, který nese název "Komplexní řešení dopadů procesů digitalizace a automatizace na trh práce a konsekvence do oblastí sociální a vzdělávání". Jedná se o monitoring předpokládaných dopadů používání informačních technologií a procesu automatizace, a to nejen na pracovní trh, ale také na oblast vzdělávání. Vzhledem k probíhající pandemii nemoci covid-19 se autoři snaží zahrnout rovněž s ní související změny a shrnout její dopady. Výrazná akcelerace užívání IT se projevila i na rozvoji alternativních pracovních vztahů, v rámci nichž je ve stále větší míře využíván digitální prostor. V článku jsou zvažovány možné hrozby a výzvy související s moderními technologiemi i očekávaný vývoj v ČR. Autoři zároveň upozorňují na problém nezaměstnanosti a růstu sociální polarizace. - Poznámky. -- Viz i další příspěvky monotematického čísla "Sociálně politické dopady 4. průmyslové revoluce".

Helena Chytilová, Petr Frejlich

Kontroverze konceptu minimální mzdy : aplikace na Českou republiku

Politická ekonomie, Sv. 68, (2020) č. 4, s. 423-442

Autoři ověřují platnost hypotézy o negativním vlivu minimální mzdy na míru nezaměstnanosti žen a mužů v ČR v letech 2006-2018 ve všech sektorech ekonomiky. Současný výzkum totiž naznačuje, že nepanuje názorová shoda ohledně tohoto negativního vlivu na nabídku zaměstnání na trhu práce, závěry se liší napříč zeměmi, často kvůli odlišnosti pracovních trhů a institucionálním rozdílům.

Po náhledu na problematiku minimální mzdy v duchu neoklasického přístupu a nastínění moderní teorie minimální mzdy autoři analyzují vliv minimální mzdy a dalších exogenních faktorů na endogenní míru nezaměstnanosti za pomoci rozšířeného ekonometrického modelu na bázi měsíčních časových řad. Pro určení výše nezaměstnanosti používají nový ukazatel registrované nezaměstnanosti v ČR, tzn. podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15-64 let. Ze závěrů vyplývá, že vliv zvyšování minimální mzdy na míru nezaměstnanosti v ČR za celé zkoumané období je statisticky nevýznamný. Zvyšování minimální mzdy v období 2011-2018 mělo pozitivní vliv na míru nezaměstnanosti žen na trhu práce. - Poznámky.

Karolína Zábojníková

Míra nezaměstnanosti v EU pomalu roste

Statistika & my, Sv. 10, (2020) č. 7-8, s. 12

Přesto, že zavedení protikoronavirových opatření v březnu 2020 zatím nevedlo k razantnějšímu růstu nezaměstnanosti tak, jako např. ve Spojených státech, v některých státech EU v posledních měsících nezaměstnanost přeci jen vzrostla. Nejvíce se nezaměstnanost zvýšila na Kypru (v únoru 6,0 %, v květnu 10,2 %), v Litvě (z 6,3 % na 9,3 %), Lotyšsku (z 6,9 % na 9,8 %) a Chorvatsku (z 6,2 % na 8,9 %). Dle statistických dat byl její růst pozorován především u žen a u mladých lidí pod 25 let. Graf dokládá obecnou míru nezaměstnanosti v květnu 2020 v jednotlivých státech EU (v ČR je 2,4 %).

Petr Podrazil

Nová právní úprava dovolené - strašák, či žádoucí změna?

Bulletin advokacie, Sv. 2020, č. 9, s. 22-28

Ve Sbírce zákonů byl vyhlášen zákon č. 285/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Z hlediska účinnosti jednotlivých ustanovení tohoto předpisu je zapotřebí rozlišovat mezi změnami, jejichž účinnost nastala k 30.7.2020, a změnami, které budou účinné od 1.1.2021. Předmětný zákon s sebou přináší dlouhodobě očekávanou novelu zákoníku práce, která se dotýká různorodých oblastí pracovního práva. Článek se zabývá nejzásadnějšími změnami koncepčního rázu, které se dotýkají právní úpravy dovolené. Jejich účinnost je nastavena od počátku následujícího kalendářního roku. - Poznámky.

Michal Janíčko, Filip Klicnar, Patrik Budský, Petr Weisser

Požadavky českého průmyslu na pracovníky v podmínkách Průmyslu 4.0

Fórum sociální politiky, Sv. 14, (2020) č. 4, s. 6-14

Česká republika před vypuknutím koronavirové pandemie dlouhodobě vykazovala velmi nízkou míru nezaměstnanosti, která však byla pro firmy problematická z důvodu nedostatku pracovní síly. Autoři se věnují tématu automatizace jakožto možnému řešení nedostatku pracovníků, jež navíc zapadá do hojně diskutovaného konceptu tzv. Průmyslu 4.0. Vzhledem ke stále silnějšímu trendu digitalizace a automatizace autoři zkoumají jejich dopady na trh práce ve zpracovatelském průmyslu, a to za pomoci průzkumu, jehož se účastnilo 273 českých průmyslových firem. Z výsledků vyplývá, že mezi profesemi nejvíce ohrožené automatizací byli zařazeni nekvalifikovaní dělníci, svářeči apod. Dopad technologií na úbytek pracovních míst byl však shledán jako poměrně slabý, jelikož před epidemií nemoci covid-19 automatizace v ČR neprobíhala nikterak překotně. - Poznámky. -- Viz i další příspěvky monotematického čísla "Sociálně politické dopady 4. průmyslové revoluce".

Ladislav Jouza

Přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů : změny

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM], Sv. 15, (2020) č. 11-12, s. 3-5

Novelou zákoníku práce č. 285/2020 Sb. došlo mimo jiné k úpravě přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů. Nová právní úprava přechodu vychází z evropské směrnice č. 2001/23/ES o sblížení právních předpisů členských států týkajících se zachování práv zaměstnanců v případě převodů podniků, závodů nebo jejich částí. Příspěvek informuje o nejvýznamnějších změnách v oblasti podmínek pro přechod hospodářské jednotky, rovného zacházení se zaměstnanci, výpovědi při přechodu práv a povinností i kratší výpovědní lhůtě. -- Více k změnám souvisejícím s novelou č. 285/2020 Sb. viz s. 6-9 a s. 13-31 (krácení dovolené, vyslání zaměstnanci, doručování písemností, rozvržení pracovní doby, dovolená, odvolání vedoucího zaměstnance).

Ladislav Jouza

Příspěvky na nová pracovní místa

Národní pojištění, Sv. 51, (2020) č. 8-9, s. 28-30

V souvislosti s koronavirovou pandemií zaměstnavatelé počítají s nutností změnit strukturu pracovních míst. Budou vytvářet nové pracovní činnosti, a to zejména v oblasti zemědělství, gastronomie a hotelových služeb. Dohodu o vytvoření společensky účelného pracovního místa je zaměstnavatel povinen uzavřít s příslušným úřadem práce, který svolí k obsazení účelného pracovního místa uchazečem, jemuž není možné zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem. Existuje rovněž možnost poskytnutí speciálního příspěvku, tedy finanční podpory, jež je vyplácena v rámci aktivní politiky zaměstnanosti. Autor přibližuje, jakým způsobem žádost probíhá a jaké náležitosti je nutné splnit. Zabývá se rovněž výší příspěvku a otázkou překlenovacího příspěvku pro OSVČ.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Práce, mzdy, odvody bez chyb, pokut a penále [PaM]

Sv. 15, (2020) č. 11-12

Přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů - změny (s. 3-5); Krácení dovolené nově po novele zákoníku práce (s. 6-9); Kompenzační bonus: osoby s dohodou - zákon č. 331/2020 Sb. (s. 10-12); Změny v doručování písemností dle novely zákoníku práce (s. 15-17); Dovolená vers. mateřská a rodičovská dovolená - před a po novele ZP (s. 26-29); Odvolání zaměstnance z vedoucího pracovního místa - po novele (s. 30-31); Nadbytečnost zaměstnance jako důvod k výpovědi zaměstnance (s. 32-35); Ochrana spotřebitele při nakupování v internetových obchodech (1.) (s. 39-42); Náhrada škody podle ZP: výběr nejnovější judikatury (2.) (s. 43-47); Rozvázání pracovního poměru: nejnovější judikatura (2.) (s. 50-53); Změny v právní úpravě mezd, platů a cestovních náhrad (s. 54-60); Zaměstnanec s příjmy z nájmu nemovité věci (s. 66-70); Pandemie: úpravy podmínek studia a zvláštní kategorie zdravotního pojištění (s. 78-79); Povinnosti plátců pojistného a sankce ve zdravotním pojištění (s. 83-85); Novela školského zákona - č. 284/2020 Sb. (s. 93-96); Novela účetní vyhlášky pro vybrané účetní jednotky (s. 97); Specifika cestovních náhrad v neziskovém sektoru (s. 98-101).

Právo

Kateřina Frumarová, Tomáš Grygar

Aplikační problémy zákonných podmínek vyvlastnění

Právní rozhledy, Sv. 28, (2020) č. 15-16, s. 515-522

Bližší pohled na zákonné podmínky vyvlastnění (podmínka proporcionality vyvlastnění; jeho subsidiarity; souladu vyvlastnění s úkoly a cíli územního plánování). Autoři se podrobně věnují kvalitativní i kvantitativní složce proporcionality vyvlastnění a výjimkám z ní, obzvláště ve vazbě na institut rozšíření vyvlastnění. Následně se zabývají subsidiaritou vyvlastnění vyjádřenou požadavkem získat práva k pozemku či stavbě nejprve dohodou či jiným způsobem. Dále analyzují meritorní působnost § 3 odst. 2 zákona o vyvlastnění upravujícího požadavek na soulad vyvlastnění s cíli a úkoly územního plánování. Článek upozorňuje na aplikační problémy současné právní úpravy a v odůvodněných případech přichází s řešením de lege ferenda. - Poznámky.

Jan Wintr

K ústavnosti a zákonnosti protiepidemických opatření na jaře 2020

Správní právo, Sv. 53, (2020) č. 5-6, s. 282-297

Rozbor ústavní konformity a případně zákonnosti právních nástrojů užívaných k čelení riziku epidemie COVID-19 během vyhlášeného nouzového stavu v březnu až květnu 2020 a k řešení jejich následků (zákony, krizová opatření vlády, mimořádná opatření ministerstva zdravotnictví). Autor uvádí, že se od začátku dubna k těmto opatřením několikrát vyjadřovaly soudy, a v té souvislosti formuluje pochybnosti o jejich zákonném základu a o omezení základních práv jen v nezbytném rozsahu. Uzavírá, že praktické využívání zejména krizových opatření vlády a mimořádných opatření ministerstva zdravotnictví odhalilo řadu problémů z hlediska jejich ústavnosti a zákonnosti. - Poznámky.

Jozef Čentéš, Andrej Beleš, Jana Čipková

Kategorizácia škôd spôsobených trestným činom. (I. časť)

Časopis pro právní vědu a praxi = Legal studies and practice journal, Sv. 28, (2020) č. 2, s. 225-246
Autoři se v této části předkládané studie zabývají komparací pojmu „škoda“ ve slovenském a českém právním řádu, a to ve smyslu porovnání zákonem stanovené výše škod, jejich použití a vlivu na výši hrozící trestní sazby. Na základě porovnání přicházejí se zjištěním, že rozdíly v trestních sazbách mezi oběma zeměmi nejsou zanedbatelné a znatelně se liší. V ČR např. existuje pět kategorií škod podle jejich peněžní výše, oproti čtyřem kategoriím na Slovensku, což umožňuje rozlišovat mezi přestupkem a trestným činem, za účelem nekriminalizovat bagatelní delikty. - Poznámky.

Ondrej Poništiak

Legitimní nekompenzovatelná opatření hostitelských států zasahující zahraniční investory v kontextu nepřímého vyvlastnění

Právní rozhledy, Sv. 28, (2020) č. 15-16, s. 538-545

Za nepřímé vyvlastnění bývá považováno v mezinárodním investičním právu opatření uskutečněné hostitelským státem, které má efekt rovnocenný přímému vyvlastnění navzdory tomu, že nedochází k formálnímu převodu vlastnického titulu. Takové opatření rovněž doprovází povinnost státu ke kompenzaci důsledků. Autor se v příspěvku zaměřuje na kategorii státních zásahů téměř na úrovni nepřímého vyvlastnění, které za určitých okolností náhradu nevyžadují. Nejdříve přibližuje teoretická východiska zásahů hostitelského státu legitimního regulačního charakteru i jejich vývoj dokreslený arbitrážními nálezy, dále se věnuje praktickému příkladu zásahů spadající pod nekompenzační režim na základě dvoustranné dohody na podporu a ochranu investic (BIT) mezi ČR a Kanadou. V další části autor zprostředkuje pohled na legitimní regulační opatření v nálezech mezinárodních investičních tribunálů a na odpověď mezinárodního smluvního vývoje na nekonzistentnost judikatury. - Poznámky.

Josef Vacek

Navyšování soudních poplatků : cíle navrhované úpravy

Právní rozhledy, Sv. 28, (2020) č. 17, s. 594-600

Autor představuje zamýšlené změny zákona o soudních poplatcích (č. 549/1991 Sb.), jejichž předkladatelem je ministerstvo spravedlnosti a vláda ČR je schválila v únoru 2020. Rozebírá jednotlivé cíle navrhované úpravy, mezi něž patří navýšení soudních poplatků v souvislosti s ekonomickým růstem; snížení počtu účelových a šikanózních žalob; podpora alternativního řešení sporů, zejména mediace; navýšení příjmové stránky státního rozpočtu; zavedení nových poplatků v důsledku změn v legislativě; usnadnění úplného odpouštění a rozšíření vracení části poplatku aj. Vhodnost a dosažitelnost změn hodnotí v kontextu legislativního vývoje a socioekonomických dat. Zdůrazňuje, že předložený návrh zákona dopadá především na přílohu zákona o soudních poplatcích a schválené změny spočívají zejména v navyšování poplatků za zahájení soudního řízení. - Poznámky.

Petra Lavická

O hromadných žalobách

Právní rozhledy, Sv. 28, (2020) č. 15-16, s. 545-549

Příspěvek se věnuje problematice kolektivní ochrany práv, která je v ČR součástí na míru vytvářeného zákona zajišťujícího efektivní ochranu velkého počtu osob, jestliže k ohrožení či porušení jejich práv a oprávněných zájmů dochází ze strany podnikatelských subjektů. Autorka nejprve vysvětluje pojem kolektivní ochrana práv, dále stručně popisuje návrh evropské směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů se zaměřením na její konkrétní instituty. V návaznosti na připravovanou evropskou úpravu poté rozebírá návrh českého zákona o hromadných žalobách a jeho vývoj i změněný návrh zákona o hromadném řízení. Autorka také ukazuje řešení kolektivní ochrany práv osob v kauze Dieselgate, které přijalo Německo. V závěru se zaměřuje na aktuální stav přijímání nového zákona o hromadném řízení v ČR. - Poznámky.

Lucie Novotná Krtoušová

Odpovědnost za jednání s péčí řádného hospodáře z pohledu teorií právnických osob

Časopis pro právní vědu a praxi = Legal studies and practice journal, Sv. 28, (2020) č. 2, s. 247-266

Občanský zákoník obsahuje povinnost člena statutárního orgánu jednat při výkonu funkce s péčí řádného hospodáře, s jejím porušením spojuje mimo jiné povinnost nahradit právnické osobě škodu způsobenou při výkonu funkce. Autorka si klade otázku, zda členové statutárního orgánu odpovídají za své jednání objektivně, anebo na základě svého zavinění, tj. subjektivně. Odpověď na tuto otázku je v české právní doktríně nejednotná. Tomu napomáhá i fakt, že stávající občanský zákoník nezná speciální skutkovou klauzuli odpovědnosti členů statutárních orgánů. Skutečnost, jak budeme na jejich odpovědnost nahlížet, je tedy rozhodná pouze z hlediska posouzení kritérií, na jejichž základě tyto osoby budou či nebudou povinny k náhradě škody. - Poznámky.

Michal Petr

Transpozice Směrnice ECN+ v České republice

Antitrust, Sv. 2020, č. 2, s. 24-31

Přiblížení návrhu harmonizační novely zákona o ochraně hospodářské soutěže věnované transpozici evropské směrnice č. 2019/1/EU, o posílení postavení orgánů pro hospodářskou soutěž v členských státech tak, aby mohly účinněji prosazovat pravidla (tzv. ECN+). Autor stručně představuje směrnici ECN+ harmonizující národní procesní pravidla soutěžních úřadů a následně požadavky směrnice v konkrétních oblastech (základní práva, nezávislost a zdroje národních soutěžních úřadů (NSÚ), prioritizace v činnosti NSÚ, vyšetřovací pravomoci, rozhodovací pravomoci, pokuty a penále, program shovívavosti, spolupráce NSÚ, promlčecí lhůty, přístup do spisu a ochrana informací). Hodnotí jednotlivé oblasti z hlediska požadavků na transpozici a zmiňuje očekávané legislativní úpravy českého soutěžního práva a některých dalších souvisejících předpisů. - Poznámky.

Jan Kupčík

Tržní podíly v soutěžním právu a související domněnky

Právní rozhledy, Sv. 28, (2020) č. 15-16, s. 528-538

Soutěžní právo využívá tržní podíl k měření tržní síly, zejména pro účely posouzení existence dominantního postavení. Na základě tržních podílů jsou stanoveny domněnky o (ne)existenci dominantního postavení. Autor popisuje jednotlivé aplikace tržního podílu v rámci evropského a národního soutěžního práva, zaměřuje se zejména na indikaci existence či neexistence dominantního postavení. Dále charakterizuje negativní a pozitivní domněnky spojené s tržním podílem i jejich teoretický základ. Následně hodnotí jejich účinnost a vhodnost z hlediska současného soutěžního práva, zvažuje jejich validitu, přesnost a účinnost. Při analýze se zaměřuje na domněnku neexistence dominantního postavení na úrovni 40 % tržního podílu, která je shodná pro české a evropské soutěžní právo, a na opačnou domněnku existence dominantního postavení na úrovni 50 % tržního podílu, která je založena judikaturou SDEU. U obou konkrétních variant domněnek vychází z relativně rozsáhlé rozhodovací praxe EK a rozsudků Soudního dvora EU. - Poznámky.

Markéta Whelanová

Tvorba českých právních předpisů z hlediska implementace práva EU

Správní právo, Sv. 53, (2020) č. 5-6, Legislativní příl. č. III/2020, s. lxxxii-xcii

Úvaha nad vývojem sbližování českého právního řádu s právem Evropské unie a nad změnami požadavků na legislativní zpracování předpisů implementujících právo EU. Autorka přibližuje první české zkušenosti z předvstupního období (zejména období 1999-2000), problémy implementace pramenů práva EU odlišných od směrnic a následné posuny v legislativních přístupech. Poté shrnuje stav po vstupu ČR do EU a související provádění evropských požadavků do českého práva. Uvádí, že k vývoji požadavků na implementaci evropského práva docházelo postupně a obvykle byly důsledkem aktuálních problémů v konkrétním časovém období. Ačkoliv bylo dosaženo značného pokroku, tak některé problémy zůstávají nevyřešené a tvorba práva, která by jasně implementovala právo EU, je stále složitá. - Poznámky.

Vladimír Sládeček

Vláda a nouzový stav

Správní právo, Sv. 53, (2020) č. 5-6, s. 266-281

Úvaha nad regulací působnosti a pravomocí vlády ČR se zaměřením na vyhlášení nouzového stavu. Autor se nejprve zamýšlí nad obecnými východisky, nástroji či formami činnosti vlády z pohledu ústavněprávního a správněprávního. Dále se věnuje rozhodnutí vlády ČR o vyhlášení nouzového stavu a dalším aktům vydávaným v souvislosti s nouzovým stavem (označovaným jako krizová opatření) a posuzování povahy těchto opatření. Vychází zejména ze svých odlišných stanovisek k usnesením Ústavního soudu, který rozhodoval o několika ústavních stížnostech proti "nouzovým" opatřením vlády a ministerstva zdravotnictví v r. 2020. Autor vyvozuje, že jednotlivé akty vlády nejsou přezkoumatelné v ústavním, natož ve správním soudnictví, ale oprávněním přezkumu disponuje pouze Poslanecká sněmovna. Souhlasí s názorem, že (ústavní) úprava krizových stavů potřebuje změnit, případně doplnit, a kloní se k zachování autonomní úpravy. - Poznámky. -- K přezkumu opatření přijatých v době nouzového stavu viz s. 298-312.

Statistika. Demografie. Sociologie

Loredana de Gaetano, Angela Digrandi, Pasquale Papa

A territorial model for centralised data collection implementation

Teritoriální model pro implementaci centralizovaného sběru dat

Statistika, Vol. 57, (2020) No. 2, p. 232-238

Autoři přibližují vylepšení kvality shromažďovaných statistických dat o námořní přepravě zboží a osob v návaznosti na novou organizační strukturu Italského národního statistického institutu (ISTAT). Nový přístup ke sběru a analýze dat spočívá v centralizovaném sběru informací, do kterého jsou zapojeny regionální kanceláře statistického institutu. Ty poté shromážděné informace odešlou na centrální ředitelství institutu. Sběr dat tak není koncentrován pouze v jednom místě, ale je rozdělen do několika teritorií. Přístup by měl v budoucnu vést k vyšší efektivitě a ke zkvalitnění výsledků, což je doloženo také případovou studií. - Poznámky.

Sebastian Breuer, Steffen Elstner

Germany's growth prospects against the backdrop of demographic change

Výhled německého růstu na pozadí demografických změn

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik = Journal of economics and statistics, Vol. 240, (2020) No. 5, p. 565-605

Článek přibližuje pozměněnou metodiku Německé rady ekonomických expertů (German Council of Economic Experts, GCEE) pro zjišťování vývoje výstupu německé ekonomiky s důrazem na demografické faktory. Současně je v textu komparován postup GCEE s postupem Evropské komise. Přístupy těchto institucí se liší v odhadech míry strukturální nezaměstnanosti a celkové produktivity výrobních faktorů. Na základě získaných dat o objemu práce, populaci v produktivním věku, o budoucím vývoji populace v produktivním věku a věkové kohorty, včetně migrace, GCEE očekává, že průměrný roční růst německé ekonomiky mezi lety 2018-2023 se bude pohybovat okolo 1,4 %. - Poznámky.

Stefi Dierks, Alexander Schiersch, Jan Stede

Industry conversion tables for German firm-level data

Průmyslové převodní tabulky pro německá podniková data

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik = Journal of economics and statistics, Vol. 240, (2020) No. 5, p. 677-690

Německá podniková data jsou na rozdíl od ostatních zdrojů velice kvalitní, a to především proto, že německé podniky mají ze zákona povinnost poskytovat úřadům požadované údaje. Ty pak shromažďují přímo zaměstnanci jednotlivých statistických úřadů. To přináší vysokou kvalitu zpracovaných dat. I když je ale sběr dat v Německu na vysoké úrovni, autoři si všimají nedostatku ve formě reklasifikace podniků, která však není v datech zaznamenávána. Předkládají proto vlastní převodní tabulky průmyslových kódů mezi německými průmyslovými klasifikačními systémy, které mohou být použity za účelem dalšího statistického výzkumu. - Poznámky.

Gaetano Basso and Giovanni Peri

Internal mobility : the greater responsiveness of foreign-born to economic conditions

Vnitřní mobilita : silnější reakce osob narozených v zahraničí na ekonomické podmínky

The Journal of economic perspectives, Vol. 34, (2020) No. 3, p. 77-98

Mobilita osob je významným faktorem, který ovlivňuje rozložení ekonomické aktivity v určitém území i lokální hospodářský růst. Autoři v článku analyzují vnitřní mobilitu osob v USA v posledních desetiletích se zaměřením na období po přelomu milénia a s důrazem na mobilitu z ekonomických důvodů. Je zjištěno, že mobilita osob v USA klesá. Lidé, kteří se narodili v zahraničí, nevykazují vyšší mobilitu ve srovnání s osobami narozenými v USA. Mobilita nově příchozích osob do USA je však vyšší. - Poznámky. -- Časopis obsahuje několik tematicky souvisejících sekcí: "Productivity Advantages of Cities" (s. 3-98); "Place-Based Policies" (s. 99-149); "Cities in Developing Countries" (s. 150-192).

Florian Haelg

The KOF Globalisation Index : a multidimensional approach to globalisation

Index globalizace KOF : multidimenzionální přístup ke globalizaci

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik = Journal of economics and statistics, Vol. 240, (2020) No. 5, p. 691-696

Dosud byla globalizace měřena pouze s pomocí hrstky indikátorů, včetně objemu mezinárodního obchodu a přímých zahraničních investic. To ovšem ani zdaleka nestačí ke zkoumání tak multidimenzionálního fenoménu, kterým globalizace je. Autor představuje KOF index globalizace (KOFGI), který kromě ekonomických ukazatelů měří také míru sociální a politické dimeze globalizace pro téměř všechny země světa. Ty zařazuje na číselnou škálu od 1 (nejméně globalizované státy) do 100 (nejvíce globalizované státy). Mezi nejvíce globalizované státy tak dle indexu patří např. státy západní Evropy, USA a Kanada. Naopak mezi nejméně globalizované patří většina afrických států, včetně Somálska a Jižního Súdánu. - Poznámky.

Účetnictví

Hana Kubcová, Václav Tittelbach

Koncepce nové účetní legislativy

Účetnictví nevýdělečných organizací a obcí, Sv. 2020, č. 3, s. 2-15

Autoři objasňují potřebnost nové účetní legislativy v ČR, následně představují činnost pracovní skupiny Ministerstva financí k nové koncepci účetnictví, shrnují podněty vzešlé z veřejných konzultací a komentují návazná jednání s podnikatelským sektorem, neziskovým sektorem i dotčenými subjekty u společenství vlastníků jednotek. Dále je představen věcný záměr nového zákona o účetnictví. - Poznámky.

Jan Hájek

Právní povaha interpretací Národní účetní rady

Právní rozhledy, Sv. 28, (2020) č. 17, s. 600-602

Autor provádí rozbor právního postavení interpretací Národní účetní rady (NÚR) v účetněprávních předpisech ČR. Interpretace NÚR vykládají postupy definované v účetních předpisech, popř. řeší situace, které nejsou v předpisech řešeny vůbec či jsou v praxi řešeny nesprávně či nejednotně. Porovnává je s povahou interpretací IFRIC a zaměřuje se na existenci zákonného zmocnění k vydávání závazných účetních standardů či stanovisek. Dovojuje, že se interpretace NÚR jeví jako pouhý odborný názor k výkladu pojmu věrný a poctivý obraz účetnictví, navíc nikoliv ve smyslu výkladu práva, ale výhradně vyplývající z účetní teorie. Autor dále ověřuje, zda jsou závěry o jejich právní povaze patřičným způsobem reflektovány v judikatuře správních soudů. Přináší kritické zamyšlení nad dvěma rozsudky NSS, ve kterých byly interpretace NÚR zmíněny (9 Ads 60/2014, 7 Afs 365/2018-62). - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Účetnictví nevýdělečných organizací a obcí**Sv. 2020, č. 3**

Koncepce nové účetní legislativy (s. 2-15); Uzavírání účetních knih včetně postupu účtování (s. 16-19); Účtování ochranných pomůcek - metodický pohled (s. 20-26); Peněžní fondy některých vybraných účetních jednotek (s. 27-41); Povinnost auditu účetní závěrky nestátních neziskových organizací a určení auditora (s. 42-44).

Účetnictví v praxi**Sv. 24, (2020) č. 9**

Změny repo sazby v roce 2020 v daňových souvislostech (s. 4-8); Lhůta pro vrácení daně za rok 2019 brzy vyprší (s. 9-10); Nedobytné pohledávky a DPH (s. 11-16); Opravné položky - účetně i daňově (s. 23-32); Dlouhodobý nehmotný majetek v účetnictví (s. 33-36).

Veřejná správa

Jan Honner, Jiří Halásek

Dvacet let od vzniku krajů

Statistika & my, Sv. 10, (2020) č. 9, s. 22-23

1. ledna 2000 vzniklo v ČR 13 nových krajů společně se 14. jednotkou, kterou tvoří území hlavního města Prahy. Přitom území Čech, Moravy a Slezska bylo členěno do krajů již v polovině 19. století, přičemž tyto kraje měly tehdy podobnou strukturu jako dnes. Během následujících let ale kraje zanikly a základem administrativního dělení se do r. 1948 staly okresy. Až v r. 1949 bylo krajské zřízení obnoveno. Od příštího roku dojde opět ke změně územní struktury. Na základě nového zákona č. 50/2020 Sb., který stoupí v platnost 1. ledna 2021, dojde ke sjednocení územní struktury ČR a zmizí dvojí vymezení krajů. -- K tématu krajů ČR viz i další příspěvky na s. 24-32.

Helena Skalská, Karel Masopust, Martin Bulušek

Novela ZZVZ - co se nevešlo a vejít by se mohlo

Veřejné zakázky, Sv. 2020, č. 4, s. 48-49

Článek stručně pojednává o třech oblastech, které by dle mínění autorů měly být detailně upraveny v zákoně o zadávání veřejných zakázek tak, aby aplikační praxe těchto problematických částí byla vylepšena. Jedná se především o oblasti související s prokazování kvalifikace. Autoři komentují dosavadní právní úpravu dané oblasti a přibližují navrhované změny (problematika změny dodavatele; předkládání dokladů, které má zadavatel již k dispozici; elektronizace a ověřování dokumentů vydaných veřejnou správou a další optimalizace zadávacího postupu).

Adéla Havlová, Ondřej Čurilla, Barbara Fikarová

Systém kvalifikace - praktický nástroj pro zadávání sektorových veřejných zakázek

Veřejné zakázky, Sv. 2020, č. 4, s. 16-19

Systém kvalifikace je nástrojem pro zadávání sektorových veřejných zakázek, který má potenciál být pro sektorového zadavatele velmi praktický a flexibilní a který může nabídnout velké spektrum výhod i pro dodavatele. Jedná se fakticky o sofistikovanější alternativu k dynamickému nákupnímu systému (DNS) a systému rámcových dohod. Příspěvek seznamuje s obecným právním rámcem nástroje systém kvalifikace, jednotlivými kroky k zavedení systému kvalifikace a s pravidly jeho fungování. Popisuje také žádost dodavatele o zápis (zařazení) do systému kvalifikace a její vypořádání, specifika zadávacího řízení navazujícího na systém kvalifikace i ukončení kategorie/stupně systému kvalifikace nebo systému jako celku. - Poznámky. -- K tématu systému kvalifikace viz další příspěvky na s. 19-26.

Jan Surý

Typové změny termínu plnění po uzavření smlouvy optikou § 222 ZZVZ. (I. díl)

Veřejné zakázky, Sv. 2020, č. 4, s. 39-41

Autor se věnuje konkrétním typovým změnám termínu plnění závazku v zadavatelské praxi. V této části nejprve vymezuje stěžejní východiska problematiky změny závazků, také se zaměřením na situaci nouzového stavu vyvolaného pandemií COVID-19. Dále rozebírá změny termínu plnění dle změnových ustanovení vzorových smluvních podmínek FIDIC a změny termínů u závazků na opakující se plnění bez cenového stropu. V obou případech je v úvodu popsán modelový příklad zachycující konkrétní změnu a poté právní analýza, zda v daném případě jde o podstatnou nebo nepodstatnou změnu závazku se zdůvodněním. - Poznámky.

Marek Moravec

Základní otázky zpracování osobních údajů ve veřejné správě

Právní rozhledy, Sv. 28, (2020) č. 17, s. 576-583

Bližší ke zpracování osobních údajů orgány veřejné moci. Autor uvádí základní přehled o zpracování osobních údajů ve veřejné správě a seznamuje s dílčími podmínkami zákonného a nezákonného zpracování osobních údajů, včetně s tím souvisejících možností obrany subjektu údajů. Zdůrazňuje, že na veřejnoprávního správce jsou na rozdíl od soukromoprávního správce osobních údajů kladeny výrazně větší nároky při plnění jeho povinností, a to nejen ze strany GDPR. Rozdílnost mezi veřejnoprávním a soukromoprávním správcem spočívá zejména v účelech a právních důvodech zpracování osobních údajů, či omezení práv subjektu pro určité účely, např. archivnictví; v nemožnosti ukládání pokut od Úřadu pro ochranu osobních údajů; vyloučení trestní odpovědnosti u určitých subjektů; postupu v případě ochrany práv subjektů, ať již při pouhém porušení jejich práv či i vymáhání náhrady škody. - Poznámky.

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Obec & finance : odborné periodikum pro ekonomické otázky obcí a měst a regionů

Sv. 25, (2020) č. 4

Dvacet let krajské samosprávy (s. 6-7); Hospodaření krajů v posledních letech a výhled 2020 (s. 11-13); Hospodaření s majetkem státu v portfoliu Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (s. 16-19); Změny daňových zákonů ohrožují příjmy obcí i krajů (s. 20); Nový stavební zákon předložen do Poslanecké sněmovny (s. 23); Vodní zdroje a jejich využívání v ČR a porovnání s dalšími evropskými státy (s. 34-35); Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku - přetrvávající nejistota pro města a obce? (s. 42-43); Vyřizování žádosti o informace (4) - dotčené osoby a jejich postavení při vyřizování žádosti o informace (s. 44-45).

Veřejná správa

Sv. 31, (2020) č. 9

Petr Vokáč: Snažili jsme se, aby byly obce zatíženy co nejméně - volby do zastupitelstev krajů a do Senátu (s. 2-5); Volby do zastupitelstev krajů a do Senátu v roce 2020: zvláštní způsoby hlasování - zákon č. 350/2020 Sb. (s. 6-7); České kraje online (s. 10-13); Nový dokument radí, jak na bezpečnost při videokonferencích - bezpečnostní standard pro videokonference (s. 14-15); Plzeň získá přesnější dopravní model města díky projektu PoliVisu (s. 16-17); Kladno umí využívat technologií (s. 18); Státní služba v roce 2019 (s. 19-22); Odměňování členů zastupitelstev krajů (s. 24-26); Kdo dostane odměnu? (s. 27); Český Brod čeká expanze jako před sto lety (s. 30-33); Partnerstvím mezi regiony EU proti koronavirové krizi (s. 35); Abeceda tvorby obecně závazných vyhlášek - Ústavní soud, veřejné prostranství (s. 36); Zveřejňování smluv v registru smluv (s. 37).

Veřejné finance. Rozpočet

Daniel Dombey, Martin Arnold

Fortunes diverge in Europe's two-speed economy

Rozdílná jmění ve dvourychlostní evropské ekonomice

Financial Times, Vol. 2020, No. 40508 (18.9.2020), p. 2

Zotavování fiskálně silnějších států EU z jarní ekonomické krize je asymetricky rychlejší, než států zatížených vyšším zadlužením. Článek uvádí příklad silně zasaženého Španělska, u něhož je očekáván více než desetiprocentní meziroční propad HDP, v kontrastu s Německem, kde prognóza činí 6,3 %. Christine Lagardeová, prezidentka Evropské centrální banky, varovala před touto divergencí, nicméně zůstává optimistická ve věci společných evropských dluhopisů, které udrží náklady půjček v kýžené míře. ECB se však ocitá pod rostoucím tlakem, kdy hrozí, že na sebe převezme větší část dluhů členských států.

Věra Kameníčková

Hospodaření krajů v posledních letech a výhled 2020

Obec & finance, Sv. 25, (2020) č. 4, s. 11-13

Analýza příjmů a výdajů krajských rozpočtů v r. 2019 a porovnání výsledků hospodaření jednotlivých krajů ČR. Kraje vykázaly zvýšení příjmů o 16 % oproti minulému roku, na přírůstku příjmů se podílely hlavně dotace. Celkové výdaje krajů rostly pomaleji než příjmy a přispěly k tomu, že saldo rozpočtu bylo několikanásobně vyšší než v předchozím roce. Autorka zdůrazňuje, že rozpočet krajů je v delším časovém horizontu vyrovnanější než rozpočty obcí. Rok 2020 přináší nejen neočekávané snížení příjmů krajů, ale i neplánované výdaje. MF odhadlo v dubnu 2020 pokles sdílených daní v r. 2020 oproti schválenému rozpočtu na 17 %, daňové příjmy krajů by tak poklesly o 12,6 miliard Kč. -- Viz také Moderní obec č. 10/2020, s. 12-13.

Hospodaření vládních institucí v 1. čtvrtletí bylo deficitní

Statistika & my, Sv. 10, (2020) č. 7-8, s. 18

Krátce ke stavu hospodaření vládních institucí v 1. čtvrtletí r. 2020 v ČR. Je uvedeno, že sektor hospodařil se schodkem 65,4 mld. Kč, který byl ovlivněn jak navýšením výdajů o 54,2 mld. Kč, tak propadem hlavních zdrojů příjmů. Graf dokládá meziroční růst příjmů a výdajů sektoru vládních institucí v období r. 2014 až do 1. čtvrtletí 2020.

Richard Dutu, Patrizio Sicari

Public spending efficiency in the OECD : benchmarking health care, education, and general administration [elektronický zdroj]

Efektivita veřejných výdajů v zemích OECD : srovnání zdravotní péče, vzdělávání a veřejné správy

Národohospodářský obzor, Vol. 20 (2020), No. 3, p. 253-280

Demografické změny a související faktory (prodlužující se délka života a s ní spojené zvýšené nároky na zdravotnictví) vytvářejí v zemích OECD tlak na veřejné finance. Je proto potřeba posílit efektivitu veřejných výdajů tak, aby se jejich podíl vzhledem k HDP nezvyšoval. Autoři v článku posuzují efektivitu veřejných výdajů v zemích OECD ve třech oblastech: zdravotnictví, vzdělávání a veřejná správa prostřednictvím metody DEA (data envelopment analysis). Kromě zjištění, jak si různé země stojí (včetně ČR, která byla ve výzkumu také zahrnuta) jsou prezentována i doporučení, jak zvýšit efektivitu na vstupu a výstupu. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://content.sciendo.com/view/journals/revecp/revecp-overview.xml>

Putting on weight : government debt

Nabírá na váze : státní dluh

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9211, p. 59-60

Názory ekonomů na vhodnost státního zadlužování se v průběhu času stále vyvíjejí. Například J. M. Keynes podporoval zadlužování v období krize, kdy lidé málo utrácejí. V 70. a 80. letech se pak do popředí dostala měnová politika - bylo snahou nezvyšovat poměr státního dluhu k HDP kvůli obavám, že při vyšším zadlužení nebudou trhy ochotné státům půjčovat. Po přelomu milénia však nastává nové období, kdy po setrvalém poklesu úrokových sazeb zůstávají sazby na nízkých úrovních. Ukazuje se,

že ani vzrůstající zadlužení nemusí úrokové sazby zvýšit. Státy si tak mohou půjčovat mnohem více, než se dříve uvádělo. Otázkou je, jak daleko je možné zajít. Určitým "vzorem" je v tomto případě Japonsko. Obecně však panuje shoda na tom, že zvýšené zadlužení je nutné ke stabilizaci ekonomiky a že nízké úrokové sazby jsou nyní velmi vítanou příležitostí. Nemělo by se nicméně zapomínat na kvalitu státních výdajů a na to, že úrokové sazby se mohou někdy zvýšit. -- Šestý (poslední) článek ze série o změnách v ekonomickém myšlení.

Václav Rybáček, Petr Musil

Vztah mezi saldem hospodaření a dluhem vládních institucí

Politická ekonomie, Sv. 68, (2020) č. 4, s. 462-482

Ukazatele salda hospodaření a změny dluhu vládních institucí jsou klíčové výstupy vládní finanční statistiky a patří mezi nejsledovanější makroekonomické indikátory. Vztah mezi ukazateli je popsán agregátem SFA (tzv. stock-flow adjustments). Empirické analýzy dlouhodobých časových řad ukazují pozitivní příspěvek SFA k růstu dluhu. Autoři v příspěvku navazují na výzkum vývoje SFA s využitím delších časových řad za Českou republiku a ostatní členské státy EU. Přibližují obsah vládní finanční statistiky s detailním zaměřením na obsah agregátu SFA a zejména identifikují a diskutují těsnost vztahu mezi maastrichtskými kritérii, tzn. saldem hospodaření a změnou dluhu. Rozebírají také možné alternativní stavové ukazatele, které mají teoretický potenciál překonat metodické nedostatky současného ukazatele dluhu vládních institucí (čistý dluh, čisté jmění). Autoři zdůrazňují, že samotné plnění maastrichtských kritérií dluhu sektoru vládních institucí nelze vnímat jako postačující podmínku udržitelnosti veřejných financí. - Poznámky.

Silke Wettach

Wucht ohne Wirkung

Síla bez účinku

WirtschaftsWoche, Jg. 2020, Nr. 30, S. 38-39

Evropská unie se hodlá zadlužit v nebývalé výši, aby bojovala s koronavirovou krizí. Ekonomové však varují: balíček finanční pomoci nazvaný Next Generation by se mohl minout účinkem, působit procyklicky a mohl by podpořit plýtvání.

Andrea Cünnen

Zweite grüne Anleihe

Druhá zelená půjčka

Handelsblatt, Jg. 2020, Nr. 188 (29.9.2020), S. 32

Německá spolková vláda chystá na závěrečný kvartál r. 2020 emise státních dluhopisů s krátkou dobou splatnosti. Dluhopisy o objemu 29 miliard eur o splatnost v délce tří, pět, sedmi, deseti a třiceti let budou doplněny emisí dluhopisů s šesti- a dvanáctiměsíční splatností. Celkově plánuje spolková vláda získat prodejem dluhopisů za letošní rok 407 miliard eur, oproti původně plánovaným 218 miliardám. 4. listopadu proběhne druhá emise zelených dluhopisů s pětiletou splatností o celkové výši 5 miliard eur. Prodeje dluhopisů se v roli zprostředkovatele účastí 36 bank, které při ručení vlastním kapitálem umožňují konverzi „zelených“ dluhopisů v jejich konvenční protějšky.

Zdravotnictví

Carol Propper, George Stoye, Ben Zaranko

The wider impacts of the coronavirus pandemic on the NHS

Širší důsledky pandemie koronaviru na Národní zdravotní službu

Fiscal studies, Vol. 41, (2020) No. 2, p. 345-356

Článek pojednává o dopadech pandemie koronaviru na anglický zdravotní systém. Pandemie odhalila slabiny Národní zdravotní služby, mezi které patří např. nedostatek lůžek na jednotkách intenzivní péče, nízký počet lékařského personálu a celková nedostatečná kapacita lůžek v nemocnicích. Zejména kvůli nedostatečné kapacitě lůžek jsou pacientům rušeny termíny neakutních operací, aby byla lůžka uvolněna pro pacienty s těžkým průběhem onemocnění covid-19. Situace se však liší mezi jednotlivými regiony Spojeného království, také nutnost hospitalizace nemocných je odlišná mezi různými věkovými kategoriemi. - Poznámky. -- Viz i další příspěvky tematického čísla zaměřeného na hospodářské dopady epidemie.

What's wrong with the WHO : the World Health Organization

Co se děje s WHO : Světová zdravotnická organizace

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9211, p. 51-52

Zhodnocení úspěchů i neúspěchů fungování Světové zdravotnické organizace, popis její činnosti a informace o problémech při jejím financování. Článek mj. upozorňuje na to, že mnohé úspěchy WHO nejsou na první pohled viditelné, čímž se organizace stává snadným terčem kritiky ze strany některých politiků. Vedení WHO po změně pravidel v r. 2005, které si členské státy samy odsouhlasily, dále nesmí otevřeně kritizovat členské státy, i když dochází k porušení pravidel (mj. pozdní informování o koronaviru ze strany Číny). Agenda WHO stále narůstá, financování je oproti tomu nejisté, zejména po výpadku financí ze strany Spojených států.

Životní prostředí

Jeyhun I. Mikayilov, Nicholas Apergis, Fakhri J. Hasanov

CO2 emissions-economic growth relationship revisited : new insights from the time-varying cointegration approach

Opět ke vztahu mezi emisemi CO2 a hospodářským růstem : nové postřehy z časově proměnného kointegračního přístupu

Statistika, Vol. 57, (2020) No. 2, p. 154-168

Na příkladu Ázerbájdžánu trojice autorů analyzuje souvztažnost mezi znečištěním ovzduší a ekonomickým rozvojem země. Zkoumají, zda je určitá úroveň degradace životního prostředí znakem hospodářského růstu země. Autoři za pomoci dat o rozvojové ekonomice Ázerbájdžánu mezi lety 1992-2016 modelují environmentální Kuznetsovu křivku (Environmental Kuznets Curve), která vychází z myšlenky, že poškozování životního prostředí je po jistou dobu považováno za akceptovatelný vedlejší efekt hospodářského růstu, ale po dosažení určité úrovně příjmů na osobu roste tlak na kvalitu životního prostředí. Autoři docházejí k závěru, že růst ázerbájdžánského HDP ročně činil 8,5 % a s růstem ekonomiky se taktéž zvyšovaly emise CO2, v daném období ročně o 3,8 %. - Poznámky.

Životní úroveň

Erika Onuferová, Veronika Čabinová, Mária Matijová

Categorization of the EU member states in the context of selected multicriteria international indices using cluster analysis [elektronický zdroj]

Kategorizace členských států EU v kontextu vybraných multikriteriálních mezinárodních indikátorů s využitím shlukové analýzy

Národohospodářský obzor, Vol. 20 (2020), No. 3, p. 379-401

Autorky analyzují hospodářský a sociální rozvoj ve 28 zemích EU (tj. včetně Velké Británie) prostřednictvím shlukové analýzy a pěti vícekritériálních indikátorů: globálního inovačního indexu, indexu vnímání korupce, globálního indexu konkurenceschopnosti, indexu ekonomické svobody a indexu lidského rozvoje. Zvoleno bylo časové období let 2011-2018. Zkoumané země byly rozděleny do klastrů, přičemž bylo dále zjišťováno, jak se pozice daných zemí změnila. Česká republika byla jednou ze šesti zemí, jejíž pozice se zlepšila. Z hlediska ekonomické prosperity jsou si nejpodobnější Litva a Lotyšsko, naopak nejrozdílnější Švédsko a Řecko. Ekonomické rozdíly mezi členskými zeměmi dále ve zkoumaném období klesly. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://content.sciendo.com/view/journals/revecp/revecp-overview.xml>

Petr Víšek

Čtvrtá průmyslová revoluce a koronavirová pandemie mění svět

Fórum sociální politiky, Sv. 14, (2020) č. 4, s. 2-5

Úvaha na aktuální téma spojené s digitalizací, automatizací a tzv. čtvrtou průmyslovou revolucí. Autor upozorňuje na nové příležitosti, ale i na možná rizika spojená s informačními technologiemi, stejně jako na nebezpečí sociální polarizace. Zvláštní důraz klade na faktor prohlubování nerovností, jelikož z technologického rozvoje budou mít podle autora prospěch zejména kvalifikovaní pracovníci, zatímco ostatní budou ve společnosti diskriminováni, a bude tak třeba zavést podstatné změny v redistribuci

mezi bohatými a chudými. Další riziko autor spatřuje v nadměrné závislosti na informačních technologiích, která zvyšuje možnou zranitelnost významných systémů (např. závislost na elektřině). Epidemie nemoci covid-19 je dle autora dalším impulzem pro větší digitalizaci společnosti, na níž by vláda měla synchronně reagovat, aby tak zabránila možnému sociálnímu napětí. - Poznámky. -- Viz i další příspěvky monotematického čísla "Sociálně politické dopady 4. průmyslové revoluce".

From plague to penury : Covid-19 and poor countries

Od moru k bídě : Covid-19 a chudé země

The Economist, Vol. 436, (2020) No. 9213, p. 52-54

Pandemie nemoci COVID-19 uvrhla miliony lidí zpět do chudoby. Ekonomická krize způsobená pandemií prohloubila nerovnosti ve společnosti daleko více, než dřívější recese. Lidé, kteří přišli o práci, ztratili možnost příjmu v neformální ekonomice (jako např. čištění bot či sběrem odpadu). Kvůli tomu, že pandemie zasáhla celý svět, nemají lidé, kteří se odstěhovali za prací do zahraničí, často možnost finančně podporovat své chudé příbuzné, kteří zůstali doma. Dochází ke stěhování do zemědělských oblastí s nižšími životními náklady, kvůli obavám z nákazy klesá poptávka po práci. Ekonomická krize se postupně přelévá do potravinové krize. Negativně zasaženo bylo školství a zdravotnictví. Situace je v některých zemích zhoršena také kvůli pádu cen ropy na jaře. Řada států se sice snaží zavádět záchranná ekonomická opatření, jejich prostředky (a zejména schopnost si půjčovat) jsou však omezené. Pomoc ze strany mezinárodních institucí je nedostatečná. -- Viz i příspěvek na s. 10.

Táňa Dvornáková, Petra Dotlačilová

Největším zdrojem příjmů českých domácností je zaměstnání

Statistika & my, Sv. 10, (2020) č. 7-8, s. 20-21

Statistický pohled na zdroje peněžních příjmů podle typu domácnosti v ČR za r. 2018. Těchto zdrojů je pět: příjmy ze závislé činnosti, příjmy z podnikání, příjmy získané od státu (důchody), jiné sociální příjmy a ostatní příjmy. Pro porovnávání byly zvoleny domácnosti úplných rodin s dětmi, domácnosti neúplných rodin s dětmi, domácnosti jednotlivců mladších 65 let a jednotlivců starších 65 let. Z provedeného šetření vyplývá, že největší část příjmů domácností (63,2 %) tvořily příjmy ze závislé činnosti, poté důchody (17,2 %) a příjmy z podnikání (13,5 %). -- Viz i další informace o příjmech a životních podmínkách domácností na s. 22-28.

Jiří Pekárek

Příjmy domácností stoupají. Proč tedy i chudoba?

Statistika & my, Sv. 10, (2020) č. 7-8, s. 24-25

I přesto, že příjmy českých domácností ze zaměstnání, podnikání, důchodů a jiných sociálních dávek v posledních letech rostou, tak zároveň stoupá počet lidí ohrožených příjmovou chudobou. Ta se týká především samozávitelů s dětmi a žen starších 65 let, které žijí samy. Tyto domácnosti nedosahují 60 % mediánu národního ekvivalizovaného disponibilního příjmu. Jelikož se vlivem rostoucích příjmů tyto hranice každým rokem zvedají, stoupá tak počet Čechů, kteří se ocitají pod ní (v r. 2019 to bylo 10,1 %). -- Viz i další informace o příjmech a životních podmínkách domácností na s. 22-28.

Marie-Apolline Barbara

Unequal living conditions under lockdown [elektronický zdroj]

Nerovné životní podmínky při zastavení ekonomiky

Tresor-economics, No. 264 (2020), p. 1-7

Restriktivní opatření zavedená s cílem omezit šíření nemoci COVID-19 zvýraznila ve Francii nerovné životní podmínky, a to v otázce kvality bydlení, mezi muži a ženami, či ve vzdělávání. Rozdíly mezi muži a ženami se projevily v oblasti péče o domácnost a děti v situaci, kdy byli lidé nuceni ve zvýšené míře trávit čas doma a pečovat o děti v období zavřených škol. Opatření se dále více dotkla osob, které žijí v domácnosti samy. Článek odkazuje i na situaci v jiných evropských zemích a v zemích OECD. - Poznámky. Plný text dostupný z: http://knihovna.mfcr.cz/e Archiv/2020/09/Tresor_economics_264_2020.pdf

Ostatní

A. Demling, A. Dörner, K. Kort, A. Meiritz, J. Münchrath

Der gescheiterte Präsident : USA

Ztroskotavší prezident : USA

Handelsblatt, Jg. 2020, Nr. 166 (28.8.2020), S. 46-52

Vyčerpávající shrnutí Trumpova funkčního období. Přehled stručně popisuje fiskální, finanční a ekonomické kroky přijaté Trumpovou administrativou (mj. v oblasti korporátních daní a obchodní války s Čínou), problematiku amerického státního dluhu a zaměstnanosti. Dále se zabývá společenskými dopady, proměnou politické kultury a v obsáhlém rozboru kriticky hodnotí zvládání koronavirové pandemie. Článek je doplněn řadou grafů k HDP, obchodním bilancím, státním výdajům, hodnotám akciových indexů a zaměstnanosti.

Andrzej Cwynar

Financial literacy, behaviour and well-being of millennials in Poland compared to previous generations : the insights from three large-scale surveys [elektronický zdroj]

Finanční gramotnost, chování a blahobyt generace mileniálů v Polsku v porovnání s předchozími generacemi : zjištění ze tří rozsáhlých průzkumů

Národohospodářský obzor, Vol. 20 (2020), No. 3, p. 289–335

Jako "mileniálové" (nebo také generace Y) je označována generace lidí narozených přibližně v 80. a 90. letech minulého století, která dosáhla dospělosti přibližně na přelomu tisíciletí. Tuto generaci výrazně ovlivnily informační technologie, internet a globalizace. Autor v článku zkoumá, jak se liší finanční gramotnost a finanční chování této generace ve srovnání se staršími generacemi. Analyzovány byly tři soubory dat z Polska z let 2017-2018. Nepotvrdilo se, že by se mileniálové od ostatních generací lišili z hlediska finančního chování a gramotnosti. Mileniálové se nicméně ve srovnání s předchozí generací častěji uchylují k riskantnějšímu chování při braní úvěrů a uzavírání pojištění. Blahobyt generace mileniálů je ve srovnání s jinými generacemi vyšší. - Poznámky. Plný text dostupný z: <https://content.sciendo.com/view/journals/revecp/revecp-overview.xml>

Zkrácené obsahy časopisů

Plné texty některých článků jsou zaměstnancům resortu financí dostupné v aplikaci Aktivní noviny

Ekonom : týdeník Hospodářských novin

Sv. 64, (2020) č. 37

NKÚ: státní rozpočet je špatně připraven - na mimořádné události (s. 8); Německý autopřemysl už netáhne ekonomiku (s. 9); Víno jako byznys? Byznys jako víno! - téma čísla o investicích do vinic (s. 10-17); Lidé dostanou šanci investovat - rozhovor s někdejším centrálním bankéřem P. Kysilkou o budoucnosti českého autopřemyslu, školství, výzkumu i infrastruktuře (s. 20-26); Čerpali jste ošetřovné na starší dítě? Může vás to stát část dovolené (s. 40-41); Zahraniční univerzity zvyšují školné kvůli koronaviru, největší zdražení přinese brexit (s. 42-43).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin

Sv. 64, (2020) č. 38

Schodek rozpočtu USA je již tři biliony dolarů (s. 8); Přichází éra mladých podnikatelů - téma čísla o podnikatelských pokusech mladistvých v ČR (s. 10-17); Okolo služeb GoPay, Twisto a Mall Pay se točí miliardy korun - e-commerce a trh s internetovými platbami v ČR (s. 26-27); V souboji stravenek a paušálů se hraje o 17 miliard - rozhovor s M. Sedlákem, šéfem Asociace provozovatelů poukázkových systémů (s. 30-33); Češi mají nízké dluhy, ideální startovací pozice pro ekonomickou krizi (s. 40-41).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin

Sv. 64, (2020) č. 39

BBC: největší banky praly špinavé peníze (s. 8); Vysoké ceny nemovitostí ženou Čechy do mikrobytu - téma čísla o trendech českého trhu s bydlením (s. 10-19); Za povinné ručení zaplatí více hlavně problémoví řidiči, ti dobří se slevy nedočkají (s. 30-32); Citibank se nedaří, do svého čela povolala poprvé v historii ženu - Jane Fraserová a její kariéra (s. 34-35); Teplárny přejdou do roku 2030 z uhlí na zemní plyn. To ale nebude stačit - přechod na bezemisní energetiku (s. 38-39); Oblíbené práci z domova zatím v Česku chybí zákonem nastavená pravidla (s. 40-41).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 64, (2020) č. 40**

Český autoland zamrzl: výroba aut v Česku se otřásá pod náporům koronaviru a její budoucnost je nejistá i kvůli nástupu elektrovozů - téma čísla o budoucnosti domácího automobilového průmyslu (s. 12-23); Česko je podnikatelský ráj - rozhovor se Z. Frolíkem z Linetu (s. 24-29); Před 30 lety se spojilo Německo, dodnes se však rozdíly nesmazaly - ekonomický vývoj sjednoceného státu (s. 30-33); Na českém internetovém trhu se v současnosti hraje o miliardy korun - státní dotace poskytovatelům internetu (s. 38-39).

Ekonom : týdeník Hospodářských novin**Sv. 64, (2020) č. 41**

Příští rozpočet se schodkem 320 miliard (s. 8); Návrat levných hypoték: oproti loňsku mohou lidé na splátkách úvěrů na bydlení ušetřit tisíce korun měsíčně. Nejméně do konce roku to tak zůstane - téma čísla (s. 10-16); Boj s plýtváním potravinami čeká další krok. Nově jej podpoří dotace z EU - potravinové banky (s. 27-29); Pojišťovny pod tlakem pandemie mění služby. Smlouvy se uzavírají na dálku (s. 34-35); Dostupnost pracovní síly je špatná. Firmám chybí statisíce lidí - rozhovor s J. Hanákem, prezidentem Svazu průmyslu a dopravy (s. 36-38); Biden, nebo Trump? Napětí na akciových trzích stoupá: čekají americké akciové trhy vyšší daně a tvrdší regulace, nebo vůči nim bude pokračovat současná vstřícná politika? (s. 44-45); Covid na pracovišti: když jde o zdraví zaměstnanců, končí ochrana soukromí (s. 48-49).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2020, č. 37**

Nevyhazovat, ale točit: ekonomové, ekologové a další vědci diskutují s byznysmeny, zda lze docílit takzvané cirkulární ekonomiky, která se inspiruje v přírodním koloběhu - téma čísla (s. 10-15); Příliš vzdálené miliardy: pandemie brzdí dobývání zahraničních pohledávek Česka. Loni se ministerstvu financí podařilo získat 388 milionů korun (s. 18-22); Přetahovaná o zákon a pořádek: o budoucím americkém prezidentovi rozhodnou bezpečnost a rasismus (s. 28-29); Předražená šetrnost: jak vysoké jsou skryté náklady výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů - článek ve spolupráci s Financial Times (s. 30-31); Slovensko nejlepší a nejhorší - rozhovor s šéfem slovenské Národní rozpočtové rady Ivanem Šramkem (s. 32-36).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2020, č. 38**

Krvácíme, pár stehů to nespraví - téma čísla o situaci textilního průmyslu v ČR (s. 10-16); Hypoteční trh láme rekordy: zvyšuje se objem úvěrů i jejich výše (s. 16); Sever proti jihu: Liberec získá vyšší evropskou dotaci než Jihlava. Rozvoj některých regionů dlouhodobě drhne (s. s. 22-23); Potrubní politika: po otravě ruského opozičníka Alexeje Navalného sílí hlasy žádající zastavení výstavby plynovodu Nord Stream 2. V sázce jsou miliardy eur - ve spolupráci s Financial Times (s. 26-27); Lepší je být schován: poradce českých premiérů a ministrů financí Jaroslav Ungerman patří mezi nevlivnější lidi na Úřadu vlády - rozhovor (s. 28-32); Covidové plusy: co dobrého může přinést celosvětová katastrofa? (s. 34-36); Kupuj, gamblere: vakcína na rizikové firemní dluhopisy je v nedohlednu (s. 38-39); Smrt obchodních cestujících: jaká je budoucnost služebních cest ve světě postiženém pandemií (s. 45).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2020, č. 39**

Velký emisní třesk: pandemie urychluje odklon tuzemské ekonomiky od skleníkových plynů. Bezemisní budoucnost je však daleko (s. 24-26); Bezpečné přístavy na minovém poli: část německých měst chce přijímat více uchazečů o azyl, než stanovují kvóty - příspěvek ve spolupráci s Financial Times o migraci v Německu (s. 28-29); Bodni dědka do slabin: jako před šedesáti lety půjde i letos v amerických prezidentských debatách o image (s. 34-36); Pokračuje úprk: počet britských firem působících v Česku nadále klesá, ovládaný kapitál je ale rekordní (s. 38); Novela zákona o obchodních korporacích - změny pro společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti (s. 39).

Euro : ekonomický týdeník**Sv. 2020, č. 40**

Spící lesníci: ze štedrého přispěvatele do státního rozpočtu se Lesy ČR staly jen dalším parazitem - komentář (s. 9); Nejsledovanější závod: ve vývoji vakcíny proti koronaviru se hraje o prestiž, miliardy dolarů i post prezidenta Spojených států (s. 20-25); Návrat indiánského socialismu: favoritem

prezidentských voleb v Bolívii je kandidát levicové strany uprchlého autokrata Eva Moralese (s. 28-29); Od černé k zelené: těžební dinosauři se odhodlávají ke změně životního stylu - ve spolupráci s Financial Times - zelená energie (s. 30-31).

Hospodářské noviny

Sv. 64, (2020) č. 177 (11.9.2020)

Vládní pomoci došla munice: řada programů na podporu podnikatelů končí. Nové vláda nechystá (s. 3) a související komentář na s. 13; Inflace může být nejvyšší od roku 2008 (s. 4) a související komentáře na s. 13 a 18; Po O2 napadly aukci kmitočtů 5G i Vodafone a T-Mobile (s. 6); OLAF loni doporučil vrátit dotace za 485 milionů eur (s. 7); Důvěra je zničená. EU hrozí Británii žalobou kvůli porušení dohody - dohoda o podobě brexitu (s. 8); Nová pravidla pro exekuce jsou dál předmětem sporů, jejich přijetí vážně - odložené schvalování novely exekučního řádu (s. 17).

Hospodářské noviny

Sv. 64, (2020) č. 180 (16.9.2020)

Brusel chce výrazně přitvrdit ve snižování emisí: podle Česka je nový cíl nesplnitelný (s. 1 a 2); MF čeká letos pokles HDP o 6,4 procenta - odhad schodku veřejných financí v ČR (s. 3) a související komentář k nejnovější makroekonomické predikci viz s. 9; Daň z nabytí nemovitostí zanikne zpětně k březnu (s. 3); WTO: americká cla na Čínu jsou v rozporu s pravidly (s. 12).

Hospodářské noviny

Sv. 64, (2020) č. 186 (24.9.2020)

Schillerová a Maláčová se dohodly na kurzarbeitsu. Od německého vzoru se ale dost liší (s. 3); Brusel chce rychlejší vracení migrantů i větší solidaritu zemí - návrh evropské migrační a azylové politiky (s. 7) a související komentář na s. 10; Rébus české baterie - společnost HE3DA (s. 8-9); ČNB ponechala úrokové sazby beze změny - základní úroková sazba zůstává na 0,25 % (s. 12); Německo uvolnilo dluhovou brzdu. Rekordně si půjčuje, aby pomohlo ekonomice z krize (s. 13).

Hospodářské noviny

Sv. 64, (2020) č. 188 (29.9.2020)

Nespokojenost s kurzarbeitsem. Firmy doufají, že dlouho projednávaný zákon poslanci ještě změní - včetně porovnání české a německé verze programu (s. 5) a související komentář na s. 10; Trump se topí v dlužích. A platí jen zcela minimální daně (s. 8); EK se odvolá ohledně daní Applu v Irsku (s. 15); Deloitte: druhou vlnu nemusí přežít až pětina firem z pohostinství a cestovního ruchu (s. 15); Investory na Wall Street lákají prázdné schránky: speciální investiční firmy (SPAC) jsou velkým lákadlem, přestože je to nákup "zajíce v pytli". Letos vybraly rekordní částky (s. 17); V cizině vlády podporují nákup zelených aut, v Česku nabíječky (příl. s. 1).

Hospodářské noviny

Sv. 64, (2020) č. 189 (30.9.2020)

Nouzový stav se blíží. Prymula plánuje omezit zábavu i shlukování v nákupních centrech (s. 3); Experti připravují reformu ÚOHS (s. 5); 30 let po znovusjednocení SRN nejsou Němci jednotní (s. 7); Poslanci budou řešit osekání podpory zelené energie, ve hře je i solární daň - dotace pro obnovitelné zdroje (s. 15); Francie chystá podpurný balík 100 miliard eur - rozpočet pro r. 2021 (s. 16); Kdo nerecykluje, bude platit: Unie zavádí novou daň, Česku se návrh zamlouvá - poplatek za nerecyklované plasty (příl. s. 2-3).

Hospodářské noviny

Sv. 64, (2020) č. 193 (6.10.2020)

Vládní dluh je nejvyšší za posledních 20 let - míra zadlužení vzrostla ve 2. čtvrtletí na 39,92 % (s. 3); Havlíček má plán, jak využít 182 miliard z EU. Experti mají výhrady - Národní plán obnovy ekonomiky zasažené koronavirem (s. 4) a komentář na s. 10; Sto let starý projekt Dunaj-Odra-Labe se rozjel (s. 4) a související komentáře na s. 10; Itálie Covid zvládá lépe než Česko. Přesto přitvrdí (s. 8); NABE: Ekonomika USA se zotaví až v roce 2022 (s. 11); Realitní fondy zatím prošly koronatestem s jen mírně sníženou výnosností (s. 15).

Hospodářské noviny

Sv. 64, (2020) č. 194 (7.10.2020)

Podle soudu EU není možné masově ukládat data - paušální shromažďování dat volajících a uživatelů internetu (s. 2); Do českého rozpočtu je stále méně vidět. Strop povoleného schodku si vláda musela

uměle navýšit - výhrady Národní rozpočtové rady k návrhu státního rozpočtu pro r. 2021 (s. 3); Mezi daňové ráje přibyly Anguilla a Barbados - seznam států nespolupracujících s úřady EU v daňových otázkách (s. 14); Rosatom staví nejvíce reaktorů, politici se ho ale bojí (s. 14); Praha mění pravidla pro výstavbu bytů: stavba podle připravovaných nařízení byty prodáží, varují developři. Takový názor ale Praha odmítá (s. 17).

Hrot

Sv. 2020, č. 19

Co nám Čína může - téma čísla o obchodní bilanci a prosazování čínských zájmů v Česku (s. 6-11); Jedna Čína, druhá Čína: Tchaj-wan je v technologiích mimořádně silný, ale chybí mu globálně slavné značky - makropohled M. Zámečnicka (s. 12-13); Krach plynového pragmatismu: nejistá budoucnost téměř hotového plynovodu Nord Stream 2 ukazuje limity čistě ekonomického přístupu k velkým energetickým projektům. Může se vymstít i Česku (s. 29); Utíkající Praha a jiné trendy - statistické trendy Česka dle krajů: počet obyvatel, délka života, volná pracovní místa, průměrná mzda, exekuce (s. 32-33); Když ochrana, tak kvalitní: Arca, Blažek, Smartwings a další. Do mimořádné ochrany před věřiteli zaměřilo přes šedesát firem - mimořádné moratorium (s. 38-39); Smrt (v) kanclu: probíhá boj o to, kde budeme pracovat. Klasické kanceláře to mají nahnuté - ve spolupráci s The Economist (s. 42-43); Jak se dojí bankomat - kyberkrádeže - ve spolupráci s the Economist (s. 44).

Hrot

Sv. 2020, č. 20

Muzikanti na mizině: hudební byznys doslova bojuje o přežití - téma čísla (s. 6-11); Na zelenou energii Češi doplatili méně (s. 14); Dlouhé čekání na krátkou práci: český kurzarbeit nabírá zpoždění. Kvůli sporům v koalici hrozí, že se nestihne přijmout do listopadu. Kritizují to odbory i firmy (s. 25); Poslední at' zhasne kotel: uhelné teplárny patrně skončí během několika málo let (s. 30-31); Začíná bitva o rozpočet: vládní rozpočtová nestřídnost vydávaná za protikrizová opatření nás zahrabává do velké černé díry - makropohled M. Zámečnicka (s. 34-35); Den pro šéfkou Citi - Jane Fraser (s. 36-37); Byznys na sedmi procentech: vydavatelé stravenek lobbují za zachování současného stavu, stravovací paušál by jim narušil byznys plán (s. 40) a související příspěvek o peněžitém příspěvku na stravování na s. 41; Když se bankéř netrefí: příliš silné euro je příčinou i následkem selhání ECB. Její nedůvěryhodnost může ohrozit zotavení Evropy - ve spolupráci s The Economist (s. 44).

Hrot

Sv. 2020, č. 21

Exekuční waterloo - změny exekučního řádu (s. 10); Stamiliardová montovna: Česko se díky tchajwanskému Foxconnu stalo dodavatelem počítačů a notebooků pro celou Evropu a Afriku. Ale moc z toho nemá (s. 25); Dáme jídlo, pak snad i vyděláme: globální rozvážkové firmy se řídí heslem: expanduj za každou cenu, když ovládneš trh, možná se ti to vrátí (s. 28-29); Banka na čínském špalku - HSBC (s. 30-31); Nezavírejte školy a neposílejte děti do karantény - rozhovor s ředitelem motolské nemocnice M. Ludvíkem (s. 32-35); Konzervovaná energetika na konci lhůty - nové elektrárny v Česku a přístup českého státu (s. 40-41) a související příspěvek na s. 42-43; Špinavá čistá energie: uspěchaný a divoký přechod od fosilních paliv k obnovitelným zdrojům může způsobit další kolonizaci třetího světa i obrovské ekologické problémy - esej o energetické budoucnosti (s. 48-50).

Hrot

Sv. 2020, č. 22

Konec splátkového moratoria se blíží (s. 14); Účetní to zařídí: na exekuce doplácí i zaměstnavatelé. Stát na ně přehodil řadu povinností - právní a dluhové poradenství (s. 30-32); Je to na baterky: legalizace velkokapacitních úložišť energií má podporu většiny parlamentních stran. Po letech průtahů by se tak mohl otevřít lukrativní trh se stabilizací soustavy (s. 33); Světlo na konci Prymulova tunelu - vývoj vakcíny proti Covid-19 (s. 34-35); Nový kurzarbeit: krvavý kompromis na dvě věci (s. 36-37); Krize je jen utopena v penězích: optimismus na burzách souvisí více s vládní pomocí než s reálným stavem ekonomiky - rozhovor s investorem O. Horákem (s. 41-43); Probouzení spícího obra: třicet let po sjednocení je Německo nuceno přijmout v Evropě roli, o kterou vůbec nestálo - ve spolupráci s The Economist (s. 44-45); Milton Friedman + 50: esej slavného ekonoma před půlstoletím ztrhala představy levice o sociální odpovědnosti firem. Stejně dobře se čte dnes, jestli to stačí, je jiná věc (s. 48-50).

Účetnictví**Sv. 2020, č. 9**

Nemovitě věci - účetní a daňový pohled na vybrané problémy, komparace s IFRS (1. část - Vymezení pojmů) (s. 2-8); Analytické účty v účtovém rozvrhu aneb Analytiky pro správné sestavení výkazů (1. část) (s. 9-12); Úskalí konsolidované účetní závěrky - poznatky z praxe (s. 17-20); Korespondence se správcem daně: společná, zmocňovací, přechodná a závěrečná ustanovení (s. 21-23); O daňových ztrátách aktuálně (s. 24-28); Uplatnění daně z přidané hodnoty v důsledku nouzového stavu, mimořádná opatření (s. 29-33); Obří novela zákona o obchodních korporacích (1. část) (s. 48-53).

MINISTERSTVO FINANCÍ
Odbor Vnější vztahy a komunikace
Oddělení Informační podpora a knihovna

Přehled nových knih

Přehled nových knih

Daně.....	52
Finance. Bankovníctví. Měnový systém	52
Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny.....	53
Právo.....	53
Účetnictví	54

Daně

29589

editor Robert F. van Brederode

Ethics and taxation

Etika a zdanění

Singapore : Springer, 2020, xxi, 412 stran : 4 grafy

Tato kniha ukazuje rozdíly v názorech a filozofických přístupech ke zdanění a etice pomocí rámce sestávajícího ze tří širokých kategorií: daňová politika a návrh daňového práva, etické standardy pro daňové poradce a daňové poplatníky a vymáhání daňového práva. - Poznámky. - ISBN: 978-981-15-0088-6 (vázáno)

E-9613

DG Taxation and Customs Union

Taxation trends in the European Union : data for the EU member states, Iceland and Norway

Daňové trendy v Evropské unii : údaje ze členských států EU, Islandu a Norska

Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2020, 301 stran : tabulky, grafy

Publikace navazuje na titul Structures of the taxation systems in the European Union z předchozích let. Přináší detailní statistický a hospodářský rozbor daňových systémů 28 členských států Evropské unie, Islandu a Norska. První část se věnuje analýze dlouhodobých trendů daňových příjmů a rozložení daňového zatížení dle hospodářských funkcí (spotřeba, práce, kapitál, ekologické daně) a druhá část je věnována tendencím vývoje a hlavním rysům daňového systému v jednotlivých členských státech. Doplněno obsáhlou statistickou přílohou dle (ESA 2010). - 2020 edition - Přílohy. - ISBN: 978-92-76-16654-2 (brožováno)

29649

Bohumila Kotenová, Petra Petrová, Milan Tomíček

Zákon o spotřebních daních : komentář

Praha : Wolters Kluwer, 2020, xxvii, 704 stran

Komentované znění zák. č. 353/2003 Sb., zákona o spotřebních daních, zohledňující poslední vývoj v této oblasti. Publikace přináší výklad pojmů nově zavedených do zákona implementací směrnic Rady EU a výklad změn souvisejících s implementací novel (poslední novela č. 364/2019 Sb.). Součástí komentáře jsou vybrané rozsudky ESD, informace o stanoviscích celní správy a závěry z koordinačních výborů KDP ČR a MF ČR. Právní stav publikace je ke dni 1.1.2020. - 3. vydání - ISBN: 978-80-7598-832-4 (brožováno)

Finance. Bankovníctví. Měnový systém

29593

edited by Chris Brummer

Cryptoassets : legal, regulatory, and monetary perspectives

Kryptoaktiva : právní, regulační a měnové perspektivy

New York : Oxford University Press, 2019, xiv, 441 stran : tabulky, grafy, rámečky

Kryptoměny představují jeden z nejvýznamnějších finančních produktů na světě a nejrychleji rostoucí finanční produkty v historii. Od bitcoinů, etherea a XRP společnosti Ripple - tzv. „utility tokenů“ používaných k přístupu k finančním službám - po počáteční nabídky mincí (ICO), které v roce 2017 konkurovaly rizikovému kapitálu v penězích získaných pro začínající podniky, s odhadem 5,6 miliardy USD celosvětově vyzvednutým na 435 ICO. Technologové po celou dobu oslavovali základní technologii blockchain pro tato aktiva jako potenciálně měnící aplikace pro finanční platby a vedení záznamů. Kryptoměny současně vyvolaly značnou polemiku. Mnohé se ukázaly jako nevýrazné investice pro investory. Jiné, zejména ICO, také přitahovaly podvody, selhávající firmy a alarmující výpadky ve sdílení informací s investory. V důsledku toho mnoho komentátorů po celém světě naléhalo na to, aby byly tokeny ICO považovány za cenné papíry, a že na jejich prodej veřejnosti se vztahují souběžné požadavky na registraci a zveřejnění. - Poznámky. - ISBN: 978-0-19-007732-7 (brožováno)

29647

Robert T. Kiyosaki ; z anglického originálu přeložil Pavel Pokorný

Fake : falešné peníze - falešní učitelé - falešná aktiva : jak kvůli lžím chudí a příslušníci střední třídy dál chudnou

Praha : Euromedia Group, 2020, 508 stran : ilustrace

Autorovo učení vybízí k tomu, aby se lidé finančně vzdělávali a v oblasti investování pro budoucnost se ujali aktivní role. Věnuje se finanční gramotnosti, rozpoznávání pravdivých a lživých informací a způsobu, jak přemýšlet o penězích. Jeho kniha je také kritikou současného globálního rozdělování peněz, které je podle Kiyosakiho ve velké míře okrádáním běžného člověka. Více z obsahu: falešné peníze a jejich tisk, proč vlastnit zlato a stříbro, hodnota celoživotního vzdělávání, jak se učit chybami a vidět neviditelné, příští velká krize, jak důchody, penze a falešná aktiva způsobují, že chudí a příslušníci střední třídy dál chudnou, falešné zprávy a transparentnost, budoucnost amerického dolaru apod. - Vydání první - Na obálce uveden nakladatel: Pragma. - ISBN: 978-80-242-6557-5 (vázáno)

29648

Jiří Beran, Tomáš Nýdrle, Dalibor Strnadel

Zákon o platebním styku : komentář

Praha : Wolters Kluwer, 2020, xxxi, 967 stran

Komentované znění zák. č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějšího zákona. Názvy částí: Obecná ustanovení; Osoby oprávněné poskytovat platební služby a vydávat elektronické peníze; Platební systémy; Práva a povinnosti při poskytování platebních služeb a vydávání elektronických peněz; Zvláštní ustanovení o některých platebních účtech; Bezpečnost v oblasti platebního styku; Přestupky; Dohled a kontrola; Ustanovení společná, přechodná a závěrečná. Komentář obsahuje odkazy na související ustanovení, předpisy a související unijní právo. Právní stav publikace je ke dni 15. května 2020. - Vyd. 1. - ISBN: 978-80-7598-788-4 (vázáno)

Hospodářská situace a politika. Řízení. Výroba. Služby. Ceny

29653

Václav Klaus & kolektiv IVK

Ekonomické aspekty koronakrize

Praha : Institut Václava Klause 2020, 98 stran : ilustrace

Téma koronavirové krize a jejích důsledků si zaslouží důkladnou analýzu a trvalou pozornost. Institut V. Klause považuje ekonomické aspekty koronavirové krize za velmi závažné a současnou hospodářskou politiku za nezodpovědnou. Texty, které jsou náplní první části tohoto sborníku, tuto situaci zevrubně analyzují a vymezují se vůči vládní politice. Autorem je V. Klaus a spolupracovníci. Jejich názvy jsou: Vraťme do hospodářské politiky systém, řád a promyšlený záměr; Nejen hašení požáru, ale i obrana před požáry budoucími; Co má vláda udělat v krátkém období; Základní koncept další cesty: obnova českého kapitálu. Druhá část sborníku přináší další články na toto téma, které napsali V. Klaus, J. Weigl a F. Šebesta. V následující části jsou uveřejněny odpovědi širší skupiny oslovených osobností na anketní otázku Newsletteru IVK „Kde, popřípadě co konkrétně byste ve státním rozpočtu navrhovali škrtnout Vy?“. Závěrečná část sborníku přináší německý překlad stěžejních textů. - Vydání první - ISBN: 978-80-7542-063-3 (brožováno)

Právo

29651

Milan Hulmák

Kontrola cenových ujednání ve spotřebitelských smlouvách

V Praze : C.H. Beck, 2020, xx, 300 stran

Základní přehled možností obsahové kontroly cenových ujednání ve spotřebitelských smlouvách. Práce se soustředí na výklad výjimky z přezkumu přiměřenosti ujednání ve spotřebitelských smlouvách (podle § 1813 občanského zákoníku). Stěžejní je kontrola cenových ujednání v rámci tohoto přezkumu. Úvod práce poskytuje výklad testu přiměřenosti. Následuje výklad předpokladů pro uplatnění

výjimky, zejména vymezení hlavního předmětu smlouvy a adekvátnosti vzájemných plnění. Další část práce se věnuje otázce jasnosti a srozumitelnosti jednání. Zvláštní kapitola řeší následky nepřiměřenosti. Přezkum přiměřenosti ujednání má svůj původ v úpravě EU, na ni navazují úvahy o zahraničních úpravách (primárně německá, též italská, maďarská, úprava common law aj.), ale základem práce je rozbor české právní úpravy, včetně její aplikace orgány veřejné moci. - Vydání první - ISBN: 978-80-7400-779-8 (brožováno)

15392/90

Ústavní soud České republiky

Sbírka nálezů a usnesení. Svazek 90, ročník 2018 - III. díl

V Praze : C.H. Beck, 2020, 664 stran +1 CD ROM

Sbírka obsahuje v chronologickém pořadí všechny přijaté nálezy a stanoviska Ústavního soudu z roku 2018. Každý nálezy je opatřen výstižným názvem a právní větou umožňující rychlou a věcnou orientaci. V tomto díle jsou zveřejněny nálezy č. 119 až 161, usnesení č. 8 až 10 a stanovisko pléna Ústavního soudu č. 47/18. - Vydání první - CD ROM s obsahem a s věcným rejstříkem svazků, tj. od č. 1 do č. 90. - ISBN: 978-80-7400-784-2 (vázáno)

Úplné znění zákonů (ÚZ)

29540/1383

Daňový řád. Finanční správa ČR : zásadní novela k 1.1.2021, důvodová zpráva ke všem změnám : redakční uzávěrka 1.7.2020

29540/1384

Zákoník práce : velká novela zákoníku práce od 30.7.2020 : redakční uzávěrka 20.7.2020

Účetnictví

29590

International Accounting Standards Board

Amendments to IFRS 17**Změny standardu IFRS 17**

London : IFRS Foundation, June 2020, 138 stran

Mezinárodní standard účetního výkaznictví pro pojistné smlouvy, IFRS 17 Pojistné smlouvy (IFRS 17 Insurance contracts), jež byl vydán v květnu 2017 s účinností od počátku roku 2021, zavádí jednotné principy pro oceňování a vykazování pojistných smluv. Účelem těchto změn je pomoci společnostem implementovat standard a usnadnit jim vysvětlení jejich finanční výkonnosti. - Přílohy. - ISBN: 978-1-911629-77-1 (brožováno)

29591

International Accounting Standards Board

Amendments to IFRS 17 : exposure draft**Změny standardu IFRS 17 : zveřejněný návrh**

London : IFRS Foundation, June 2019, 58 stran

Mezinárodní standard účetního výkaznictví pro pojistné smlouvy, IFRS 17 Pojistné smlouvy (IFRS 17 Insurance contracts), jež byl vydán v květnu 2017 s účinností od počátku roku 2021, zavádí jednotné principy pro oceňování a vykazování pojistných smluv. Účelem těchto změn je pomoci společnostem implementovat standard a usnadnit jim vysvětlení jejich finanční výkonnosti. Jedná se o zveřejněný návrh textů změn. - ISBN: 978-1-911629-33-7 (brožováno)

29592

International Accounting Standards Board

Amendments to IFRS 17 : basis for conclusions on exposure draft

Změny standardu IFRS 17 : odůvodnění závěrů zveřejněného návrhu

London : IFRS Foundation, June 2019, 65 stran

Mezinárodní standard účetního výkaznictví pro pojistné smlouvy, IFRS 17 Pojistné smlouvy (IFRS 17 Insurance contracts), jež byl vydán v květnu 2017 s účinností od počátku roku 2021, zavádí jednotné principy pro oceňování a vykazování pojistných smluv. Účelem těchto změn je pomoci společností implementovat standard a usnadnit jim vysvětlení jejich finanční výkonnosti. Jedná se o odůvodnění závěrů zveřejněného návrhu textů změn. - ISBN: 978-1-911629-34-4 (brožováno)

Odbor Vnější vztahy a komunikace Oddělení Informační podpora a knihovna

Výpůjční doba knihovny

Pondělí a středa:

9:00 - 12:00

13:00 - 16:00

(v červenci a v srpnu do 15:00)

Úterý a pátek:

9:00 - 12:00

13:00 - 15:00

Čtvrtek:

9:00 - 12:00

Z toho pro veřejnost:

Pondělí a středa:

9:00 - 12:00

13:00 - 16:00

(v červenci a v srpnu do 15:00)

tel.:

257042588

e-mail:

knihovna@mfcz.cz

Informace pro veřejnost:

<http://www.mfcz.cz/cs/o-ministerstvu/sluzby-verejnosti/odborna-knihovna/zakladni-informace>

Intranet:

<http://knihovna.mfcz.cz/oknihovne.php>